

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

2/2022. (II. 10.) AB határozat	az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrésze alaptörvényellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint alkalmazási tilalom kimondásáról.....	638
3110/2022. (III. 23.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	650
3111/2022. (III. 23.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	665
3112/2022. (III. 23.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	675
3113/2022. (III. 23.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	684
3114/2022. (III. 23.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	693
3115/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	704
3116/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	707
3117/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	711
3118/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	715
3119/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	718
3120/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	722
3121/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	727
3122/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	731
3123/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	734
3124/2022. (III. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	738
3125/2022. (III. 23.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről.....	744
3126/2022. (III. 23.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről.....	747
3127/2022. (III. 23.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről.....	749

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 2/2022. (II. 10.) AB HATÁROZATA

az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint alkalmazási tilalom kimondásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Handó Tünde* és *dr. Horváth Attila* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrésze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes, és ezért azt megsemmisíti. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 271. § (1) bekezdése a megsemmisítést követően a következő szöveggel marad hatályban: „E törvény rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.”

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrésze a Szegedi Törvényszék előtt 101.K.701.478/2020. szám alatt folyamatban lévő közigazgatási perben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján. A bírói indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 271. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: EJE) 6. cikkébe, továbbá Első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkébe ütközése okán az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, és ezért azt az Alkotmánybíróság semmisítse meg. A kérelem a támadott jogszabályi rendelkezés egyedi és általános alkalmazási tilalmának elrendelésére is kiterjedt.
- [2] 2. Az alapügy tényállását az Alkotmánybíróság a bírói indítvány alapján a következőképpen állapította meg.
- [3] 2.1. Az alapügy felperesét mint adózót a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Igazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzésre választotta ki általános forgalmi adó (a továbbiakban: áfa) adónemben 2010. július–október időszakra nézve. Az utólagos ellenőrzés 2011. január 27-én indult a megbízólevél átadásával az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) alapján, és azt tárta fel, hogy a felperes által beszerzett termékek egy része valójában nem

- a felperesnek számlázó vállalkozásoktól származott. Az elsőfokú adóhatóság 2015. október 8-án kelt 11/43/390022/1167. számú határozatával a felperes terhére adóhiányt, késedelmi pótlékot és adóbírságot állapított meg arra a törvénysértésre alapítva, hogy a felperes az előbbi időszakra beadott áfabevallásaiban jogellenesen gyakorolta adólevonási jogát. A felperes fellebbezésére eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága 2015 decemberében a késedelmi pótlék megváltoztatásával az elsőfokú határozatot helybenhagyta 3144716596 számú határozatával.
- [4] A felperes keresete alapján eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) 2018. március 2-ai 19.K.30.528/2016/48. számú jogerős ítéletével a másodfokon hozott határozatot hatályon kívül helyezte, és a másodfokon eljáró adóhatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [5] A megismételt eljárást az adóigazgatási szervezetrendszer átalakítását követően a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) a régi Art. szerint folytatta le, és ennek megfelelően hozott új másodfokú határozatot 2234161804 szám alatt 2018. március 5-én, ami 2018. március 7-én vált jogerőssé. Az indokolás megváltoztatása nélkül előző döntését helybenhagyta.
- [6] A felperes keresete alapján eljáró KMB 2018. július 5-ei 30.K.30.367/2019/11. számú jogerős ítéletével a második másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte, és a másodfokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A KMB indokolása szerint az adóhatóság pár nap alatt csak formálisan tett eleget a bírósági kötelezésnek. Az előbbi ítélet kihirdetését követő első munkanapon meghozott határozata nagyrészt szó szerint egyezik az első másodfokú határozattal. A KMB azt állapította meg, hogy a másodfokú adóhatóság helyesen a régi Art.-t, és nem az Art.-t alkalmazta, mert kizárólag a másodfokú eljárást kellett megismételni.
- [7] A másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2020. május 7-ei Kfv.I.35.574/2019/11. számú ítéletével, amelyet 2020. június 10-én kézbesítettek, hatályában fenntartotta a KMB döntését. Ugyanakkor indokolásában azt állapította meg, hogy az Art. 271. § (1) bekezdése értelmében az új szabályozás szerint kellett volna eljárnia az adóhatóságnak, hiszen a megismételt eljárásra 2018. január 1-jét követően került sor.
- [8] A másodfokú adóhatóság harmadik másodfokú határozatával, amelynek száma 4319058706, az elsőfokú határozatot a késedelmi pótlék megváltoztatása mellett helybenhagyta 2020. július 30-án kelt, 2020. augusztus 6-án kézbesített határozatával. Ennek megfelelően a felperest 72 353 000 Ft adóhiány, 54 264 000 Ft adóbírság és 16 030 000 Ft késedelmi pótlék megfizetésének a kötelezettsége terheli a végleges hatósági döntés szerint.
- [9] 2.2. A felperes a többször pontosított és kiegészített keresetében a 4319058706 számú másodfokú határozat elsőfokú határozatra kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte, többek között arra hivatkozva, hogy az adóhatóság adómegállapításhoz való joga a régi Art. 164. § (1) és (5) bekezdései alapján a határozat keltét megelőzően elévült, ezért az alperes határozatának érdemben történő vizsgálatára nincs lehetőség. Az adómegállapításhoz való jog elévülése kapcsán vitatta mind az elévülés bírósági felülvizsgálatra tekintettel történő meghosszabbodásával, mind nyugvásával kapcsolatos adóhatósági jogértelmezést. Arra az esetre, ha a bíróság a jogértelmezésével nem értene egyet, az Art. 271. § (1) bekezdése alkotmányossági vizsgálatának kezdeményezését kérte.
- [10] 3. A fenti előzményeket követően fordult a Szegedi Törvényszék az Alkotmánybírósághoz a 101.K.701.478/2020/29. számú végzéssel.
- [11] 3.1. A bírói indítvány számításokkal alátámasztott tényként rögzítette, hogy a régi Art. szerint az adó megállapításához való jog a harmadik másodfokú határozat kelte előtt akkor is több mint egy hónappal elévült, ha – a felperes jogértelmezésével szemben – az elévülés valamennyi, az adóhatóság határozatainak felülvizsgálatára irányuló bírósági eljárás időtartama alatt nyugodott. A régi Art. szerint az elévülési idő meghosszabbodása nem vonatkozott a felperes ügyére, mert a meghosszabbodást törvénybe iktató szabályt a jogalkotó úgy léptette hatályba, hogy azt csak a módosítás hatálybalépését követően (2012. január 1.) indult eljárásokban kellett alkalmazni. A felperes ellenőrzése azonban ezt megelőzően kezdődött 2011 januárjában.
- [12] Azt is előadta az indítványozó bíróság, hogy – figyelemmel a Kúria gyakorlatára – az Art. hatályba léptető rendelkezése nem ad lehetőséget olyan törvényértelmezésre, amely lehetővé tenné a régi Art. elévülésre vonatkozó szabályainak alapügyben való alkalmazását. Az Art. 271. § (1) bekezdése következtében tehát a Kúria által megerősítetten törvényből fakadó kötelezettség az Art. elévülési rezsimjét és kifejezetten az annak részét képező 203. § (7) bekezdés c) pontját első alkalommal alkalmazni, függetlenül attól, hogy az adóigazgatási eljárás a régi Art. időbeli hatálya alatt vette kezdetét. Kizárólag ebből következik, hogy az elévülési idő 12 hónappal meghosszabbodott a felperes ügyében, így lehetőséget kapott az adóhatóság a súlyos megállapításokat tartalmazó határozat ismételt meghozatalára.

- [13] 3.2. Az indítvány szerint a támadott szabály megvalósítja a hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, ami az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti. Az adó megállapításához való jog elévülése ugyanis anyagi jogi szabály. A régi Art. szerint a felperes adóügye már elévült a harmadik másodfokú határozat meghozatala előtt. A törvényalkotó azonban úgy léptette hatályba az Art.-t, hogy azzal 12 hónapra megnyitotta a már elévült, lezárt adóidőszakot. Ezt kihasználva hozott a másodfokú adóhatóság a felperes számára adójogi szankciókat is tartalmazó határozatot. Ezzel a jogalkotó megsértette az elévülés funkcióját, és nemcsak az Alaptörvény elfogadását megelőzően, hanem az azt követően hozott alkotmánybírósági határozatokkal is szembehelyezkedett.
- [14] A sérelmezett szabály ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével is. Ahogyan az Alkotmánybíróság a csatornabírsággal kapcsolatos döntéseiben kimondta, a tisztességes hatósági eljárásához való joghoz hozzátartozik annak biztosítása, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk vonatkozó határidőket betartsák, a bíróságok pedig ennek túllépését ne az ügyfél terhére, hanem javára értékeljék. Ezzel nem egyeztethető össze az sem, hogy a törvényhozó „visszamenőlegesen hosszabbította meg az adóhatóság adómegállapítási jogának elévülési idejét az eljárás hosszát kiszámíthatatlanná téve, olyan eljárási rendet alkotott, amely sérti a tisztességes hatósági eljárásához való jogot. Ez az eljárásrend lehetővé teszi a hatóság számára, hogy saját mulasztásának következményeit az ügyfélre terhelje, ami ellentétes a 3353/2017. (XII. 22.) számú AB határozatának [18] pontjában lefektetett elvekkel.”
- [15] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére nézve az indítványozó azt adta elő, hogy az elévülés alanyi jogként illeti meg a címzettet. „Az elévülés intézménye a tulajdonvédelem körébe vonható tételeket (levont adót, adóbírságot, késedelmi pótlékot) is védi, amelyet az adóhatóság elmulasztott időben érvényesíteni, kiróni.” A támadott szabály azáltal, hogy „a korábbi szabályokhoz képest hosszabb elévülési időt határoz meg, alkotmányos ok nélkül beavatkozik az adóalanyok már megszerzett tulajdonába is”.
- [16] Az EJEE 6. cikkébe, továbbá Első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkébe ütközéssel kapcsolatban az indítványt azzal támasztotta alá a kezdeményező bíróság, amit az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) egyik eseti döntésében kimondott az orosz hatóságok elévülésre vonatkozó joggyakorlatának visszamenőleges megváltozásával kapcsolatban. Az indítvány ezt úgy foglalta össze, hogy az EJEB szerint adózási ügyben „az elévülési idő visszamenőleges megváltoztatásával sérülnek [...] az EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkéből folyó azon követelmények, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia a büntetendő cselekményeket, ezeknek meg kell felelnie az előreláthatóság követelményének, a tulajdon adóztatási célból való korlátozásának pedig csak közérdekből, törvényben meghatározott feltételekkel, a nemzetközi jog általános elveinek, valamint a közösségi érdek és az egyén alapvető jogainak védelme közötti méltányos egyensúly betartásával kerülhet sor”.
- [17] 3.3. Az indítvány végül arra is kitért, hogy ha a megsemmisítésre irányuló kérelmet az Alkotmánybíróság nem tartaná megalapozottnak, mert úgy ítélné meg, hogy lehetőség van a sérelmezett norma alaptörvénykonform értelmezésére, akkor hivatalból alkotmányos követelményt állapítson meg.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

[19] 2. Az Art. sérelmezett rendelkezése:

„271. § (1) E törvény rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult és a megismételt eljárásokban kell alkalmazni.”

III.

- [20] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvényben és az Abtv.-ben lefektetett formai és tartalmi kritériumoknak {a feltételekkel kapcsolatos gyakorlatot lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]; 7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [9]}.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság a peres eljárás felfüggesztése mellett végzéssel fordult az Alkotmánybírósághoz, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét biztosító egyik alaptörvényi és Abtv.-beli szabályt is megjelölte. Az indítvány alaptörvény-ellenesség, illetve nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítására, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére, valamint általános és egyedi alkalmazási tilalom elrendelésére irányult. A bíróság az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó szabályt támadta oly módon, hogy alkotmányjogilag értékelhető indokolást adott elő az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, Q) cikk (2) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben. Az indítvány tehát megfelelt a határozott kérelem követelményének [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az Art. indítvánnyal támadott rendelkezése a hatásköri korlát [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés] alkalmazási hatálya alá tartozik-e, hiszen az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában meghatározott hatáskörgyakorlása során az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladta, és a bírói indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott a nemzetközi szerződésbe ütközés mellett.
- [23] 2.1. Először arra szükséges emlékeztetni, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatot korlátozó szabály alkalmazási hatályát az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójával összhangban megszorítóan értelmezi {a megszorító értelmezés elvét lásd először: 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]; lásd még például: 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [36]}. Ennek megfelelően a hatásköri korlátra vonatkozó állandó gyakorlat részét képezi az a megállapítás, miszerint az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében felsorolt törvények listája zártkörű, tehát az alkotmányossági felülvizsgálatot szűkítő kivételes rezsimbe, vagyis az alkotmánybírósági kontroll alól részben kivont törvények közé kizárólag a felsorolt normák tartoznak, annak hatóköre nem bővíthető (lásd összefoglaló jelleggel: Abh., Indokolás [35]–[41]). Ez alól a fő szabály alól az Alkotmánybíróság két elvi kivételt tett. Az egyik értelmében a korlát akkor terjed ki a felsorolt pénzügyi tárgyú törvények szabályai és felhatalmazó rendelkezései alapján megalkotott törvénynél alacsonyabb szintű végrehajtási természetű jogforrásra is, ha a vizsgálandó alkotmányossági probléma kizárólag a pénzügyi tárgyú törvény szabályaival együtt értelmezhető. A másik szerint különleges jogrend idején a Kormány által a listában szereplő törvényhozási tárgykörökben alkotott rendeleteket úgy kell kezelni a hatásköri korláttal összefüggésben, mintha törvényekről lenne szó {lásd először: 3234/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [17]–[27]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság a megszorító értelmezés nyomán haladva azt is kidolgozta már, hogy a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy a zártkörű felsorolásban szereplő törvény melyik rendelkezése tartozik a kivételes rezsimbe {a tartalmi vizsgálat elvét legutóbb megerősítette: 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [73]}. Ennek megfelelően a testület nem sorolta a hatásköri korlát hatálya alá például a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény adott ügyekben sérelmezett normáit {lásd: 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [20]; Abh., Indokolás [42]–[47]}.

- [25] Az adójogi szabályokkal kapcsolatban kifejezetten azt mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy az adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényállásához. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik. Ezek közé tartoznak különösen az alanyra, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések {lásd: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]; 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]; Abh., Indokolás [39]}.
- [26] 2.2. Az Alkotmánybíróság rávetítette a hatásköri korlátra vonatkozó állandó gyakorlatát a sérelmezett szabályra.
- [27] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt állapította meg, hogy a sérelmezett norma az Art.-ben található, amely a hatásköri korlát alá eső törvények zártkörű listájában nem szerepel. Az Art. nem rendelkezik központi vagy helyi adónemről, illetékről, járulékról és vámról. A központi költségvetésről és annak végrehajtásáról (zárszámadásról) sem szól. Az Art. alapvetően azokat az eljárási szabályokat rögzíti, amelyeknek megfelelően a különböző közterhek jogszerűen teljesíthetők, megfizethetők az államháztartásba. Ennek értelmében adóeljárás kódexről van szó, azzal, hogy adóeljárás rendelkezéseket más jogszabályok is tartalmaznak, és az Art. is magában foglal néhány anyagi jogi hatást kifejtő jogintézményt. Az egyik ilyen szabálycsoport pontosan az adó megállapításához való jog elévülése (az anyagi jogi minősítést lásd a jelen határozat indokolásának IV/2.1. pontjában, Indokolás [39] és köv.). Ez az elévülés nem valamelyik közteher – például az alapügyben szereplő áfa – anyagi jogi fizetési kötelezettségének keletkezéséről, illetve ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemről rendelkezik. Éppen ellenkezőleg: az Art. tárgyi hatálya alá tartozó valamennyi közteher megfizetésének a kötelezettségét szünteti meg az idő múlására tekintettel, a jogbiztonság alkotmányos értékével összhangban. Az egyértelmű, hogy az Art.-ben foglalt sérelmezett norma nem tekinthető olyan alacsonyabb szintű jogforrásba foglalt végrehajtási szabálynak, amely valamely felsorolt törvény szabályával együtt lenne értelmezhető. Az Art. nem rendelet, ezért a különleges jogrendben alkotott rendeletekkel kapcsolatos kivétel nem értelmezhető az esetében.
- [28] Elvi kivétel hiányában az Alkotmánybíróság azt állapította meg meggyőző értelmezésének megfelelően, hogy az Art.-ben található sérelmezett norma nem esik a hatásköri korlát [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés] alkalmazási hatálya alá. Ezért a hatásköri korlát nem gátolta, hogy az Alkotmánybíróság az Art. 271. § (1) bekezdésért érdemben felülvizsgálja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése és XXIV. cikk (1) bekezdése alapján.
- [29] 3. A fentiek értelmében nem volt akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben foglaltak alapján érdemi vizsgálatot folytasson le az Art. 271. § (1) bekezdése felett. A pénzügyminiszter szakmai álláspontját, amely szerint elsődlegesen az indítvány elutasítása, másodlagosan a bírói kezdeményezésben előadott alkotmányos követelmény lefektetése lenne indokolt, az Alkotmánybíróság az indokolás IV. pontjában (Indokolás [30] és köv.) írtak szerint figyelembe vette.

IV.

- [30] A bírói kezdeményezés megalapozott.
- [31] Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás, illetve jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatát (lásd a jelen határozat indokolásának IV/1. pontjában, Indokolás [32] és köv.), ezt követően az alkotmányjogi kérdés megválaszolásához szükséges mértékben feltárta az adójogi elévülés természetét és a rá vonatkozó jogszabályi környezetet, különös tekintettel az indítványban vitatott meghosszabbodás esetére (lásd a jelen határozat indokolásának IV/2. pontjában, Indokolás [38] és köv.), majd a sérelmezett normát összevetette a visszaható hatály tilalmával (lásd a jelen határozat indokolásának IV/3. pontjában, Indokolás [48] és köv.).
- [32] 1. Az Alkotmánybíróság röviden összefoglalta a visszaható hatály tilalmával kapcsolatos releváns gyakorlatát.
- [33] 1.1. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címetjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordoz-

zanak {...} 38/2012. AB határozat, Indokolás [84]. [...] A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]}

- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {...} 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg.” {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]; megerősítőleg idézi: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [49]; lásd még: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]; 11/2021. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [24]–[26]}
- [35] Az Alkotmánybíróság kiterjedt gyakorlatot folytat a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban abból a szempontból is, hogy ez a tilalom mit jelent a folyamatban lévő eljárásokra nézve {lásd legutóbb: 11/2021. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [27]–[33]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [56]–[61]}. Az előbb hivatkozott határozatokban rögzített állandó gyakorlatnak az is a részét képezi, hogy nem egyeztethető össze a jogállamiság tartalmával egy új szabály oly módon történő hatályba léptetése, hogy az hátrányosan változtatja meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Azt kell tehát megítélni, hogy a tényállás már létrejött-e az újonnan alkalmazandó szabály hatálybalépése előtt, és ha igen, akkor az utóbb egy új, a régítől eltérő vagy annál terhesebb anyagi jogi jogkövetkezményt vezet-e be, amely hátrányt, jogvesztést okoz a folyamatban lévő ügyekben.
- [36] A visszaható hatály tilalma nemcsak a jogalkotásra, hanem a jogalkalmazásra is vonatkozik. Ezt legutóbb áfa ügyben erősítette meg az Alkotmánybíróság. „Visszaható hatályú jogalkalmazást előíró kifejezett jogszabályi rendelkezés esetében a tilalom megsértésének oka a jogalkotásból eredeztethető. Ennek hiányában azonban a tilalom megsértése a jogértelmezés mikéntjének a kérdése, aminek alaptörvény-konformitását az Alkotmánybíróság szükség szerint alkotmányos követelmény előírásával tudja garantálni a támadott bírói döntés megsemmisítése mellett. Következésképpen akkor merül fel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának a sérelme, ha a normát a jogalkalmazó szervek – erre irányuló kifejezett jogszabályi rendelkezés nélkül – úgy értelmezik, hogy azt a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoztatják.” {3069/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [45]}
- [37] 1.2. A fentiekből az következik, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Ebben az esetben további kérdés, hogy a tilalom megsértésének oka valóban a jogalkotásból eredeztethető-e, vagy a jogalkalmazó szervek visszaható hatályú jogalkalmazást előíró kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában jutottak arra az eredményre, amely kimeríti a tilalomban foglaltakat. A tilalom megsértése akkor tudható be a jogalkotónak, amikor annyira konkrétan, illetve olyan mereven határozza meg a hátrányt okozó szabály visszaható hatályú alkalmazási kötelezettségét az anyagi jogi jellegű jogviszonyokban, hogy az kizárja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összeegyeztethető jogértelmezést.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányossági kérdések eldöntéséhez szükséges mértékben áttekintette a régi Art. és az Art. által biztosított jogszabályi környezetet. Ennek során a vizsgálat hangsúlyát a bírói indítvány keretei között arra helyezte, hogy feltárja az adó megállapításához való jog elévülésének jogi természetét (lásd a jelen határozat indokolásának IV/2.1. pontjában, Indokolás [39] és köv.), továbbá azt, hogy az elévülés fő szabály szerinti időtartama miként hosszabbodik meg azon oknál fogva, hogy a bíróság új eljárás lefolytatását rendeli el (lásd a jelen határozat indokolásának IV/2.2. pontjában, Indokolás [42] és köv.).
- [39] 2.1. Az adójogi elévüléssel az Alkotmánybíróság már az Alaptörvény hatálya alatt is foglalkozott érdemi döntéseiben, bár ezek tárgyát még a régi Art. rendelkezései képezték. Elsőként azt a határozatot szükséges felidézni,

amelyben a testület a régi Art. azon szabályát vizsgálta felül a tulajdonhoz való jog, a diszkrimináció tilalma és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog szempontjából, amely értelmében az adózó túlfizetését az adóhatóság hivatalból törli a visszaigényléséhez való jog elévülését követően, ha annak összegét nem tudja adótartozásra elszámolni. Ebben a döntésében az Alkotmánybíróság megerősítette azon korábbi megállapításait, amelyek szerint „a követelések elévülésének törvényi szabályozása nem áll ellentétben egyetlen alkotmányos rendelkezéssel vagy alkotmányos elvvel sem, illetve közvetlen értékelhető összefüggés nem állapítható meg. [...] nagyfokú a törvényhozó szabadsága a tekintetben, hogy az alanyi jog érvényesíthetőségének időkorlátját (elévülés) milyen általános és különös törvényi szabályokba foglalja. Rámutatott arra is, hogy az elévülési idő letelte kettős következménnyel jár: nemcsak az esetleges adótúlfizetés visszaigényléséhez való jog évül el, hanem megszűnik az adóhatóságnak az a joga is, hogy az adókötelezettségek teljesítését ellenőrizze, jogszabálysértés esetén a bevallani elmulasztott adót, a jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatást megállapítsa. Mindemellett az adójogviszony mindkét alanyának érdeke, de a jogbiztonság szempontjából is fontos követelmény, hogy ne maradjanak fenn sokáig rendezetlen jogviszonyok.” {3091/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [20]}

- [40] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az adó megállapításához való jogot már minősítette az Alaptörvény hatálya alatt abból a szempontból, hogy az anyagi vagy eljárási természetű szabály-e. „Az adó megállapításához való jog elévülése [...] az anyagi jogokra és kötelezettségekre vonatkozik. [...] Ez az elévülés megfosztja az adóhatóságot attól a lehetőségtől, hogy gyakorolja feladat- és hatáskörét. [...] Jogszerűtlen adózoói magatartás esetében ez határolja be időben azt a kockázatot, ameddig az adózónak tartania kell az adóhatóság fellépésétől.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [63]}
- [41] Ezek alapján rögzíteni szükséges, hogy az adó megállapításához való jog elévülése annyiban anyagi jogi természetű szabály, amennyiben az idő múlására tekintettel gátat szab az adóalanyt terhelő fizetési kötelezettség, illetve az adóalanyt megillető jogosultság megállapíthatóságának. Ez az elévülés tehát azért minősül anyagi jogi jellegűnek, mert az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesíthetőségét szünteti meg, vagyis időkorlátok közé szorítja azok adójogi létszakaszát. Az adó megállapításához való jog elévülése ennek megfelelően anyagi jogi joghatást vált ki az adójogban, aminek legszembetűnőbb következménye az, hogy az elévült anyagi adófizetési kötelezettséget az adóalany nem köteles teljesíteni, és az állam közhatalmi eszközökkel azt nem kérheti számon rajta. Ezek alapján megállapítható, hogy az adó megállapításához való jog elévülése tulajdonképpen az idő múlásának anyagi adójogi jogkövetkezménye.
- [42] 2.2. Az adó megállapításához való jog elévülésére vonatkozó szabályozás hagyományosan az adóeljárási kódexben foglal helyet a magyar adójogban. 2017. december 31-ig a régi Art. 164. §-a szólt, 2018. január 1-jétől az Art. 202–205. §-ai szólnak róla. Nem ez a jogintézmény az egyedüli példa arra, hogy anyagi joghatást kiváltó adójogi rendelkezés kerül(t) adóeljárási kódexbe. Az anyagi jogi szabályok Art.-be foglalásának magyarázatát az adja, hogy azok nem az egyik vagy a másik adónem tényállásához specifikusan, hanem az Art. tárgyi hatálya alá tartozó valamennyi közteherre generálisan vonatkoznak. Ennek megfelelően az adó megállapításához való jog elévülése is mindegyik közteher esetében kiváltja az előző pont szerinti anyagi jogkövetkezményt.
- [43] Az anyagi jogi elévülés fő szabály szerinti időtartama az adójogban 1991. január 1. óta változatlanul 5 év. Az Art. 202. § (1) bekezdésében hatályos szabályt még a régi Art.-t megelőző adóeljárási törvény vezette be a lényegét tekintve a jelenlegivel azonos tartalommal [vesd össze: az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 95. § (1) bekezdés]. A hatályos rendelkezés úgy szól, hogy az „adó megállapításához való jog annak a nap-tári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni”. Az 5 éves időtartamot meghosszabbító és az elévülés nyugvását kiváltó okok, továbbá bizonyos bűncselekmények esetében az időtartamot eltérítő szabályok, valamint a nemzetközi vitarendezési eljárásra vonatkozó speciális előírások folyamatosan jelentek meg az adóeljárási kódex(ek)ben. Ezek közül az alábbi releváns a jelen ügyben.
- [44] A törvényalkotó 2012. január 1-jei hatálybalépéssel emelte a régi Art. 164. § (13) bekezdés c) pontjába azt a szabályt, miszerint az adó megállapításához való jog elévülése meghosszabbodik, amennyiben az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata során a bíróság új eljárás lefolytatását rendeli el. Eredetileg a meghosszabbodás 6 hónapos időtartamot fedett le [vesd össze: egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 347. §]. E törvénymódosításhoz speciális átmeneti rendelkezést fűzött a jogalkotó. A 6 hónapos meghosszabbodást a régi Art. 189. § (2) bekezdésébe a Módtv. 359. §-ával iktatott rendelkezés értelmében a 2012. január 1-jén vagy azt követően indult eljárásokban

kellett először alkalmazni. Tehát azon korábban indult adóeljárásokban, amelyek még folyamatban voltak az új szabály hatálybalépése napján, az elévülés időtartama egy utóbb hozott bírósági döntés következtében nem növekedett meg 6 hónappal.

- [45] Az átmeneti rendelkezés nem szólt kifejezetten arról, hogy a megismételt eljárás esetén az alapeljárás vagy a megismételt eljárás kezdő időpontja az irányadó. A bírósági gyakorlat azzal a tartalommal válaszolta meg ezt az értelmezési kérdést, hogy mivel az alapeljárás a megismételt eljárással egységet képez, az alapeljárás kezdő időpontja a releváns (lásd: Kúria Kfv.V.35.270/2014/5. számú ítélete, megjelent: BH2015. 115.; Kúria Kfv.I.35.195/2014/4. számú ítélete). Ezzel azt az eredményt érték el, hogy annak ellenére sem hosszabbodott meg az elévülés 6 hónappal, hogy a megismételt adóeljárás 2012. január 1-jét követően indult, feltéve, hogy az alapeljárás ezen időpont előtt vette kezdetét. Összegezve: a folyamatban lévő adóeljárásokra nem hatott ki az adó megállapításához való jog elévülésének Módtv. szerinti meghosszabbodása.
- [46] A törvényalkotó a 6 hónapos időtartamot 12 hónapra emelte 2015. január 1-jével (lásd: az egyes adótörvények és azokkal összefüggő más törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról szóló 2014. évi LXXIV. törvény 225. § 23. pontja), de továbbra is hatályában fenntartotta a régi Art. Módtv. 359. §-ával megállapított 189. § (2) bekezdését. Ezt a bírói gyakorlat úgy értékelte, hogy az alapeljárás és a megismételt eljárás egységére alapított törvényértelmezés továbbra is fenntartható. Összegezve: a folyamatban lévő adóeljárásokban érvényesített anyagi jogi adókötelezettségeket vagy akár jogosultságokat az elévülés 12 hónapos meghosszabbodása sem érintette.
- [47] Az Art. a meghosszabbodás 12 hónapos időtartamát és annak a bírói indítvány szerinti okát (a bíróság új adóigazgatási eljárás lefolytatását rendeli el) megőrizte [lásd: Art. 203. § (7) bekezdés c) pont]. Ezt a rendelkezést azonban – hasonlóan az Art. szabályainak túlnyomó többségéhez – a törvényalkotó úgy léptette hatályba 2018. január 1-jén, hogy kifejezetten rendelkezett arról, hogy azt nemcsak a hatálybalépését követően indult eljárásokban, hanem a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell. Ezzel – az alap- és megismételt eljárás egységének elvét megbontva – azt az eredményt érte el a jogalkotó, hogy annak ellenére hosszabbodik meg az elévülés immár 12 hónappal a folyamatban lévő eljárásokban, hogy az alapeljárás még 2012. január 1-jét megelőzően indult, és hogy a törvénysértést is ezt megelőzően követte el az adózó, feltéve, hogy a megismételt eljárás 2018. január 1-jét követően kezdődik.
- [48] 3. Az Alkotmánybíróság a sérelmezett normára vetítette a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának előző pontban összefoglalt tartalmát a bírói indítványban elé tárt tényállásban. A jelen ügy sajátosságaira figyelemmel azt az alkotmányossági kérdést kellett eldöntenie a testületnek, hogy ezzel a tilalommal milyen viszonyban áll az a hatályba léptető rendelkezés, amely értelmében az elévülést – a bíróság által elrendelt új eljárásra tekintettel – 12 hónappal meghosszabbító szabályt első alkalommal annak ellenére is alkalmazni kell a felperes folyamatban lévő adóügyében, hogy a jogsértő magatartás és az adóeljárás kezdete óta közel egy évtized eltelt. Az elévülés meghosszabbodásának jogkövetkezménye pedig az, hogy kizárólag általa válik az adózó terhére joghatályos módon megállapíthatóvá az adóhiány és az azzal együtt járó adójogi szankciók köre. Enélkül az adó megállapításához való jog elévült volna a harmadjára megismételt másodfokú hatósági eljárás ideje alatt.
- [49] 3.1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az Art. 270. § (1) bekezdésének az alkalmazása anyagi jogi természetű hátrányt okoz-e.
- [50] A pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványa szerint „nem támasztható alá az indítványban megfogalmazott azon álláspont, hogy az elévülés meghosszabbodása hátrányos az adózókra nézve, hiszen annak épp az a célja, hogy az adózók szempontjából kedvező bírósági döntéseknek érvényt lehessen szerezni. A tisztességes eljáráshoz való jogból álláspontom szerint épp az következik, hogy az adóhatóságra nézve hátrányos, az adózó javára kedvező jogerős bírósági döntéseknek még az elévülés áttörésével is érvényt lehessen szerezni, hiszen épp a tisztességes eljáráshoz való jog teszi szükségessé az elévülés áttörését.”
- [51] A miniszteri állásponttal összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy a visszaható hatálynak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem minden esetben akadály. A visszaható hatály tilalma ugyanis abban az értelemben is viszonylagos, hogy az nem terjed ki a kedvező hatást kifejtő visszaható hatályú jogalkotásra. Ez utóbbi esetben más alkotmányossági kérdések merülhetnek fel, így különösen az, hogy megkülönböztetés-től mentesen kell az előnyöket biztosítani, jöllehet ez a jelen ügy tárgyán kívül esik. Ugyancsak nem tartozik hozzá ehhez az eljáráshoz az az eset, amikor az adózó a mentességet vagy a kedvezményt az elévülés miatt

nem tudja érvényesíteni. Ekkor az elévülés áttörésének az *amicus curiae*-ben felvetett szükségessége akár fel is merülhet alapjogi alapon. A bírói indítvány tükrében azonban ez is egy hipotetikus lehetőség. Mindazonáltal előre utal az Alkotmánybíróság arra, hogy azokban a folyamatban lévő megismételt eljárásokban, amelyekben a régi Art.-hez képest az Art. előnyösebb az adózó számára, bizonyos esetekben továbbra is alkalmazható lehet az új kódex (lásd: a jelen határozat indokolásának IV/3.4. pontja, Indokolás [60] és köv.).

- [52] Az Alkotmánybíróság tehát nem tekinthetett el az előtte fekvő ügy sajátosságaitól. Bírói indítvány alapján nem absztrakt, hanem konkrét, esethez kötött alaptörvény-értelmezést végez. A törvénysértés harmadik alkalommal való hatósági megállapíthatósága és az azzal együtt járó adójogi szankciók ismételt kiszabhatósága pénzben kifejezett jelentős terhet jelent a felperes számára. Mindösszesen 142 647 000 Ft megfizetésének a kötelezettségéről van szó a 4319058706 számú másodfokú határozat következtében. Meghosszabbodás nélkül kizárt, hogy ennek a megfizetésére az adóhatóság kötelezze a felperest. Emlékeztetve arra, hogy az adó megállapításához való jog elévülése az idő múlásának anyagi adójogi jogkövetkezménye, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sérelmezett hatályba léptető szabály anyagi jogi jellegű hátrányt okozott azzal, hogy az Art.-t alkalmazni rendelte a felperes adóigazgatási eljárásában.
- [53] 3.2. Az Alkotmánybíróság másodjára azt vizsgálta, hogy visszamenőlegesnek minősül-e az okozott hátrány.
- [54] E tekintetben arra szükséges emlékeztetni, hogy az Alkotmánybíróság a jelen határozat indokolásának IV/1. pontjában (Indokolás [32] és köv.) összefoglalta releváns gyakorlatát. Ennek az is a részét képezi, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban.
- [55] Az alapügyben nem volt vitatott, hogy az adóeljárás 2011. január 27-én indult, és azóta is folyamatban van. Azt sem vitatták, hogy az adóhatóság az eljárás megkezdését megelőző (2010. július-október) időszakra tárt fel törvénysértést. Az általános 5 éves elévülési idő 2015. december 31-én járt volna le. A bírósági eljárások ideje alatt azonban nyugodott az elévülés, ezért az elévülés legkésőbb 2020. június 10-én következett volna be. 2020. augusztus 6-án csak azért volt lehetősége a másodfokú adóhatóságnak a felperes terhére meghozni a 4319058706 számú határozatot, mert a közel 10 éve folyamatban lévő eljárásban egy olyan szabályt alkalmazott először, ami a törvénysértés elkövetésekor és az eljárás kezdetekor sem létezett. Bár látszólag ez az új szabály nem visszamenőlegesen lépett hatályba, az adóeljárás megindulásakor érvényes és hatályos anyagi jogi jogkövetkezményt kiváltó elévülési időtartamot a folyamatban lévő eljárásban 12 hónappal meghosszabbította. Ezért az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az okozott hátrány visszamenőlegesnek minősül, hiszen egy jóval korábban létrejött tényállásra vonatkozó anyagi jogi szabályt változtattak meg utóbb.
- [56] 3.3. Végül az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy törvényértelmezéssel betartatható-e a hátrányt okozó visszaható hatály tilalma, továbbá azt, hogy kifejezetten mire vezethető vissza a sérelem.
- [57] A sérelmezett szabály teljesen egyértelmű normatartalmat hordoz. Az Art. rendelkezéseit a hatálybalépését (2018. január 1.) követően indult és a megismételt eljárásokban kell alkalmazni. A felperes ügyében tehát alkalmazni kell, mert a harmadik megismételt eljárás 2020-ban indult.
- [58] A bírói indítványban megfogalmazott és a miniszteri beadványban is citált alkotmányos követelmény megállapítására nincsen lehetőség. Az alkotmányos követelmény ugyanis nem lehet *contra legem*. Akkor alkalmazható funkcionálisan, ha a sérelmezett jogszabályi rendelkezésnek olyan értelmezése is levezethető, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel. Ezt legutóbb úgy mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy „az alkotmányos követelmény funkciója nem a hatályos jog lerontása, hanem az, hogy annak mindenkorai szakjogi értelmezését és alkalmazását olyan tartományban tartsa, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel” {3234/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [76]}. Ilyen jogértelmezésre nemcsak az Alkotmánybíróság nem látott lehetőséget, hanem az indítványozó és a miniszteri beadvány sem mutatott rá. Tehát nem arról van szó, hogy az eljárásnak a bírói indítványt megelőző részeiben valamelyik jogalkalmazó szerv megsértette volna a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát, hanem arról, hogy az Art. 271. § (1) bekezdése nem hagyott értelmezési mozgásteret a hátrányt okozó visszaható hatályú szabály alkalmazásának elkerülésére.
- [59] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalma kizárólag az Art. 271. § (1) bekezdése azon fordulatából következik, amely arról szól, hogy a megismételt eljárásokban is az Art.-t kell alkalmazni. A sérelmet ugyanis a törvényi elévülési idő folyamatban lévő, megismételt eljárásokra is kiterjedő meghosszabbítása okozta. E mondatrész alkalmazása nélkül a felperes

ügyében az elévülés meghosszabbodására akkor sem kerül sor, ha a támadott bekezdésben szereplő többi rendelkezés érvényben és hatályban marad. Ezért az Alkotmánybíróság csak az „és a megismételt” normaszöveget semmisítette meg a rendelkező rész 1. pontjában írtak szerint.

- [60] 3.4. A bírói indítvány egyedi és általános alkalmazási tilalom kimondását is kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész 2. pontjában megállapította, hogy a jelen eljárásra okot adó ügyben az Art. 271. § (1) bekezdésének megsemmisített szövegrésze nem alkalmazható. Az általános alkalmazási tilalom mellőzéséről az Alkotmánybíróság az alábbiak mérlegelésével döntött az Abtv. 45. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás keretei között.
- [61] A pénzügyminiszter beadványa felhívta a figyelmet arra, hogy a megsemmisítés akár ellentétes is lehet a jogbiztonság követelményével, és bizonyos esetekben túlmúthat a hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköző szabályozás orvoslásán. Ezek elkerülése érdekében javasolta másodlagosan – ha nem az elutasításról határozná a testület – az alkotmányos követelmény lefektetését, amire azonban az Alkotmánybíróság nem látott lehetőséget a fentebb írtak miatt.
- [62] Az alkalmazott jog koherenciája mellett szóló érveket azonban az Alkotmánybíróságnak pontosan a jogbiztonság garantálása érdekében figyelembe kellett vennie, továbbá azt is mérlegelnie kellett, hogy az Art. egészének alkalmazása a megismételt eljárásokban nem feltétlenül sérti a hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. Az akár még előnyös is lehet az adózóknak. Ezek a problémák másként kezelendők azokban a megismételt eljárásokban, amelyek folyamatban vannak a jelen határozat Magyar Közlönyben való közzétételkor, és azokban, amelyek megismétlését ezt követően rendelik el.
- [63] Az általános alkalmazási tilalom mellőzése lehetőséget teremt arra, hogy a folyamatban lévő megismételt eljárásokban annak ellenére alkalmazzák az Art.-t, hogy a szóban forgó mondatrészt megsemmisítette az Alkotmánybíróság. Ha a bíró az előtte folyamatban lévő valamely ügyben azt észleli, hogy a felperes olyan jogi helyzetbe került, mint amilyen a jelen ügyben szerepel, indítványozhatja az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását az egyedi ügyből. A folyamatban lévő megismételt eljárások közül tehát azokban, amelyekben indokolt, bírói indítvány alapján egyedileg állapítható meg az alkalmazási tilalom.
- [64] Azokban a megismételt eljárásokban, amelyek e határozat Magyar Közlönyben való közzétételét követően indulnak, az általános alkalmazási tilalmat nélkülöző megsemmisítés ahhoz az eredményhez vezet, hogy törvényértelmezési kérdéssé válik, hogy melyik eljárási kódexet kell alkalmazni: a régi Art.-t vagy az Art.-t. Azt a szabályt kell ugyanis megfelelően értelmezni a jövőben, hogy az Art. „rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni”. Kérdéssé az válik, hogy ebben a mondatban az „eljárások” kifejezésbe az alapeljárást vagy – ha ilyenre sor került az adott ügyben – a megismételt eljárást is bele kell-e érteni általában véve, illetve vannak-e, lehetnek-e az egyedi ügyeknek olyan konkrét körülményei, amelyek miatt akár úgynként eltérő válasz adható a feltett kérdésre. Ez önmagában véve nem alkotmányossági, hanem szakjogi kérdés, aminek megválaszolása nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [65] Az Alkotmánybíróság által elrendelt megsemmisítés tehát nem jár automatikusan a régi Art. alkalmazásának a kötelezettségével a jövőben induló megismételt eljárásokban. A régi Art. Módtv. 359. §-ával megállapított 189. § (2) bekezdésének a fentebb ismertetett értelmezése sem fejt ki ilyen hatást, hiszen az értelmezés tárgya jelen esetben egy másik törvény [Art. 271. § (1) bekezdés], és az értelmezés jogszabályi környezete is megváltozott. Ugyanakkor a törvényértelmezéshez az Alkotmánybíróság a jogbiztonság érdekében a következő iránymutatást adja. Összhangban az Alaptörvény 28. cikkével és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) sarkalatos 15. §-ával, valamint különösen az Art. többi átmeneti rendelkezésével, a 271. § (3)–(16) bekezdésében az Art. eljárási szabályai alkalmazhatók a megismételt eljárásokban. Az Art. olyan anyagi jogi természetű rendelkezései azonban nem alkalmazhatók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése értelmében, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy visszamenőlegesen hátrányt okozzanak az adózóknak. Az iránymutatás követésével elkerülhető, hogy az Art. 271. § (1) bekezdésének megsemmisítés utáni változatát a hatóságok vagy a bíróságok hátrányt okozva visszaható hatállyal alkalmazzák a megismételt eljárásokban. Következésképpen a jelen eljárásra okot adó ügyben nem az Art., hanem a régi Art. alkalmazandó.
- [66] Végül megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a megsemmisítés egyáltalán nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket, mint ahogy a megsemmisített jogszabályi rendelkezésen alapuló felül nem vizsgált bírói döntéseket sem [vesd össze: Abtv. 45. § (3), (5) bekezdés].

- [67] 4. Mindezek alapján Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező hátrányt okozó visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköző normaszövegrészt az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette a rendelkező rész 1. pontjában foglaltak szerint, továbbá elrendelte annak az egyedi ügyben való alkalmazási tilalmát a rendelkező rész 2. pontjának megfelelően.
- [68] Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség megállapítására és a megsemmisítésre tekintettel nem vizsgálta a többi indítványi elemet. Következetes gyakorlatának megfelelően ugyanis, „[h]a az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak részét az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alaptörvényi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja” {7/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [31]; ugyanezt lásd például: 18/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [21]; 4/2016. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [38]; 21/2017. (IX. 11.) AB határozat, Indokolás [24]; Abh., Indokolás [86]}.

V.

- [69] A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondatán alapul.

Budapest, 2022. január 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [70] Nem szavaztam meg a határozatot, mert álláspontom szerint az ügyben érzékelt alkotmányossági probléma alkotmányos követelmény megállapításával is orvosolható lett volna.
- [71] Magam is egyetértek azzal, hogy az alapügyben érintett adózó esetében nem alkalmazható az Art. 203. § (7) bekezdése szerinti meghosszabbított elévülési idő.
- [72] Alapvetően logikusnak és más körülmények között támogathatónak tartottam volna a megsemmisítést is, azonban a jelen ügyben főként arra figyelemmel, hogy az Art. 271. § (1) bekezdésének megsemmisített „és a megismételt” szövegrésze nemcsak a fent jelölt elévülési szabály, hanem szinte az egész adójogi kódex átmeneti rendelkezése, így a megsemmisítés szükségszerűen azzal jár, hogy számos eljárásjogi rendelkezés megismételt eljárásban nem lesz alkalmazható, amely álláspontom szerint nem szolgálja a jogbiztonság érdekeit, amennyiben létezik kevésbé „drasztikus” megoldás.
- [73] Megjegyzendő, hogy a határozat indokolása is utal arra, hogy „a folyamatban lévő megismételt eljárásokban, amelyekben a régi Art.-hez képest az Art. előnyösebb az adózó számára, bizonyos esetekben továbbra is alkalmazható lehet az új kódex (lásd: a jelen határozat indokolásának IV/3.4. pontja, Indokolás [60] és köv.)” (Indokolás [51]) Következésképpen a határozat indokolása maga is elismeri, hogy a támadott átmeneti rendelkezés szövegrésze nem minden érintett rendelkezés esetében vet fel alkotmányossági problémát.
- [74] Kiemelendő, hogy az új Art. anyagi jogi rendelkezései vonatkozásában az Art. 271. § (7) bekezdése *lex specialis* szabályozást tartalmaz, amelynek értelmében „[a]z adózónak az e törvény hatálybalépését követően, a hatálybalépést megelőző időszakra teljesítendő adómegállapítási, bevallási, adófizetési, adóelőleg-fizetési, bizonylat kiállítási, adatszolgáltatási és adólevonási kötelezettségét a 2017. december 31. napján hatályos szabályok szerint kell teljesítenie”.
- [75] Elfogadhatónak tartom a pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványában foglalt azon érvelést, miszerint a Jat. 15. § (2) bekezdése értelmében és az Art. 271. § (7) bekezdése alapján a támadott szövegrész valójában csak az eljárásjogi rendelkezésekre vonatkozik, ekként az elévülési időt szabályozó anyagi jogi rendelkezés esetében nem alkalmazható.
- [76] Álláspontom szerint amennyiben a támadott Art. 271. § (1) bekezdésének „és a megismételt” szövegrészét nem önmagában és nemcsak a nyelvtani értelmezés szerint, hanem a rendszertani értelmezés alapján a Jat. 15. § (2) bekezdésére és az Art. 271. § (7) bekezdésére tekintettel is értelmezzük, akkor a támadott szövegrésznek tudtunk volna olyan alkotmányos értelmezést adni, amely orvosolta volna az adózót ért joghátrányt, ugyanakkor az alkotmányos követelmény megállapítása nem jelentett volna jogalkotást, hiszen az anyagi jogi rendelkezések hatálybalépésére vonatkozó szabályokat már amúgy is tartalmazza a Jat. 15. § (2) bekezdése és az Art. 271. § (7) bekezdése.

Budapest, 2022. január 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

- [77] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2022. január 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3839/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3110/2022. (III. 23.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kfv.II.37.001/2021/6. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: indítványozó vagy Hatóság) jogi képviselője (dr. Dudás Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 1.1. Az indítványozó bejelentés alapján adatvédelmi vizsgálati eljárást, majd hivatalbóli adatvédelmi hatósági eljárást folytatott le az adatkezelővel szemben az Európai Ügyészséghez csatlakozás kikényszerítésére vonatkozó aláírásgyűjtésével kapcsolatos adatkezelésével összefüggésben. Határozatában megállapította, hogy az adatkezelő 2018. július 19. és 2019. május 30. között kapcsolattartási célból jogalap nélkül gyűjtötte az érintettek személyes adatait, továbbá nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelés valamennyi lényeges körülményéről, s ezzel több ponton megsértette a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2016. április 27-i európai parlamenti és tanácsi rendeletet (a továbbiakban: GDPR). Határozatának indokolásában azt is megállapította, hogy az adatkezelés azáltal, hogy az adatkezelő nem nyújtott az érintetteknek megfelelő tájékoztatást az adatkezelés céljáról, sérti a GDPR szerinti tisztességes adatkezelés alapelvi követelményét. Az indítványozó utasította az adatkezelőt a kapcsolattartás céljából jogalap nélkül gyűjtött személyes adatok törlésére, illetve kötelezte őt 1 000 000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére.
- [3] 1.2. Az adatkezelő kereseti kérelme nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletével az indítványozó határozatának azon rendelkezéseit, amelyek a jogalap nélkül gyűjtött személyes adatok törléséről, e kötelezettség teljesítésének igazolásáról, valamint az esetleges nemteljesítés esetén foganatosítandó végrehajtásról szólnak, megsemmisítette. Ennek alapjául azt jelölte meg, hogy a konkrét ügyben az indítványozó az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénnyel (a továbbiakban: Infotv.) összhangban csak a GDPR-ban meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatta az adatkezelővel szemben. A Fővárosi Törvényszék a GDPR vizsgált ügyben releváns szabályainak értelmezésekor arra jutott, hogy adattörlésre csak az érintett kérésére kerülhet sor, annak hivatalbóli elrendelésére az indítványozó nem jogosult, erre irányuló rendelkezése a hatáskörének megsértésére tekintettel semmis.

- [4] 1.3. Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához, amely az adatkezelő kérelmét eljárási okokból nem fogadta be, az indítványozó kérelme ellenére pedig az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó határozatának vitatott része felülbírálatra nem volt alkalmas, mert az indítványozó nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Megállapította továbbá, hogy sem a felülvizsgálati kérelem, sem az ellenkérelem nem vitatta, hogy az elsőfokú bíróság részben hivatalból, részben az alperes új érvelése alapján tette vizsgálat tárgyává egy hiányosan indokolt határozat jogalapját, ezért a Kúria a további jogalapi hivatkozásokra vonatkozó ítéleti megállapítások kapcsán érdemi vizsgálatba bocsátkozott. E körben a Kúria – a GDPR adattörlésre vonatkozó 58. cikk (2) bekezdés g) pontjának és az adattörléshez való jogról szóló 17. cikkének együttes értelmezéséből fakadóan – maradéktalanul egyetértett a Törvényszéknek a GDPR interpretációjára vonatkozó jogi álláspontjával, miszerint adattörlésre csak az érintett kérelme esetén kerülhet sor, így indokolt volt annak megállapítása a Törvényszék részéről, hogy az indítványozó hatásköre hiányzik a törlés *ex officio* elrendeléséhez.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12. számú ítélete és a Kúria Kfv.II.37.001/2021/6. számú ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) és (3) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, VI. cikk (3) és (4) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Álláspontja szerint a támadott bírói döntések Alaptörvényben biztosított hatáskörét az Alaptörvénybe ütköző módon korlátozzák, és működésének súlyos zavarát eredményezik, ezért azok alaptörvény-ellenesek. Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírói döntések alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat. Emellett az érintett ítéletek végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet is előterjesztett.
- [6] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, E) cikk (2)–(3) bekezdésének, valamint VI. cikk (3)–(4) bekezdésének sérelméből fakadó alaptörvény-ellenes hatáskörkorlátozása és a működési zavara előidézése körében az alábbiakat adta elő. Hangsúlyozta, hogy – többek között – a jogosulatlanul kezelt adatok törlésének *ex officio* elrendelése régtől fogva hatáskörébe tartozik. Ismertette a GDPR megalkotásának külső körülményekből – a technológiai fejlődésből, a globalizációból, az adatok vagyoni felértékelődéséből, az érintettek számának robbanásszerű növekedéséből – fakadó szükségességét, illetve magának a normának a célját: az adatvédelmi jogvédelmi szint, s ezzel együtt a felügyeleti hatóságok jogköreinek megerősítését. Ebből fakadóan az indítványozó szerint az Alaptörvényben biztosított ellenőrzési hatáskörének kiüresítését jelenti, ha csupán formális ellenőrzésre van lehetősége, tényleges beavatkozási eszközök nélkül. Amennyiben a támadott bírói döntések által elfogadott eljárásrendben kerülhet sor igényérvényesítésre, akkor az érintettnek először az adatkezelőnél kell kérnie a személyes adatainak törlését, majd ezt követően kerülhet sor az indítványozó eljárására a GDPR 77. cikke alapján. Ez egy többszázezer vagy többmillió adatalanyt is érintő jogellenes adatkezelés esetén az indítványozó működésében kezelhetetlen mennyiségű hatósági ügyet is jelenthet, egyben az érintetti jogérvényesítésre is hátrányosan hat, amelynek lezárásáig az adatkezelő – jogellenes – kezelésében maradnak a személyes adatok, érdemi felügyeleti kontroll nélkül. Az indítványozó szerint annak ellenére, hogy az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése nem határozza meg az ellenőrzés tartalmát, nem üres rendelkezés, normatív tartalmát a VI. cikk (3)–(4), valamint az E) cikk (2)–(3) bekezdése együttesen adja. E normatív tartalommal statuált hatáskörrel ellentétes, ha a jogellenesen kezelt adatok *ex officio* törlésétől az indítványozó el van zárva, mert ezzel az adatvédelmi hatóságot megfosztják a jogsérelem érdemi, tényleges és hatékony reparálásának lehetőségétől, következésképpen a korábban elért alapjogvédelem szintje csökken, a gyakorlatban pedig komoly diszfunkciók állnak be.
- [7] Az indítványozó érelmezte továbbá, hogy az eljáró bíróságok a kifogásolt megállapításaikra a GDPR pusztán nyelvtani értelmezésével jutottak, ami ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével, különös tekintettel arra, hogy az indítványozó szerint a jogszabályi rendelkezések adekvát, a bíróságok által követett iránytól eltérő, de változatlanul nyelvtani interpretációjával is el lehet érni alaptörvénykonform értelmezési eredményt. Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy az eljáró bíróságok a jogi normák értelmezése körében egyértelműen alaptörvény-ellenes eredményre jutottak, s a szabályozást ténylegesen nem interpretálták, hanem felülírták, a jogbiztonságot sértő módon *contra legem*, sőt *contra consitutionem* jogalkotási tevékenységet végeztek. Ez az indítványozó szerint jelen ügyben felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is, mivel a bíróság ezzel eloldotta magát a törvénynek való alávetettség elvétől. Hivatkozott továbbá az indítványozó arra, hogy a sérelmezett jogértelmezés európai uniós szinten is a jogbiztonság követelményébe ütközik, mivel ellentétes a – töb-

bek között a GDPR-ban textuálisan is rögzített [GDPR (129) preambulumbekzdés] – következetes és egységes végrehajtás követelményével, tekintettel arra, hogy az indítványozó szerint az adattörlés *ex officio* elrendelésének jogát elismerik más felügyeleti hatóságok is.

- [8] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy mind a Törvényszék, mind a Kúria elmulasztotta az előzetes döntéshozatali eljárás – az 1982. október 6-i CILFIT ügy, 283/81, EU:C:1982:335 (a továbbiakban: CILFIT) alapján az indítványozó szerint kötelező – kezdeményezését a GDPR releváns rendelkezései kapcsán. Ez sértette az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz és jogorvoslathoz való jogát, továbbá korlátozta ellenőrzési hatáskörét, kiváltképp arra tekintettel, hogy az uniós jog valamennyi aspektusa így feltáratlan maradt, a releváns rendelkezéseket pedig a jogi norma céljától elszakítva értelmezték. A kellő uniós jogi reflexió hiányában állt be tehát ezen alapjogsérelem. E hivatkozott alapjogok sérelmére vezetett továbbá, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó álláspontja szerint nem tettek eleget indokolási kötelezettségeiknek, az ügy lényegi részét illetően nem vizsgálták meg kellő alaposággal az észrevételeit, illetve a felülvizsgálati kérelemhez kötöttség megsértésével a Kúria olyan kérdések vizsgálatába bocsátkozott, amelyek nem képezték a felülvizsgálati eljárás tárgyát.
- [9] 2.3. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a panasszal érintett ítéletek végrehajtását függessze fel. Ennek mögöttes indoka, hogy az indítványozó a határozat meghozatalakor is számos adatvédelmi hatósági eljárást folytat, amelyekre a sérelmezett döntések érdemi befolyással bírnak, hiszen ezekből fakadóan az indítványozó érvényesen és hatályosan nem rendelhet el adattörlési intézkedést. Az indítványozó szerint ezzel megelőzhető lenne a GDPR egységes uniós érvényesülésének a sérelme is.
- [10] 2.4. Az Alkotmánybíróság eljárása során – szakmai álláspontjának kifejtése céljából – megkereste az igazságügyi minisztert.
- [11] Az igazságügyi miniszter a megkeresésre adott válaszában – a hazai és a nemzetközi szabályozási környezet részletes áttekintése, valamint az Alkotmánybíróságnak a régi Alkotmány szerinti határozatai ismertetése mellett – az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében meghatározott hatalommegosztás elve alapján hangsúlyozta, hogy az alkotmányjogi panasz a támadott bírói döntések tartalmát és nem az alkalmazott jogszabályt érinti, ezért az az ítéletek tartalmát nem értékelheti. Kiemelte, hogy a GDPR végső, hiteles értelmezésére az Európai Unió Bírósága jogosult. Rámutatott, hogy az információs önrendelkezési jog legjelentősebb vívmányai az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdéséből is levezethető alapelvek, amelyek folyamatos érvényesülést igényelnek. Az adatvédelmi felügyeleti hatósági kontroll (a beavatkozás lehetősége) mind az Alaptörvényből, mind az uniós jogból, mind a nemzetközi jogból fakadó kötelezettségek alapján biztosított és biztosítandó, a GDPR-t megelőző rezsimben is e lehetőségek széles körben, nem vitatottan biztosítottak voltak. A GDPR rendelkezéseit annak 57. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint az adatvédelmi felügyeleti hatóságok kötelesek kikényszeríteni, amely nem korlátozódhat a jogsértést észlelő és a panaszt benyújtó érintettek, mivel ezen rendelkezések minden érintettre kihatnak. A GDPR alapján biztosított ún. korrekciós hatáskörök kiterjednek arra is, hogy az adatvédelmi felügyeleti hatóságok az adatkezelőket felszólíthassák arra, hogy adatkezeléseiket hozzák összhangba a GDPR-al (amely akár a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését is jelentheti), ezzel ellentétes jogértelmezésről a Kormánynak a GDPR tagállami végrehajtásával összefüggésben nincs tudomása. Eltérő jogértelmezés súlyosan hátrányos, alkotmányosan nem igazolható helyzethez vezetne az érintettek nézve, mivel olyan helyzet állna elő, amelyben az érintettek sokasága a GDPR alkalmazása során kifejezett akaratnyilvánítás hiányában nem jutna jogvédelemhez, illetve amelyben az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelések érintettjeinek e védelem a rendelkezésre állna, ezzel alkotmányosan indokolatlanul különböző (diszkriminatív) és eltérő jellegű rezsimek jönnének létre. Kiemelte, hogy a jogalkotó az Infotv. 2022. január 1. napján hatályba lépő módosításával az értelmezést igyekezett egyértelművé tenni, illetve pontosítani, az egységes – az uniós jognak elsőbbséget adó – jogértelmezés megkönnyítése érdekében.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„E) cikk (2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges

mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.

(3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.”

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[13] 2. A GDPR érintett rendelkezései:

„17. cikk A törléshez való jog („az elfeledtetéshez való jog”)

(1) Az érintett jogosult arra, hogy kérésére az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül törölje a rá vonatkozó személyes adatokat, az adatkezelő pedig köteles arra, hogy az érintettre vonatkozó személyes adatokat indokolatlan késedelem nélkül törölje, ha az alábbi indokok valamelyike fennáll:

(a) a személyes adatokra már nincs szükség abból a célból, amelyből azokat gyűjtötték vagy más módon kezelték;

(b) az érintett visszavonja a 6. cikk (1) bekezdésének a) pontja vagy a 9. cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében az adatkezelés alapját képező hozzájárulását, és az adatkezelésnek nincs más jogalapja;

(c) az érintett a 21. cikk (1) bekezdése alapján tiltakozik az adatkezelés ellen, és nincs elsőbbséget élvező jogszerű ok az adatkezelésre, vagy az érintett a 21. cikk (2) bekezdése alapján tiltakozik az adatkezelés ellen;

(d) a személyes adatokat jogellenesen kezelték;

(e) a személyes adatokat az adatkezelőre alkalmazandó uniós vagy tagállami jogban előírt jogi kötelezettség teljesítéséhez törölni kell;

(f) a személyes adatok gyűjtésére a 8. cikk (1) bekezdésében említett, információs társadalommal összefüggő szolgáltatások kínálásával kapcsolatosan került sor.

(2) Ha az adatkezelő nyilvánosságra hozta a személyes adatot, és az (1) bekezdés értelmében azt törölni köteles, az elérhető technológia és a megvalósítás költségeinek figyelembevételével megteszi az észszerűen elvárható lépéseket – ideértve technikai intézkedéseket – annak érdekében, hogy tájékoztassa az adatokat kezelő adatkezelőket, hogy az érintett kérelmezte tőlük a szóban forgó személyes adatokra mutató linkek vagy e személyes adatok másolatának, illetve másodpéldányának törlését.

(3) Az (1) és (2) bekezdés nem alkalmazandó, amennyiben az adatkezelés szükséges:

(a) a véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódáshoz való jog gyakorlása céljából;

(b) a személyes adatok kezelését előíró, az adatkezelőre alkalmazandó uniós vagy tagállami jog szerinti kötelezettség teljesítése, illetve közérdekből vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlása keretében végzett feladat végrehajtása céljából;

(c) a 9. cikk (2) bekezdése *h*) és *i*) pontjának, valamint a 9. cikk (3) bekezdésének megfelelően a népegészségügy területét érintő közérdek alapján;

(d) a 89. cikk (1) bekezdésével összhangban a közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatási célból vagy statisztikai célból, amennyiben az (1) bekezdésben említett jog valószínűsíthetően lehetetlenné tenné vagy komolyan veszélyeztetné ezt az adatkezelést; vagy

(e) jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez, illetve védelméhez.”

„58. cikk

Hatáskörök

(1) A felügyeleti hatóság vizsgálati hatáskörében eljárva:

- (a) utasítja az adatkezelőt és az adatfeldolgozót, illetve adott esetben az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó képviselőjét, hogy számára a feladatai elvégzéséhez szükséges tájékoztatást megadja;
- (b) vizsgálatot folytat adatvédelmi auditok formájában;
- (c) elvégzi a 42. cikk (7) bekezdésének megfelelően kiadott tanúsítványok felülvizsgálatát;
- (d) értesíti az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót e rendelet feltételezett megsértéséről;
- (e) hozzáférést kap az adatkezelőtől vagy az adatfeldolgozótól a feladatainak teljesítéséhez szükséges minden személyes adathoz és minden információhoz; és
- (f) az uniós vagy tagállami eljárásjoggal összhangban hozzáférést kap az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó bármely helyiségéhez, ideértve minden adatkezeléshez használt felszerelést és eszközt.

(2) A felügyeleti hatóság korrekciós hatáskörében eljárva:

- (a) figyelmezteti az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót, hogy egyes tervezett adatkezelési tevékenységei valószínűsíthetően sértik e rendelet rendelkezéseit;
 - (b) elmarasztalja az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót, ha adatkezelési tevékenysége megsértette e rendelet rendelkezéseit;
 - (c) utasítja az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót, hogy teljesítse az érintettnek az e rendelet szerinti jogai gyakorlására vonatkozó kérelmét;
 - (d) utasítja az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót, hogy adatkezelési műveleteit – adott esetben meghatározott módon és meghatározott időn belül – hozza összhangba e rendelet rendelkezéseivel;
 - (e) utasítja az adatkezelőt, hogy tájékoztassa az érintettet az adatvédelmi incidensről;
 - (f) átmenetileg vagy véglegesen korlátozza az adatkezelést, ideértve az adatkezelés megtiltását is;
 - (g) a 16., 17., illetve a 18. cikkben foglaltaknak megfelelően elrendeli a személyes adatok helyesbítését, vagy törlését, illetve az adatkezelés korlátozását, valamint a 17. cikk (2) bekezdésének és a 19. cikknek megfelelően elrendeli azon címzettek erről való értesítését, akikkel vagy amelyekkel a személyes adatokat közölték;
 - (h) visszavonja a tanúsítványt vagy utasítja a tanúsító szervezetet a 42. és a 43. cikknek megfelelően kiadott tanúsítvány visszavonására, vagy utasítja a tanúsító szervezetet, hogy ne adja ki a tanúsítványt, ha a tanúsítás feltételei nem vagy már nem teljesülnek;
 - (i) a 83. cikknek megfelelően közigazgatási bírságot szab ki, az adott eset körülményeitől függően az e bekezdésben említett intézkedéseken túlmenően vagy azok helyett; és
 - (j) elrendeli a harmadik országbeli címzett vagy nemzetközi szervezet felé irányuló adatáramlás felfüggesztését.
- (4) Az e cikk alapján a felügyeleti hatóságra ruházott hatáskörök gyakorlására megfelelő garanciák mellett kerülhet sor, ideértve az uniós és a tagállami jogban a Chartával összhangban meghatározott hatékony bírósági jogorvoslatot és tisztességes eljárást is.

(5) A tagállamok jogszabályban előírják, hogy a felügyeleti hatóságuk hatáskörrel rendelkezik arra, hogy e rendelet megsértéséről tájékoztassa az igazságügyi hatóságokat, és adott esetben bírósági eljárást kezdeményezzen vagy abban más módon részt vegyen e rendelet rendelkezéseinek érvényre juttatása érdekében.

(6) A tagállamok jogszabályban előírhatják, hogy felügyeleti hatóságuk az (1), (2) és (3) bekezdésben említetteken kívüli hatáskörökkel is rendelkezzen. E hatáskörök gyakorlása nem hátráltathatja a VII. fejezet hatékony végrehajtását.”

- [14] 3. Az egyes igazságügyi tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) értelmében:

„65. § Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 61. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az adatvédelmi hatósági eljárásban hozott határozatában a Hatóság]

»a) a 2. § (2) és (4) bekezdésében meghatározott adatkezelési műveletekkel összefüggésben az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja, így különösen kérelemre vagy hivatalból elrendelheti a jogellenesen kezelt személyes adatok általa meghatározott módon végrehajtandó törlését, illetve átmenetileg vagy véglegesen egyéb módon korlátozhatja az adatkezelést,«

[15] 4. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„2. § (1) E törvény hatálya – a személyes adatok tekintetében a (2)–(6) bekezdésben meghatározottak szerint – minden olyan adatkezelésre kiterjed, amely személyes adatra, valamint közérdekű adatra vagy közérdekből nyilvános adatra vonatkozik.

(2) Személyes adatoknak az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) hatálya alá tartozó kezelésére az általános adatvédelmi rendeletet a III–V. és a VI/A. Fejezetben, valamint a 3. § 3., 4., 6., 11., 12., 13., 16., 17., 21., 23–24. pontjában, a 4. § (5) bekezdésében, az 5. § (3)–(5), (7) és (8) bekezdésében, a 13. § (2) bekezdésében, a 23. §-ban, a 25. §-ban, a 25/G. § (3), (4) és (6) bekezdésében, a 25/H. § (2) bekezdésében, a 25/M. § (2) bekezdésében, a 25/N. §-ban, az 51/A. § (1) bekezdésében, az 52–54. §-ban, az 55. § (1)–(2) bekezdésében, az 56–60. §-ban, a 60/A. § (1)–(3) és (6) bekezdésében, a 61. § (1) bekezdés a) és c) pontjában, a 61. § (2) és (3) bekezdésében, (4) bekezdés b) pontjában és (6)–(10) bekezdésében, továbbá a 61/A–61/D. §-ban, a 62–71. §-ban, a 72. §-ban, a 75. § (1)–(5) bekezdésében, a 75/A. §-ban és az 1. mellékletben meghatározott kiegészítésekkel kell alkalmazni.

(3) Személyes adatok bűnüldözési, nemzetbiztonsági és honvédelmi célú kezelésére e törvényt kell alkalmazni.

(4) Személyes adatoknak a (2) és (3) bekezdés hatálya alá nem tartozó kezelésére

a) az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkében, II–VI., és VIII–IX. fejezetében, valamint

b) az e törvény III–V. és VI/A. Fejezetében, továbbá a 3. § 3., 4., 6., 11., 12., 13., 16., 17., 21., 23–24. pontjában, a 4. § (5) bekezdésében, az 5. § (3)–(5), (7) és (8) bekezdésében, a 13. § (2) bekezdésében, a 23. §-ban, a 25. §-ban, a 25/G. § (3), (4) és (6) bekezdésében, a 25/H. § (2) bekezdésében, a 25/M. § (2) bekezdésében, a 25/N. §-ban, az 51/A. § (1) bekezdésében, az 52–54. §-ban, az 55. § (1) és (2) bekezdésében, az 56–60. §-ban, a 60/A. § (1)–(3) és (6) bekezdésében, a 61. § (1) bekezdés a) és c) pontjában, a 61. § (2) és (3) bekezdésében, (4) bekezdés b) pontjában és (6)–(10) bekezdésében, továbbá a 61/A–61/D. §-ban, a 62–71. §-ban, a 72. §-ban, a 75. § (1)–(5) bekezdésében és a 75/A. §-ban és az 1. mellékletben meghatározott rendelkezéseket kell alkalmazni.”

III.

[16] 1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

[17] Az Abtv. 27. §-ának az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései: „(1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt, b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

(3) Közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.”

[18] Az indítványozói jogosultság [Abtv. 51. § (1) bekezdés] vizsgálata körében az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a közhatalmat gyakorló szervezet [jelen esetben az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése szerinti független hatóság] is jogosult az Abtv. 27. §-ában foglalt panasz előterjesztésére [vö. 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [14]].

[19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló kúriai döntést az indítványozó jogi képviselője 2021. május 7-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. május 26-án, határidőben nyújtották be. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumainak eleget tesz. Az indítványozó nemcsak jogosult, de a vizsgált esetben érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont].

- [20] 2. Az Abtv. 55. § (4a) bekezdés értelmében: „Közhatalmat gyakorló indítványozó hatásköre korlátozását kifogásoló indítványának érdemi elbírálására csak akkor kerül sor, ha a támadott döntés az indítványozó a) működésének súlyos zavarát eredményezi, vagy b) valamely Alaptörvényben foglalt hatáskörét sérti.”
- [21] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja mindkét fordulatára alapította, vagyis az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét is, valamint hatáskörének Alaptörvénybe ütköző korlátozását is állította. Mivel ezek olyan vagylagos feltételek, amelyek eltérő vizsgálatot indokolnak, az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma alapján az Abtv. 27. § (1) bekezdés második fordulata szerinti hatásköri panaszként értékelte. Tekintettel arra, hogy az indítványozó hatáskörének korlátozására kifejezetten hivatkozott, ezért igazolnia szükséges, hogy ez a hatásköre kifejezetten az Alaptörvényben biztosított vagy pedig azt, hogy hatáskörének megsértése működésének súlyos zavarát okozza [Abtv. 55. § (4a) bekezdés].
- [22] Ezen feltételek vizsgálata körében az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az Alaptörvény felhatalmazása alapján hozott sarkalatos törvény alapján az Európai Unió intézményei és joga által elismerten Magyarországon a Kormánytól független Hatóság az adatvédelem és az információszabadság területén, vezetőjét az Országgyűlés választja. Jelen esetben az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése alapján az indítványozó tehát alaptörvényi szintű, sarkalatos törvénnyel létrehozott olyan független hatóság, amelynek alkotmányos feladata az Alaptörvény értelmében a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése. Az Alaptörvényben a fentiek szerint megalapozott jogállásából fakadóan az indítványozó hatásköre és feladata alaptörvényi megalapozottságú, azzal, hogy a részletszabályokat az Alaptörvény alapján sarkalatos Infotv. és a GDPR tartalmazza. Az Alaptörvényben kijelölt feladat a vizsgált esetben nem választható el az Alaptörvényből fakadó hatáskörtől, mivel az indítványozó alaptörvényi feladatát a sarkalatos törvényben foglalt hatáskörain keresztül tudja ellátni. Ezért az Abtv. 55. § (4a) bekezdés b) pont szerinti feltétel teljesül. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a (4a) bekezdés a) pont szerinti feltétel is teljesül, mivel a támadott bírói döntésekben foglalt jogértelmezés a vizsgált esetben az indítványban foglaltak alapján alkalmas arra, hogy az indítványozó Alaptörvényben kijelölt feladatának hatékony ellátását akadályozza, ezért az indítványozó működésének súlyos zavarát eredményezze (az Alaptörvényben biztosított alapjog védelme érdekében történő beavatkozási lehetőségét jelentősen elnehezítse). Az indítványozó tevékenysége fennakadását okozza, ha nem rendelheti el hivatalból a nagyszámú, jogellenesen kezelt adat törlését, ha jelentős számú érintett (az érintettek sokasága) jogainak védelme érdekében indít eljárást. Mindezek alapján az indítvány érdemi elbírálásának a fenti okból nincs akadálya.
- [23] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság mind ezen szempontokra tekintettel a jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek annak vizsgálatát tekintette, hogy az Alaptörvény indítványban felhívott VI. cikk (3) és (4) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben a támadott bírói ítéletekben foglalt jogértelmezés tekintettel volt-e az ügy alapjogi vonatkozásaira a személyes adatok védelméhez való jog alkotmányos tartalmával és az indítványozó hatáskörével összefüggésben.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [26] 1. A személyes adatok védelmének magas szintjét a korábbi alkotmány, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény, illetve az alkotmánybírósági gyakorlat is biztosította. Az Alkotmánybíróság a 1034/E/2005. AB határozatban hangsúlyozta, hogy a személyes adatok védelméhez való jog korlátozhatóságának feltétele és egyben „legfőbb garanciája is az adatkezelés célhoz kötöttsége, azaz alkotmányosan indokolható volta”, amelynek kapcsán az Alkotmánybíróság a korábbi adatvédelmi biztos és bírósági kontroll meglétére is garanciaként tekintett. Továbbá a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmezte, mely szerint mindenki maga rendelkezik személyes adatainak felhasználásról. A személyes adatok védelmét az Alaptörvény fenntartotta, továbbá annak ellenőrzésére és elősegítésére sarkalatos törvényben szabályozott független hatóságot rendelt. Az Alaptörvény hatálybalépését követően az Infotv. létrehozta és – az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése szerinti hatóságként – kijelölte a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot is.

- [27] Az igazságügyi miniszter rámutatott, hogy „Magyarország az 1998. évi VI. törvénnyel ratifikálta az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28. napján kelt Európa Tanácsi Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény), illetve a 2005. évi LIII. törvény elfogadásával szintén ratifikálta az Egyezményhez kapcsolt, az adatvédelmi felügyelő hatóságok létrehozásáról szóló, az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28-án kelt Egyezménynek a felügyelő hatóságokról és a személyes adatok országhatárokat átlépő áramlásáról szóló, Strasbourgban, 2001. november 8-án kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvet (a továbbiakban: Kiegészítő Jegyzőkönyv) is. Az Európai Unióhoz való csatlakozás óta Magyarországnak nem csupán a korábbi belső és nemzetközi jogi kötelezettségeknek, hanem az európai uniós jogból fakadó kötelezettségeknek is meg kell felelnie. Egyrésről az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 16. cikk (1) bekezdése, illetve az Európai Unió alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 8. cikke is – az Alaptörvényhez hasonlóan – kifejezett védelemben részesíti a személyes adatok védelméhez való jogot.”
- [28] Az uniós társjogalkotók 2016-ban fogadták el a GDPR-t, „amely a személyes adatok védelme terén nagyfokú jogegységesítést valósított meg az Európai Unióban. E rendeleti szintű jogegységesítés azzal is járt, hogy az uniós tagállamoknak rendszerszintű felülvizsgálatot kellett megvalósítaniuk a belső jogukban annak érdekében, hogy a GDPR rendelkezéseinek elsőbbséget engedjenek, illetve annak végrehajtását elősegítsék. A magyar jogalkotó az Infotv.-nek az Európai Unió adatvédelmi reformjával összefüggő módosításáról, valamint más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi XXXVIII. törvény elfogadásával az általános (horizontális) szabályok, illetve az Európai Unió adatvédelmi reformjának végrehajtása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2019. évi XXXIV. törvény elfogadásával az ágazati joganyag kiigazítását végezte el, elősegítve a GDPR (és az adatvédelmi reformcsomag) végrehajtását. A törvénymódosításoknak köszönhetően az Infotv. rendszere is alapvető felülvizsgálaton ment keresztül, így az Infotv. 2. § (3) bekezdése értelmében az Infotv. – 2018. július 26. napjától – »kódex« jelleggel (a maga teljességében) kizárólag a személyes adatok bűnüldözési, illetve – az uniós jog hatályán kívül eső – nemzetbiztonsági és honvédelmi célú kezelésére alkalmazandó, míg az Infotv. 2. § (2) bekezdése kijelöli azon rendelkezéseket, amelyeket a GDPR mellett – azaz azt kiegészítendő – szükséges alkalmazni. E szabályok lényegében a Hatóság működésével, eljárásával kapcsolatosak, illetve kisebb részben olyan, a GDPR-tól eltérő, vagy azt kiegészítő rendelkezések, amely eltérésekre, kiegészítésekre a GDPR egyébként *expressis verbis* lehetőséget biztosít. Mind a belső jogi jogkövetkezmények – ideértve az uniós jogi követelményeket is –, mind pedig a nemzetközi jogból eredő kötelezettségek a személyes adatok hatékony védelmét célozzák. Ennek keretében mind a GDPR és az Infotv. – a hatályuk alá tartozó adatvédelmi jogviszonyokban –, mind pedig az Egyezmény alapvető szintű rendelkezésekkel alapozzák meg az információs önrendelkezési jog hatékony érvényesülését.”
- [29] Az alapelveknek a személyes adatok kezelése során – az adatkezelő személyétől, az adatkezelés jellegétől, az érintett esetleges akaratától, nyilatkozatától vagy bármilyen más körülménytől függetlenül – folyamatosan érvényesülniük kell. A személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének felügyeleti hatósági kontrollját az Alaptörvény, a Charta 8. cikk (3) bekezdése, illetve a GDPR 51. cikke egyaránt előírja. A közvetlenül hatályosuló GDPR 57. cikk (1) bekezdés (a) pontja szerint a tagállami felügyeleti hatóság a saját területén nyomon követi és kikényszeríti a GDPR alkalmazását, ennek keretében pedig az 58. cikk szerinti hatáskörökkel is rendelkezik. A GDPR 58. cikk (2) bekezdése szerinti korrekciós hatáskörök arra is kiterjednek, hogy az adatvédelmi felügyeleti hatóság utasíthatja az adatkezelőt arra, hogy az adatkezelési műveleteit „hozza összhangba” a GDPR-ral, illetve a személyes adatok törlését, helyesbítését, korlátozását is elrendelheti. A GDPR ugyan egy általános és közös keretet biztosít a tagállamoknak a személyes adatok védelmére, az – a rendeleti forma ellenére – a felügyeleti hatóságok formáját, vagy részletes eljárásjogi kereteit nem határozza meg, azokról tehát a tagállamoknak kell rendelkezniük [GDPR (151) preambulumbekkezdés]. A GDPR 51. cikk (4) bekezdése szerint a tagállamoknak – ún. speciális notifikáció keretében – a Bizottság számára be is kell jelenteniük a felügyeleti hatóságokra vonatkozó szabályaikat, ami alapján nyomon követhetőek a tagállami megoldások, illetve azoknak az uniós joggal való összeegyeztethetősége.
- [30] A Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikk 2. pont (a) alpontja értelmében a felügyelő hatóságok jogköre kiterjed a vizsgálat folytatására és a beavatkozásra. A Kiegészítő Jegyzőkönyvhöz készült ún. magyarázó jelentés értelmében a felügyelő hatóságoknak kétféle – vizsgálati és beavatkozási – hatásköre van, amelyet a részes felek számos módon szabályozhatnak, így például a felügyelő hatóság felruházható olyan jogkörrel is, amelyben a hatóság saját elhatározása, mérlegelése alapján dönt arról, hogy az adatkezelőt az adat helyesbítésére vagy törlésére

kötelezi. Az Egyezmény és a Kiegészítő Jegyzőkönyv értelmezésében kifejezetten megjelennek a felügyelő hatóságok hatékony beavatkozását lehetővé tevő, az alapelveket érvényesítő rendelkezései. A magyarázó jelentés alapján a felügyelő hatóságok hatáskörei az Egyezmény és a Kiegészítő Jegyzőkönyv tekintetében nem korlátozottak, azaz a részes felek bármilyen olyan további hatáskörrel felruházhatják a hatóságaikat, amelyek az Egyezmény és a Kiegészítő Jegyzőkönyv szerinti ellenőrző funkciót hatékonyra teszik.

- [31] Az Infotv. alapján a Hatóság az adatvédelem terén kétféle eljárást folytathat le. Egyrészt a vizsgálatot, másrészt az adatvédelmi hatósági eljárást. A Hatóság vizsgálata az Infotv. 52. § (2) bekezdése alapján nem minősül közigazgatási hatósági eljárásnak, alapvetően az ombudsmani típusú jogvédelem eszköze, míg az adatvédelmi hatósági eljárás közigazgatási hatósági eljárásként, az arra jellemző kényszerrel, szankció- és garanciarendszerrel érvényesül. A két eljárástípus közös eleme, hogy kérelemre és hivatalból egyaránt indulhatnak, illetve egymást kiegészítve érvényesülnek, így a Hatóság vizsgálatát – az Infotv. alapján – akár adatvédelmi hatósági eljárás is követheti. Mindkét eljárás célja az esetleges jogsérelem feltárása, orvoslása. Az Infotv. szerinti vizsgálatban – mivel a Hatóság vizsgálata nem uniós jogi megalapozottságú – a jogsértő adatkezelőt a Hatóság az Infotv. 56. § (1) bekezdése szerint a jogsérelem orvoslására, illetve annak közvetlen veszélye megszüntetésére szólíthatja fel. Az adatvédelmi hatósági eljárásban azonban – figyelemmel arra, hogy a konkrét vizsgálati és korrekciós hatásköröket az uniós jog határozza meg – az Infotv. a tételes szabályok ismétlése helyett a közvetlenül hatályosuló GDPR rendelkezéseire utal vissza. Ami a konkrét jogkövetkezményeket illeti, az Infotv. 61. § (1) bekezdés a) pontja az utalásos kodifikációs megoldást alkalmazza, eszerint az Infotv. 2. § (2) és (4) bekezdésében meghatározott adatkezelési műveletekkel összefüggésben a Hatóság a GDPR-ban meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja.
- [32] Az Európai Unió adatvédelmi reformja előtt az Infotv. 2018. június 29-ig hatályos rendelkezései is lehetővé tették, hogy a Hatóság a jogsérelem orvoslására szólíthassa fel a vizsgálat keretében az adatkezelőt, illetve hogy közigazgatási hatósági eljárás keretében megállapíthassa a jogellenes adatkezelés tényét, elrendelhesse a jogellenesen kezelt adatok törlését, zárolását vagy megsemmisítését, az adatkezelés megtiltását. Az Infotv. korábban sem tett különbséget a Hatóság hatáskörei között a tekintetben, hogy az adott eljárás az érintett kérelmére vagy pedig hivatalból indult meg, a Hatóság tehát a fenti jogkövetkezményeket az eljárást kezdeményezőre tekintet nélkül alkalmazhatta.
- [33] Az Infotv.-nek a GDPR miatti módosításáig (2018. június 29-ig) hatályban volt, az Infotv. 60. § (3) bekezdése értelmében a Hatóság által indított adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból indított eljárásnak minősült, még akkor is, ha azt az érintett kérelmére megindított vizsgálati eljárás előzte meg. A korábban fennálló jogvédelemben tehát egyértelműen és kétséget kizáróan lehetősége volt a hatóságnak (illetve a hatósági jogkört korábban ellátó biztosnak) az egyes eljárások hivatalbóli lefolytatására, valamint mérlegelése szerint az általa szükségesnek vélt jogkövetkezmények alkalmazására is.
- [34] A GDPR alkalmazásának megkezdésével – a GDPR 77. cikkére figyelemmel – a jogalkotónak az Infotv. védelmi szintjét kiterjesztve már azt is biztosítania kellett, hogy az adatvédelmi hatósági eljárás ne csak hivatalból, hanem kérelemre is megindulhasson. Az Infotv. 60. § (1) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy a Hatóság az érintett erre irányuló kérelmére az adatvédelmi hatósági eljárást megindítja, illetve ezt kiegészítő jelleggel akár hivatalból is eljárást indíthat. Tehát az Infotv.-nek a GDPR végrehajtásával összefüggő módosításai kiterjesztették és – a korábbi vizsgálat kezdeményezésének lehetőségén túl – hatékony hatósági jogvédelmet is biztosítottak az érintettek számára a hatósági eljárás megindításának lehetőségével. E változás, azaz az adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre történő kötelező megindítása ugyanakkor továbbra sem akadályozza a Hatóságot abban, hogy az érintettek védelmében vizsgálatot vagy hatósági eljárást indítson a jogsértéssel érintett adatkezelővel szemben. Fentiekén túl mind a hivatalbóli, mind a kérelemre induló eljárásban is az adatkezelést általánosságban, teljes egészében vizsgálja meg, akár a további – az adatkezelésről, vagy annak jogellenességéről egyébként nem tudó – érintettek figyelemmel is.
- [35] Az igazságügyi miniszteri válasz is utalt arra, hogy a Kormány a jogszabályok autentikus értelmezésére nem jogosult, ugyanakkor szakmai álláspontja szerint az európai uniós irányelvi szabályozáson [a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-ei európai parlamenti és tanácsi 95/46/EK Irányelv] alapuló biztosi és a 2012 és 2018 közötti hatósági rezsim következetes volt abban, illetve a GDPR-on alapuló rezsim is egyértelmű abban a tekintetben, hogy az adatvédelmi felügyeleti hatóságok – a jogellenes adatkezelés megszüntetése érdekében – széles eszköztár alkalmazására jogosultak. A GDPR összes rendelkezése alapvetően azt a célt szolgálja, hogy a személyes adatkezeléseket jogszerű keretek közé szorítsa, amely az alapelvek érvényre juttatásával alapozható meg.

- [36] A GDPR 57. cikk (1) bekezdés (a) pontja értelmében az adatvédelmi felügyeleti hatóság feladata, hogy a GDPR alkalmazását kikényszerítse. A GDPR 58. cikk (2) bekezdése szerint az ehhez nyújtott korrekciós hatáskörök keretében az adatvédelmi felügyeleti hatóságok jogosultak az adatkezelő figyelmeztetésére, elmarasztalására, a jogellenes adatkezelés megtiltására, illetve az arra való utasításra is, hogy az adatkezelő hozza összhangba az adatkezelését a GDPR-ral. Az adatvédelmi előírásokkal való összhang megvalósítható lehet bizonyos esetekben kisebb fokú korrekciókkal (az érintett tájékoztatásával, vagy a jogalap megváltoztatásával stb.), ugyanakkor más esetekben – kifejezetten akkor, amikor az adatkezelési jogviszony szükségszerűen velejáró módon ellentétes a GDPR-ral és az adatkezelési alapelvekkel – az adatkezelés csak úgy hozható összhangba a GDPR-ral, ha az adatkezelő az általa jogellenesen kezelt adatokat visszaállíthatatlanul és haladéktalanul törli. Ha az adatvédelmi felügyeleti hatóságok eljárásaik során a GDPR-t – illetve az alapelveket – sértő adatkezelési műveletekkel szemben nem léphetnének fel, azzal nem pusztán az ügyben panaszt tevő, hanem a jogszerűtlen adatkezeléssel egyébként potenciálisan felmerülő további érintett személyek védelmét is elmulasztanák. Az adatvédelmi felügyeleti hatóságok munkája kiüresedne azáltal, ha csak azon érintettek esetében léphetnének fel, akik ezt a felügyeleti hatóság előtt kifejezetten kérték. Ha az adatvédelmi felügyeleti hatóságok eljárási mozgásteret az érintettek jogérvényesítésétől függene, úgy ez a hatóságok legfőbb feladatát, azaz a GDPR kikényszerítését (ideértve az alapelveket sértő adatkezelések feltárását) is megakadályozná.
- [37] Az adatvédelmi felügyeleti hatóságok saját hatáskörükben, önállóan (akár kérelemre, akár hivatalból járnak el) a GDPR alkalmazását és betartását kötelesek vizsgálni és kikényszeríteni. Diskriminációt eredményezne, ha az Infotv. hatálya alá tartozó – bűnüldözési, nemzetbiztonsági, honvédelmi [lásd Infotv. 2. § (3) bekezdés] – adatkezelések esetében az Infotv. *expressis verbis* megengedné a Hatóság általi hivatalbóli adattörlést, míg a GDPR hatálya alá tartozó jogsértő adatkezelések esetében a Hatóságnak tartózkodnia kellene a jogellenesen kezelt adatok törlésétől. Az igazságügyi miniszter e körben egy fiktív példára utal: „a GDPR 9. cikkében rögzített különleges adatok [faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra vonatkozó adatok, illetve az Infotv. 5. § (7) bekezdése szerint a bűnügyi személyes adatok] nagy sokaságot érintő jogellenes, alapelveket sértő kezelése esetén a Hatóságnak ilyen értelmezés mellett nem volna lehetősége az érintettek sokasága érdekében fellépni, az adatkezelőnek pedig csak a nála jelentkező érintettek tekintetében kellene felhagynia az adatok jogellenes kezelésével.” A hatóság ilyen esetben ugyan a GDPR alapján bírság kiszabásáról is határozhat, az adatok törlését mégsem rendelhetné el.
- [38] Ha a Hatóság hivatalból, az érintett kifejezett kérelme hiányában nem dönthetne a jogellenesen kezelt adatok törléséről, az a Hatóságot megfosztaná az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdéséből levezethető, érdemi jogvédelmi funkciójától, továbbá az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított információs önrendelkezési jog évtizedek óta fenntartott magas védelmi szintjét jelentősen csökkentené, sőt kiüresítené. Tagállami jog ilyen rendelkezése alapján a GDPR 80. cikke arra is lehetőséget ad, hogy az érintettek képviseletében eljáró szervezetek az érintett érdekében, az érintett megbízása hiányában is fellépjenek. A büntetőjogi védelem terjedelme is túlmutat az egyes érintettek érdekein [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 219. § (1) bekezdése szerinti személyes adattal visszaélés bűncselekménye]. A GDPR 79. cikke az érintett számára lehetővé teszi az adatvédelmi felügyeleti hatósághoz, és a közvetlen bírósághoz fordulás jogát is. Az Infotv. 23. § (5) bekezdés a) és b) pontja a bíróságot is feljogosítja arra, hogy általában „a jogellenes adatkezelési művelet megszüntetésére”, illetve az „adatkezelés jogszerűségének helyreállítására” kötelezze az adatkezelőt, függetlenül attól, hogy a keresetet az adatkezeléssel érintett indíthatja meg.
- [39] A GDPR – mint uniós jogi aktus – értelmezésére a felügyeleti hatóságok, a bíróságok is jogosultak, de a hiteles értelmezésére az Európai Unió adatvédelmi szerve illetve az Európai Unió Bírósága jogosult, melynek joggyakorlata az adatvédelmi felügyeleti hatóságokra és a bíróságokra is kötelező. Az ilyen jellegű uniós jogi kérdések tekintetében a hiteles és végső értelmezésére jogosult szerv adhat végső és megnyugtató választ, amely egyúttal az ügyet – uniós jogi szempontból – egyértelműen eldönthetővé tenné a hazai bíróságok számára is. Ugyanakkor a Hatóság jogi eszköztára, az érintettek érdekében történő fellépésének lehetősége nem csupán a GDPR-ból, hanem az Alaptörvényből is levezethető. A jogalkotó a GDPR végrehajtását célzó törvénymódosítások indokolásában egyértelművé tette, hogy tartózkodnia kell az uniós joggal ellentétes jogalkotástól, ami ugyanakkor azt is jelenti, hogy az azt kiegészítő, az Alaptörvényből eredő és az abból fakadó védelmi szintet fenntartó jogértelmezés az uniós joggal egyébként nem ellentétes.
- [40] Az Országgyűlés 2021. november 9-én elfogadta a Módtv.-t, amelynek 10. alcíme az Infotv. módosításáról is rendelkezik. A Módtv. 65. §-a egyértelművé teszi, hogy a Hatóság az adatvédelmi hatósági eljárásban hozott határozatában (azon adatkezelésekben, amelyekre a GDPR-t kell alkalmazni) a GDPR-ban meghatározott jog-

következményeket alkalmazhatja, így különösen kérelemre, vagy hivatalból elrendelheti a jogellenesen kezelt személyes adatok általa meghatározott módon végrehajtandó törlését, illetve átmenetileg vagy véglegesen egyéb módon korlátozhatja az adatkezelést. A Módtv. 129. § (2) bekezdése szerint az Infotv. módosítása 2022. január 1-jén lépett hatályba.

- [41] 2. Az Európai Unió nemzetközi szerződésen alapuló önálló jogrenddel rendelkezik, amelynek értelmében az uniós jog a tagállamok területén közvetlenül alkalmazandó és a jogalanyok számára közvetlenül is teremthet jogokat és kötelezettségeket {2/2019. (III. 5.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [17]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság a 2/2019. (I. 23.) AB határozatban már megállapította, hogy az európai uniós jog kötelező ereje nem magától ered, hanem az Alaptörvény E cikkén alapul, és nem írja felül az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdését, amely szerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja {11/2020. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [43] „Az uniós és a hazai normarendszer egymás mellettisége a legtöbb esetben nem okoz alkotmányossági dilemmát, mivel a két normarendszer közös értékrenden alapszik. Az Alaptörvény Q) cikke és az uniós jogra vonatkozó speciális E) cikke is alkotmányos kötelezettséggé teszi a nemzetközi jognak, illetve az uniós jognak való megfelelést, ebből következőleg az esetleges kollíziók feloldása az alkotmányos párbeszéd tiszteletben tartása mellett lehetséges. Ebben a tekintetben [...] »[a]z Európai Unió alapító és módosító szerződéseinek, valamint az ezek alapján megalkotott ún. másodlagos, vagy levezetett jognak, a rendeleteknek, az irányelveknek és az egyéb európai jogi normáknak a hiteles értelmezése [...] az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.« Mindez nem azt jelenti, hogy csupán az Európai Unió Bírósága értelmezi az uniós jogot, hiszen például az uniós jogot érvényesíteni hivatott tagállami bíróságoknak, illetve az eljárások egyéb alanyainak is értelmezniük kell azt. Ehhez hasonlóan, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy az Alaptörvény autentikus értelmezője az Alkotmánybíróság. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy egyéb hazai, illetve nemzetközi szervek, bíróságok, illetve intézmények ne értelmezhetnék a saját eljárásuk során az Alaptörvényt, illetve a magyar jogszabályokat. Így például az Alaptörvény 28. cikke alapján minden bíróságnak kötelessége alaptörvény-konform értelmezést alkalmazni, ugyanakkor ezen értelmezés az Alkotmánybíróság autentikus értelmezési gyakorlatától nem térhet el.” (Abh1., Indokolás [35])
- [44] „Vélelmezhető, hogy mind az uniós jog, mind az Alaptörvényen alapuló nemzeti jogrendszer az E) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott célokat hivatottak megvalósítani. Erre tekintettel az »európai egység megteremtése«, az integráció nem csupán politikai szervek számára jelöl ki célt, hanem a bíróságok és az Alkotmánybíróság számára is, amelyek az »európai egységből« a jogrendszerek harmóniája és koherenciája következik alkotmányos célként. Ezek elérése érdekében a jogszabályokat és az Alaptörvényt – amennyiben ez lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy a normatartalom az Európai Unió jogával is összhangban álljon.” (Abh1., Indokolás [37])
- [45] „Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” {3212/2020. (VI. 19.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [43]}
- [46] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a személyes adatok védelméhez való jogról (vö. Abh2., Indokolás [44]).

- [47] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve „információs önrendelkezési jogként” fogott fel (ABH 1991, 40, 44–57, megerősítette többek közt: Abh2., Indokolás [45]). Az Alaptörvény az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32], vö. Abh2., Indokolás [46]].
- [48] „A személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában csakis az érintett beleegyezésével szabad; mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát. [...] Az információs önrendelkezési jog gyakorlásának feltétele és egyben legfontosabb garanciája a célhoz kötöttség. Ez azt jelenti, hogy személyes adatot feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatfeldolgozásnak minden szakaszában meg kell felelnie a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak. A célhoz kötöttségből következik, hogy a meghatározott cél nélküli, »készletre« történő, előre nem meghatározott jövőbeni felhasználásra való adatgyűjtés és tárolás alkotmányellenes.” [15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991, 40, 42, megerősítette többek közt: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [50]]
- [49] Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva – az igazságügyi miniszter szakmai álláspontjára is figyelemmel – megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése alapján az indítványozó sarkalatos törvénnyel létrehozott olyan független hatóság, amelynek feladata az Alaptörvény értelmében a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése. A támadott bírói döntésekben foglalt jogértelmezés pedig az indítványozó hatásköre gyakorlásával összefüggésben a működését érinti, figyelemmel az Alaptörvény, az Európai Unió tagállamaiban közvetlenül alkalmazandó GDPR, valamint az Abtv. és az Infotv. szabályozására.
- [50] 3. A GDPR az Unió független szervének, az Európai Adatvédelmi Testületnek (a továbbiakban: Testület) létrehozásáról rendelkezik, amelynek feladata, hogy biztosítsa a GDPR következetes alkalmazását, és támogassa az együttműködést a felügyeleti hatóságok között az Európai Unióban. A Testület Alapszabálya értelmében a Testület jogi személyiséggel rendelkező uniós szerv, amely függetlenül jár el feladatainak elvégzésében vagy jogköreinek gyakorlásában. A Testület biztosítja tehát a GDPR következetes alkalmazását [Alapszabály 1. és 2. cikk], a GDPR pedig rögzíti, hogy a Testület az Unió egész területén hozzájárul a GDPR egységes alkalmazásához, ideértve a Bizottság részére történő – különösen a harmadik országokban vagy nemzetközi szervezetek által biztosított védelem szintjével kapcsolatos – tanácsadást és a felügyeleti hatóságok közötti, Unión belüli együttműködés előmozdítását is [GDPR 139. preambulumbekkezdés].
- [51] Az Alkotmánybíróság az indítvány benyújtását követően észlelte, hogy az indítványozó a Testülethez fordult a GDPR 58. cikk (2) bekezdés (g) pontja szerinti hatáskör értelmezése tárgyában. A Testület 2021. december 14-én elfogadott 39/2021-es számú véleményében abban a kérdésben foglalt állást, hogy a GDPR 58. cikk (2) bekezdés (g) pontja jogalapul szolgálhat-e a felügyeleti hatóságnak arra, hogy hivatalból személyes adatok törlését rendelje el, az adatalanyok ezirányú kérelmének hiányában is. A Testületnek tehát azt kellett értékelnie, hogy a felügyeleti hatóságok GDPR 58. cikk (2) (g) pont szerinti hatásköre alkalmazandó-e az adatalany (érintett) törlésre irányuló kérelmének hiányában is. A Testület álláspontja szerint a GDPR 17. cikke két, egymástól független esetkört határoz meg: egyrészt az érintett kérelmére történő törlést, másrészt a törlést mint az adatkezelő önálló kötelezettségét. Ez utóbbira vonatkozó hatáskört a Testület indokolása alapján úgy kell értelmezni, hogy a GDPR 58. cikk (2) (g) pontja megfelelő jogalapot biztosít a felügyeleti hatóság számára ahhoz, hogy hivatalból elrendelje a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését, olyan esetben, ahol ilyen irányú kérelmet az adatalany (érintett) nem terjesztett elő.
- [52] Az Infotv. 2022. január 1-jén hatályba lépett vonatkozó módosítása kapcsán a Módtv. indokolása egyértelművé teszi, hogy a GDPR „hatálya alá tartozó adatkezelési műveletek felügyelete során a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság az ezen, a magyar jogban közvetlenül hatályosuló és alkalmazandó rendeletben foglalt jogkövetkezmények bármelyikét alkalmazhatja, mely jogkövetkezmények közül példálózó jelleggel kiemeli a legjelentősebbeket, amelyek alapján akár kérelemre, akár hivatalbóli eljárása esetén elrendelheti a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését – e törlés módját a konkrét ügy körülményeire tekintettel meghatározva, továbbá átmenetileg vagy véglegesen egyéb módon korlátozhat bármely, az adatkezelő által jogellenesen végzett adatkezelési műveletet.”

- [53] „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.
- Az Alkotmánybíróság kapcsolódó határozataiban ugyanakkor azt is kifejtette, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- Az Alkotmánybíróság már számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőlegesen védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés].” (Abh2., Indokolás, [27]–[29])
- [54] A GDPR alapvető szinten rögzíti, hogy a természetes személyek személyes adataik kezelésével összefüggő védelme alapvető jog. Az Alkotmánybíróság a Testület mint uniós szerv hivatkozott 39/2021.-es számú véleménye figyelembevételével, valamint az Alaptörvény és az Infotv. szabályozására tekintettel megállapította, hogy a támadott bírói döntésekben foglalt jogértelmezés, melynek értelmében az indítványozó – hatáskör hiányában – hivatalból (*ex officio*) nem jogosult elrendelni a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését, nincs összhangban a Testület álláspontjával, amelynek feladata, hogy biztosítsa a GDPR következetes alkalmazását az Unióban. Továbbá a bírói döntések nincsenek összhangban a személyes adatok védelméhez való alapjognak az Alkotmánybíróság gyakorlatában bemutatott és kimunkált tartalmával, valamint az Infotv. szabályozásával, amit a jogalkotó a korábban az igazságügyi miniszter által kifejtettek szerint az egységes – az uniós jognak elsőbbséget biztosító – jogértelmezés megkönnyítése érdekében fogadott el.
- [55] A Fővárosi Törvényszék megítélése szerint a perben – figyelemmel a CILFIT kritériumokra – nem merült fel az uniós jog értelmezését igénylő lényeges kérdés. A GDPR-nak az ügyben alkalmazandó rendelkezései egyértelműek voltak, az alapján a jogvita eldönthető volt. Sem a Kúria, sem a Törvényszék nem látta indokoltnak előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió Bíróságánál a GDPR mint uniós jogi aktus végső fokú értelmezése tárgyában.
- [56] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a bíróságok döntéseik és mérlegelésük során a személyes adatok védelméhez való joggal összefüggésben – amely az önálló alapvető jogok közé tartozik – nem ismerték fel, hogy a széleskörű adatvédelmi felügyeleti hatósági kontroll az Alaptörvény, az uniós jog, valamint a nemzetközi jogból fakadó kötelezettségek alapján a GDPR előtt is biztosított volt. A Hatóság alaptörvényi feladata a személyes adatok védelmét biztosító alapjog érvényesülésének az ellenőrzése. Ezt az ellenőrzést (alkotmányos feladatot) a sarkalatos törvényben foglalt hatáskörein keresztül látja el. Az ellenőrzés azt célozza, hogy a személyes adatok védelme az egyes adatkezelések során biztosított legyen. Ha a Hatóság az ellenőrzés során megállapítja, hogy a személyes adatok kezelése az adatkezelőnél jogellenes, akkor a hatékony alapjogvédelem biztosításából, ami a Hatóság kiemelt feladata, nemcsak az következik, hogy ellenőrizheti és feltárhatja a jogellenes személyes adatkezelést, hanem az is, hogy hivatalból – harmadik személyek alapjogai védelmében – elrendelheti az ilyen adatok törlését. Ellenkező esetben, hatékony alapjogvédelem hiányában, korlátozott a hatáskör és az alaptörvényi feladatellátás is. A személyes adatok védelme egy „védelmi típusú alapjog”, ami megköveteli a tényleges hatósági jogvédelmet. Az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdése, valamint a VI. cikk (4) bekezdése, illetve a GDPR mint az adatvédelem és az információszabadság egységes alkalmazását biztosító uniós jogszabály alapján a Hatóság jogosult hivatalból a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését erre irányuló kérelem hiányában is elrendelni.
- [57] 4. Mindezen indokok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kfv.II.37.001/2021/6. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata alapján – az indítványban felhívott további alaptörvényi rendelkezések esetleges sérelmét a támadott bírósági határozatok megsemmisítésére tekintettel már nem vizsgálta.

[58] A bírósági határozatok megsemmisítését követően az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával a Kúria állapítja meg.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó párhuzamos indokolása

[59] A határozat rendelkező részét támogattam, indokaim azonban az alábbiak szerint részben eltérnek a határozat érvényességétől.

[60] 1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének 2019. december 20-tól hatályos módosítása explicit jogalapot teremtett a közhatalmat gyakorló szervek számára ún. hatáskörvédelmi alkotmányjogi panasz benyújtására, amelynek feltételei és tartalma eltérnek a hagyományos, alapjogvédelmi alkotmányjogi panaszétól.

[61] 1.1. Az Abtv. 55. § (4a) bekezdése a hatásköri panasz befogadhatóságát két alternatív feltételtől teszi függővé.

[62] Az Abtv. 55. § (4a) bekezdés a) pontjába foglalt eset („valamely, Alaptörvényben foglalt hatáskörét sérti”) fennállásának megállapításával jelen ügyben nem értettem egyet. A Hatóságot és hatásköreit az Alaptörvény kifejezetten nem említi. Bár az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése – amely úgy rendelkezik, hogy „[a] személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi” – a Hatóságra utal, azonban ez a rendelkezés a Hatóság számára nem hatáskört, hanem feladatkört jelent. A Hatóság hatáskörét sarkalatos törvény határozza meg. Jogi terminológiai

szempontból ez lényeges distinkció, és az Abtv. 27. §-át parttalanná teheti egy olyan kiterjesztő értelmezés, amely – a határozat indokolásának szóhasználatával élve – bármely „alaptörvényi megalapozottságú” feladatot minden további megfontolás nélkül „Alaptörvényben foglalt hatáskörnek” tekinti (Indokolás [22]).

- [63] Álláspontom szerint tehát az indítvány befogadhatóságát kizárólag az Abtv. 55. § (4a) bekezdés *b*) pontja („működésének súlyos zavarát eredményezi”) alapozta meg.
- [64] 1.2. A hatásköri panasz tartalma szintén eltér az alapvető jogok védelmét szolgáló alkotmányjogi panasz tartalmától. Az alkotmánybírói kontroll tárgya ebben az esetben jogorvoslati jellegű a hatáskörének gyakorlásában korlátozott állami szerv számára. A vizsgált kérdés az, hogy a támadott bírói döntés az érintett szerv hatáskörét – nem pedig Alaptörvényben biztosított jogát – az Alaptörvénybe ütközően korlátozta-e.
- [65] Jelen ügyben tehát nem állhatott a személyes adatok védelméhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] érintettsége az alkotmányossági eljárás középpontjában, mert egyrészt e jog nem az indítványozó Hatóság saját alapjoga, másrészt az indítványozónak az európai uniós jogban gyökerező hatásköre nem tekinthető közvetlenül Alaptörvényben biztosított jognak, harmadrészt az alapjogi védelemből semmilyen módon nem következik az adattörlési hatáskör, különösen nem a hivatalból történő eljárás lehetősége.
- [66] A hatásköri panasz jellegzetességeihez igazodva az Alkotmánybíróságnak kizárólag azzal a kérdéssel kellett volna foglalkoznia, hogy a bíróság jogértelmezés útján korlátozta-e a Hatóság Alaptörvényre visszavezethető hatáskörét [Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdés].
- [67] 2018. július 26-át megelőzően az Infotv. 61. § (1) bekezdés *c*) pontja, ezt követően pedig – az Alaptörvény E cikk (3) bekezdése alapján kötelezően és közvetlenül alkalmazandó – GDPR 58. cikk (2) bekezdés *g*) pontja szabályozta az adattörlés elrendelésének lehetőségét. Az alkalmazható jogkövetkezményeket pedig 2022. január 1. napjától kezdődően – mintegy megerősítő jelleggel – az Infotv. 61. § (1) bekezdés *a*) pontja is megjelöli. Ennek alapján megalapozott az a konklúzió, hogy a Hatóság számára a vonatkozó jogszabályok biztosítják és a vizsgált ügyben is biztosították az adatok hivatalból történő elrendelésére vonatkozó hatáskört.
- [68] 2. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azonban, hogy a Hatóság vitatott döntése abban az időszakban született, amikor a törlési hatáskörre kizárólag a GDPR utalt. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság határozatának érdemi levezetése sem az Infotv.-hez, hanem közvetlenül a GDPR alkalmazásához kapcsolódik, azon alapszik. Kétség esetében az Európai Unió jogforrásainak tartalmát a tagállami bíróság számára, autentikus értelmezőként az Európai Unió Bírósága állapítja meg. Ezért a GDPR pontos tartalmának feltárása iránti igény szükség esetén azt is indokolhatta volna, hogy az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatalra irányuló eljárást kezdeményezzen {vesd össze: 26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [26]}. A jelen ügyben ettől a lépéstől a testület azért tekinthetett el, mert oly mértékben egyértelmű és nyilvánvaló volt az uniós jog – a GDPR 58. cikk (2) bekezdésének – helyes értelmezése és alkalmazása, hogy az semmiféle észszerű kételyt nem vetett fel.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

- [69] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/2396/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3111/2022. (III. 23.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Horváth Attila* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.795/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Balázs Gábor egyéni ügyvéd) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.795/2020/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint a hivatkozott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2018. április 4-én (az országgyűlési képviselők választásának kampányidőszakában) sajtótájékoztatót tartott (amelyet ezen a napon egy tévéműsorban is bemutattak), ahol egy bulvárlap tudósítása szerint az alábbiakat nyilatkozta: „Kész Zoltán, Veszprém független országgyűlési képviselőjének válaszolnia kell arra, hogy hol van az a pénz, amelyet Czeglédy Csaba, szocialista politikustól kapott a 2014-es választási kampány finanszírozására”. A tudósításban emellett azt is idézték az indítványozótól, hogy szerinte „Czeglédy Csaba és bünszervezete támogatja a baloldali és ’álfüggetlen’ jelöltek kampányát, köztük Kész Zoltánét is, akinek 50 millió forintot adott erre a célra [...]”. A cikk szerint az indítványozó a sajtótájékoztatón még több olyan állítást is tett, amely a két személy kapcsolatáról, és a kampány anyagi támogatásáról szólt. A közlés időpontjában Czeglédy Csaba ellen költségvetési csalás és gazdasági csalás gyanúja miatt nyomozás volt folyamatban. Az alapügy tényállása szerint az indítványozó már 2018. március 7-én is tartott egy sajtótájékoztatót, ahol a fenti állításokat szintén megfogalmazta, valamint fotóval illusztrálta, hogy Kész Zoltán és Czeglédy Csaba 2015-ben a veszprémi időközi választás napján együtt ebédeltek. Emellett pedig korábban, egy 2017. október 9-ei parlamenti felszólalásban azt mondta: „[...] az ügyészség vesztegetés miatt nyomozást rendelt el, tekintettel arra, hogy a Szeviép-károsultakat képviselő baloldali ügyvédet Czeglédy Csaba megszarolta, és azt ajánlotta fel neki, hogy amennyiben Botkát nem támadja tovább, több tíz millió forintot fog kapni [...]”.
- [3] Az alapügy felperese, a fenti kijelentések alapján a jóhírnévhez való jogának sérelme miatt adott be keresetet, mivel álláspontja szerint azok valótlank voltak, és túllépték azt a határt, amit neki közszereplőként még tűrnie kellene. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint ő csak a véleménynyilvánítási szabadságával élt, és pusztán kérdéseket tett fel.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a jóhírnév sérelmét általában valótlank és a közfelfogás szerint is sértő tény állítása, híresztelése alapozhatja meg, amely alkalmas az érintett személy hátrányos megítélésére. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy ezen ügyekben a PK. 12. számú állásfoglalása az irányadó, amely szerint a közléseket a maga egészében kell vizsgálni. A vizsgálat során pedig figyelemmel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Az esetleges pontatlanságok és tévedések, amelyek lényegtelenek az ügy szempontjából, pedig nem alapozzák meg a jogsértés megállapítását. A teljes szövegkörnyezet értékelésekor vizsgálni kell azt is, hogy a nyilatkozat alkalmas volt-e az érintett személy jóhírnevének tényleges csorbítására.
- [5] Az elsőfokú bíróság figyelembe vette az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatát is. E tekintetben az ítélet kiemelte, hogy az elhangzó vélemény felfokozott érzelmi állapotú és megbotránkoztató is lehet. Emellett fontos körülmény az is, hogy a kijelentések a közügyek vitatása körébe tartoztak-e. Mindezek alapján az elsőfokú

bíróság megállapította, hogy a peres felek közéleti szereplőnek minősülnek, és a kijelentések a közügyek szabad vitathatóságának körébe tartoztak. Emellett az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X. 17.) AB határozata szerint jelentősége volt annak is, hogy az elhangzott mondatokat az indítványozó választási kampányidőszakban mondta, annak során pedig nagyobb tere van az ellenvélemények kifejtésének is. Ezen felül kampányidőszakban nagyobb teret kell engedni annak is, hogy ellenfelek szabadabban kritizálhassák egymást. Ebben az időszakban nem lehet a bizonyíthatósági tesztet mechanikusan alkalmazni, figyelemmel kell lenni ugyanis arra, hogy a vitatott kijelentéshez a választási kampányban milyen – a választópolgárok által is értelmezhető – jelentést tartalom társul. A fentiek figyelembevételével az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a sajtótájékoztató elhangzottak véleménynyilvánításnak minősültek, ezért a felperes keresetét elutasította.

- [6] 2. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az alapügy felperese fellebbezéssel élt (amelyben többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság által citált alkotmánybírósági határozatok azért nem alkalmazhatóak az ügyében, mivel ő épp előzetes letartóztatásban volt, ezért nem volt megfelelő tere a cáfolat adására) a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely azonban az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A másodfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg a sajtótájékoztató elhangzó kijelentések jellegét, és minősítette azt véleménynek. Az alkotmánybírósági és a nemzetközi bíróságok (többek között az Emberi Jogok Európai Bíróságának a) gyakorlata alapján ugyanis kétségtelen, hogy a vitatott kijelentések a véleménynyilvánítás szabadságába tartoztak. A másodfokú bíróság egyebekben is osztotta az elsőfokú bíróság érvelését. A felperes fellebbezésében hivatkozott reagálási lehetőségével kapcsolatban pedig kiemelte, hogy bár az az előzetes letartóztatásban lévőség miatt valóban korlátozott volt, de nem volt teljesen kizárt, ráadásul arra a felperes politikus társai is reagálni tudtak.
- [8] 3. A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az indítványozó valótlannal állította a vitatott kijelentéseket, és ezzel megsértette a felperes jóhírnévhez való jogát.
- [9] Az ítélet indokolásában a Kúria kiemelte, hogy jelen felülvizsgálati kérelem elbírálása során figyelemmel kellett lennie a Pfv.IV.20.741/2020/5. számú ítélettel elbírált ügyre is, amelyben a jelen ügy alapját képező kijelentésekkel érintett másik fél tekintetében (hatályában fenntartva az adott ügyben hozott ítéltáblai ítéletet) megállapította a vitatott kijelentések okán az indítványozó felelősségét. Tekintettel arra, hogy a Kúria nem látta indokát a másik ügyben hozott ítéletétől való eltérésre, ezért az abban foglaltakat megerősítette: a sajtótájékoztató elhangzó kijelentések valóságát az indítványozó nem tudta bizonyítani, ezért a Kúria szerint nem politikai véleménynyilvánítás, hanem tényállítást hangzott el. Nem értett tehát egyet a Kúria a másodfokú bíróság érvelésével a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatából az következik, hogy az indítványozó által tett kijelentések a véleménynyilvánítás szabadságának oltalmát élvezik, mivel a cáfolat adására is széles körben lehetőség nyílt. A Kúria szerint az, hogy a kijelentések sajtótájékoztatón hangzottak el, arra engednek következtetni, hogy az indítványozó fel tudott arra készülni, vagyis a kijelentések valóságtartalmát is ellenőrizni tudta. A Kúria szerint egy kijelentés csak akkor lehet politikai vélemény, ha annak „legalább vékony ténybeli alapja” van. A Kúria szerint az Alkotmánybíróság kapcsolódó gyakorlata szerint sem lehet a jelölteknek olyan kijelentéseket tenniük, amellyel a választókat megtéveszthetik. A sajtótájékoztató elhangzó állítások tárgyi súlyuknál fogva is alkalmasak a felperes jóhírnévének sérelmére, és a Kúria szerint a felperes előzetes letartóztatásban léte a cáfolat adásának lehetőségét is szűkítette. A parlamenti felszólalásában tett kijelentése esetében pedig a Kúria szerint egyértelmű volt a tényállítási jelleg, ott ráadásul nem lehetett eltekinteni attól sem, hogy az indítványozó jogász, aki korábban ügyész is volt.
- [10] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítéletének a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az ítélet az Alaptörvény több rendelkezését is sérti.
- [11] Véleménye szerint a kúrai döntés által sérül az őt megillető közügyek szabad vitathatóságának joga, valamint a véleménynyilvánításhoz való joga is. Úgy véli, hogy a Kúria ítélete eltér az Alkotmánybíróság által kidolgozott következetes gyakorlattól, azt hibásan értelmezi, és ezáltal sérti az Alaptörvény több rendelkezését. Az indítványozó szerint a sajtótájékoztató elhangzó kijelentéseket politikusként, a közügyek szabad megvitatásának joga körében tette és a szabad tájékoztatás jogával összefüggésben tett közzé információkat, amelyek a politikai vélemény fogalmi körében voltak értelmezhetőek. A nyilatkozatban érintett két személy is politikus, akik indul-

tak a 2018-as parlamenti választáson. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ő esetükben is fennáll a nagyobb tűrési kötelezettség, ráadásul fontos figyelembe venni, hogy az érintett kijelentések kampányidőszakban hangzottak el, ahol a közügyek szabad vitatása kiemelten fontos: a politikai ellenfelek vitája, egymás politikai teljesítményének vitatása nagyobb szabadságot kell, hogy kapjon. E körben pedig akár a túlzó, felfokozott kijelentéseknek is helye van. Ilyen helyzetben az elhangzó állítások értékelése nem ragadhat meg pusztán annak direkt tartalmánál, hanem az ügy és a szituáció összes körülményét figyelembe kell venni. Az indítványozó arra is felhívta a figyelmet, hogy az elhangzó információt nem ő hozta elsőként nyilvánosságra, azok már korábban nyilvánosságot láttak, és több ezzel kapcsolatos véleménycikk is megjelent már – amelyekkel kapcsolatban a sajtótájékoztatón nem születtek helyreigazításra kötelező határozatok sem. Véleménye szerint az is fontos, hogy egy közéleti szereplőnek nem kötelessége a sajtóinformációk ellenőrzése. Jelen ügyben pedig álláspontja szerint nem állt fenn olyan körülmény, amely alapján feltételeznie kellett volna, hogy a sajtó által közreadott információk alaptalanok.

II.

[12] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [14] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [16] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás alperese nyújtotta be az alapügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [17] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában [sőt lényegében az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben egyáltalán nem adott elő érveket], így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [18] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének a sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezés tekintetében azonban megállapítható, hogy az indítványozó ezen cikk sérelmét csak arra tekintettel állította, hogy nézete szerint neki politikusként joga és kötelessége volt a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás, amelyet a kúriai ítélet álláspontja szerint korlátozott. E tekintetben azonban hangsúlyozni szükséges, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése a sajtó szabadságát garantálja, vagyis a média számára biztosítja a szabad tájékoztatáshoz való jogot. Így e tekintetben

rögzíthető, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése nem az indítványozó számára biztosít alapvető jogosultságot. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítvány ezen eleme nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelménynek, ugyanis az indítványozó olyan alapjog sérelmére hivatkozott, amely nem az ő alapvető jogának tekinthető. Ezért ezen alaptörvényi rendelkezés tekintetében az Alkotmánybíróság nem folytatott le érdemi vizsgálatot.

- [19] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [20] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánításhoz való jognak a vonatkozásában felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. A kúriai ítélet kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria értelmezése a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban megfelel-e Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdéséből fakadó szempontoknak.
- [22] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bíróságnak a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük.
- [26] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggő kapcsolatát.

- [27] 2. Az Alkotmánybíróság jelen ügy tekintetében mindenekelőtt szükségnek tartotta felidézni a politikai vitákban elhangzó állításokkal kapcsolatos – a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában is megjelenő – gyakorlatát.
- [28] 2.1. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények kinyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: egy ténytyszerűen állított kijelentés esetében az eljáró bíróságoknak minden esetben vizsgálniuk kell, hogy az elhangzó állítás tartalmazott-e olyan elemet, amely az értékítéletek körébe sorolható.
- [29] 2.2. Az Alkotmánybíróság a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában megerősítette azt is, hogy politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [30] A politikai viták természetével összefüggésben az Alkotmánybíróság több olyan ügyben is foglalkozott, ahol a politikai vita egy választási kampányban zajlott. Így pl. a választási kampányt az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43], továbbá 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [31] Ezen megállapítás – a politikai viták megítélése során – nem kizárólag a választási kampányokban értelmezhető. A politikai szereplők ugyanis a kampány időszakokon kívül is éles bírálatokat és állításokat fogalmaznak meg egymással szemben, amelyekkel összefüggésben ugyanúgy egy fokozottabb tűrési kötelezettséget kell megkövetelni. Az egyes politikai szereplőknek ugyanis kampány időszakon kívül is számos lehetőségük nyílik a megfogalmazott bírálatokra történő széleskörű reagálásra.
- [32] 2.3. A politikai vitákkal kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpoli-

tikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28], továbbá 3240/2019. (X. 17) AB határozat, Indokolás [29]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módban fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. Szintén védelem alá tarthat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára széles körű lehetőség nyílik {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [33] A választási időszakra kiváltképp vonatkozatható az, amire az Alkotmánybíróság a politikusok egymás közti vitájával kapcsolatban már korábban is rámutatott: „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körütekintéssel tudja értékelni.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}
- [34] 3. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés az indítványozónak egy parlamenti felszólalásában elhangzó állítása kapcsán is megállapította az alapügy felperes jóhírnevének sérelmét, ezért az Alkotmánybíróság röviden felhívja a figyelmet az Országgyűlésben zajló politikai viták során elhangzó kijelentésekkel kapcsolatos gyakorlatára.
- [35] A korábbi alkotmánybírósági gyakorlat nem csupán a kommunikáció tárgya (közéleti kérdés), hanem helyszíne alapján is kiemel közléseket: a 3374/2019. (XII. 19.) AB határozat arra mutatott rá, hogy mivel az abban az ügyben felmerült vita „az Országgyűlésben zajlott, amely a parlamenti viták fő helyszíne, és mint ilyen, a parlamenti hagyományok alapján egy olyan helyszínnek tekinthető, ahol a Hárszabályban meghatározott fórumokon és csatornákon keresztül történő véleménynyilvánítás csak egészen szélsőséges esetben korlátozható, [ezért] a vitában részt vevőknek általánosságban is nagyobb tūrés kötelessége van a megfogalmazott kritikákkal szemben” {3374/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [34]}. Jelen ügy kapcsán is megerősíti ezért az Alkotmánybíróság, hogy a közéleti (politikai) vita helyszínén zajló, közéleti kérdésben gyakorolt véleménynyilvánítási szabadság csak egészen különleges esetekben korlátozható.
- [36] 4. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [37] 4.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben az indítványozó hivatalban lévő országgyűlési képviselő volt, aki egyúttal a 2018-as parlamenti választásokon is jelöltként mérettette meg magát, hasonlóan az alapügy felpereséhez. Az indítványozó által tartott sajtótájékoztatók (mind a 2018. március 7-ei, mind a 2018. április 4-ei) is a 2018-as országgyűlési választás kampányidőszakában hangzottak el, és azok politikai vitának minősültek, valamint közügyeket és a jelöltek alkalmasságát (konkrétan az alapügy felperesének feddhetetlenségét) érintették. Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy jelen ügyben az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett, a politikai vélemények megítélésével összefüggő gyakorlata irányadónak tekinthető.
- [38] Az elsődlegesen megválaszolandó kérdés az, hogy az indítványozó által a sajtótájékoztatón tett kijelentések tisztán tényállításnak, vagy pedig politikai véleménynek tekinthetőek-e. Az indítványozónak a sajtótájékoztatókon megfogalmazott kijelentései három állítást tartalmaztak: egyfelől, hogy a két említett politikus egymással kapcsolatban állt, másfelől, hogy az alapügy felperese pénzzel támogatta a másik politikus kampányát és megválasztását, amely pénzzel az indítványozó szerint a másik érintett politikus nem számolt el, harmadrészt, hogy az állítólagosan pénzt adó, jelen alapügy felperese bünszervezetet tart fenn. Az Alkotmánybíróságnak ezen állítások tekintetében – figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság nem veheti át az általános hatáskörű bíróságok szerepét, de az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggő ügyekben mégis értékelnie kell az alapul szolgáló kijelentéseket – azt kellett vizsgálnia, hogy azok tényállításnak minősülnek-e és azokra tisztán a bizonyíthatósági teszt irányadó, vagy pedig tartalmaznak véleménynyilvánítási elemet, amelyet ezért a kampányidőszakokra irányadó szempontok szerint, politikai véleményként kell értékelni. Ennek megválaszolása azért lényeges, mivel csak ezáltal dönthető el, hogy a Kúria az Alaptörvénnyel összhangban hozta-e meg a döntését.

- [39] Jelen ügyben az vitán felül áll (azt a Kúria sem vitatta), hogy a sajtótájékoztató egy politikai vita részét képezte, az egy olyan kampányeseménynek minősült, amelynek célja az volt, hogy az indítványozó kételyt ébresszen az alapügy felperesének feddhetetlensége, valamint a másik érintett politikus alkalmassága, illetve mindkettejük közéleti hitelessége tekintetében. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint, ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkoznak, akkor – még ha állító módon fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése.
- [40] A sajtótájékoztatón tett kijelentések három eleme tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbiakra hívja fel a figyelmet. A két politikus közötti kapcsolat tényszerűségét az eljáró bíróságok vizsgálták, és az általuk megállapított tényállás alapján annak valódiságát igazoltnak találták, így e tekintetben még a bizonyíthatósági teszt alapján is megengedhető volt az erre irányuló kijelentés. Az indítványozó által megfogalmazott azon állítás, amely szerint az alapügy felperese bűnszervezetet tart fenn (amely kijelentést egyéb iránt az alapügy felperese maga sem kifogásolta az alapügyben, erre tekintettel nem kérte jóhírveve illetve becsülete sérelmének a kimondását), olyan túlzó, meghökkentő kijelentés, amelynek alapját az érintett személlyel szemben akkor folyó bűnügyi nyomozás szolgáltatta, és amely egyértelműen a politikusok közötti vitában megjelenő, leegyszerűsítő jellegű, általánosító kifejezés volt. Ez az általánosító mondat önmagában tehát értékítéletnek tekinthető, különös figyelemmel arra, hogy az alapügy felperese ellen nem ekkor indult először bünvádi eljárás. A sajtótájékoztató harmadik kijelentése az alapügy felperese által a másik érintett politikusnak, az indítványozó által vélelmezett juttatott anyagi támogatásra és az azzal való elszámolhatóságra irányult. E tekintetben az indítványozó állítását a sajtóban megjelent információkra alapozta, és a sajtótájékoztatónak ez az állítás volt a fő üzenete. Ezen üzenet azonban kétségtelenül a jelöltek közéleti hitelességére, a másik érintett politikus függetlenségének megkérdőjelezésére irányult, amely azonban a fentiek szerint már önmagában véleménynyilvánításnak minősíti az adott kijelentést.
- [41] Ennek vonatkozásában azt is fontos megvizsgálni, hogy az alapügy felperesének a választási kampányban valóban lehetősége volt-e cáfolni a személyére tett kijelentéseket. A Kúria szerint erre nem volt valós lehetősége az alapügy felperesének, mivel ő akkor épp előzetes letartóztatásban volt. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza: önmagában az a tény, hogy az alapügy felperese előzetes letartóztatásban volt még nem zárta ki, hogy cáfolatát adja az indítványozó kijelentéseinek. Az ugyan kétségtelen, hogy a cáfolatra korlátozottabban volt lehetősége, mintha szabadlábon lett volna, azonban az a megállapítás biztosan nem helytálló, hogy a cáfolat adására egyáltalán nem volt lehetősége. A cáfolat lehetőségének időbeli és térbeli terjedelme valamint teljessége ugyanis annak nem feltétele, ezért megállapítható, hogy az alapügy felperesének volt lehetősége cáfolni az indítványozó kijelentését, tehát ő maga is tudta a választópolgárok véleményét ezen ügy tekintetében formálni.
- [42] Végül az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy a sajtótájékoztató elhangzó állításokat a választópolgárok megfelelően értelmezni tudták, és egyértelmű lehetett számukra, hogy ebből milyen következtetések vonhatóak le az alapügy felperesére és a másik érintett politikusra nézve.
- [43] 4.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta az indítványozónak a 2017-ben elhangzó parlamenti felszólalásában tett kijelentések véleménynyilvánító jellegét is. A Kúria megítélése szerint az itt elmondott kijelentések egyértelműen tényállítások voltak, és annak tartalma tekintetében azt is figyelembe kellett venni, hogy az indítványozó jogász, sőt korábbi ügyész.
- [44] Az Alkotmánybíróság a 3048/2020. (III. 2.) AB határozatában kimondta, hogy ha egy közlés tárgya egyértelműen közéleti kérdés (amely jelen ügyben egyértelműen megállapítható volt), akkor az ebben a körben tett megnyilvánulások a szólásszabadság fokozottabb védelmét élvezik {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [26]}. A védelmet erősíti az is, hogy a vitatott kijelentés elhangzásának helyszíne az Országgyűlés volt, amely a társadalmi viták elsődleges, kifejezetten erre a célra rendelt helyszíne. Bár vitán felül áll, hogy az alapügy felperese az őt sértő megnyilvánuláskor nem volt országgyűlési képviselő, viszont rendszeresen véleménynyilvánított közéleti kérdésekben, így közszereplőnek minősült. Az indítványozói felszólalás során tehát egy közszereplő egy másik közszereplőre vonatkozóan tett kijelentést, közéleti kérdésben, a közéleti viták lefolytatásának egy tipikus helyszínén. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a kijelentés a véleményszabadság oltalma alá vonható, és mint ilyen az Alaptörvény IX. cikkének különösen kiemelt védelme vonatkozik rá. Fontos megjegyezni azt is, hogy az indítványozó által tett kijelentés egy ügyészégtől elrendelt

nyomozásra alapult, amelynek ténye igazolható. Az abból levont következtetés pedig a korábban is részletezettek szerint egy túlzó, meghökkentő kijelentés, amely az alapügy felperesének feddhetetlenségére és alkalmasságára utal, és mint ilyen az alkotmánybírói gyakorlat szerint véleménynyilvánítási elemet tartalmaz, ezért az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének oltalma alatt állt.

- [45] 5. Fentiekkel összhangban az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a választási kampányok során a választási eljárási törvény széles eszköztárat biztosít a jelöltek számára a választópolgárok meggyőzésére, és ezekkel összefüggésben az alkotmánybírói gyakorlatból is az következik, hogy a választási kampányokban az egyes kijelentések megítélése tekintetében a tényállítások és a (politikai) véleménynyilvánítások közötti határok kitolód(hat)nak. Ezzel együtt az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja kiemelni, hogy a jelöltek részéről a kampányokban tett féligazságot tartalmazó, az igazságot elferdítő, kétértelmű, vagy épp valótlan tartalmú állítások megfogalmazása, egy olyan negatív folyamatot generál, amelynek káros hatásait minden jelölt felismerheti és az egész társadalmat sújtja. A jó erkölcsöt és a jó ízlést figyelmen kívül hagyó megnyilvánulások morálisan minősítik azt is, aki ilyen eszközökkel él. Az alapjogilag védett szólásszabadság nem jelenti azt, hogy minden, nem jogellenes, hátrányos jogkövetkezményekkel nem járó lehetőséggel élni is kell. Etikai szempontokon túl ezt diktálja minden érintett jól felfogott saját érdeke is {3240/2019. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [46] Ismételten szükséges megjegyezni, hogy az Alkotmánybíróságnak a választási kampány szabad folyását védő eddigi gyakorlata és a most, illetve korábban összegzett értelmezése nem jelenti azt, hogy a jelöltek bármilyen valótlan információt, állítást terjeszthetnek egymásról. A fenti alkotmányossági szempontok a mérlegelés lehetséges határát is kijelölik. E szerint, ahogyan már a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban is fogalmazott az Alkotmánybíróság: ha a megnyilatkozásnak észszerűen még a kampány körülményei között sem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a közlést a választók az érintett múlt- vagy jövőbeli politikájára vagy a jelölt alkalmasságára vonatkozó politikai véleményként értelmezik, akkor helye lehet a közlő valótlan tényállítás miatt történő felelősségre vonásának. Minél közvetettebb módon kötődik egy kijelentés a jelölt politikai tevékenységéhez, programjához, illetve minél önállóbb jelentősége és minél nagyobb súlya van a megnyilvánulás ténybeli elemének, annál inkább valószínűsíthető, hogy az állítás jogszerűségének megítélésére valóban a tényállításokra irányadó követelmények alapján kerüljön sor {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [47] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria az indítványozó sajtótájékoztatóján valamint parlamenti felszólalásában elhangzó kijelentéseket nem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban ítélte meg, ezért a támadott kúriai ítéletet megsemmisítette.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [48] A határozat rendelkező részét támogatom.
- [49] Az indokolást illetően egy elvi jellegű észrevételem van a tényállítás és vélemény viszonyát illetően. Már több ügyben [3051/2022. (II. 11.) AB határozat és 3052/2022. (II. 11.) AB határozat] utaltam arra, hogy lényegesnek tartom a szólásszabadság fogalmi körébe egyaránt beletartozó tényállítások és értékítéletek között világos határvonalat húzni. Az értékítélettel terhelt tényállítás esetében sem közömbös, hogy az állított tény valóságos-e vagy sem, azaz a tényállítás nem lehet valótlan. Ugyanis a tényből következik az értékítélet és nem fordítva. Ezt a jelen ügyben is relevánsnak tartom.
- [50] Kétségtelenül a sajtótájékoztatókon felmerült tényállítások utóbb nem bizonyultak valónak. Ugyanakkor az ügy szempontjából alapvető jelentőségűnek tartom, hogy az indítványozó a sérelmezett tényállításokat harmadik forrásra (jellemzően sajtóhírekre) alapította anélkül, hogy tudott volna azok nem valós voltáról. Nézetem szerint közéleti vitákban a harmadik, jellemzően médiaforrásokból származó, utóbb mégis valónak nem bizonyuló tényállítások szóba hozása, azokra történő hivatkozás, ha erre a szólással élő részéről jóhiszeműen került sor, a szólásszabadság védelme alatt áll. Enélkül a közéleti viták nagymértékben ellehetetlenülnének. Megjegyzem, hogy ilyen esetekben a jóhírnév sérelme alapvetően az eredeti híresztelő tekintetében merülhet fel.
- [51] A parlamenti felszólalások az Országgyűlés működésének elválaszthatatlan és szükséges részei, korlátozásukra csak egészen kivételes okból kerülhet sor. Az indítványozó parlamenti felszólalása pontatlanságának megítélését illetően osztom az első és másodfokú bíróság álláspontját.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [52] A többségi határozatot nem tudtam támogatni, ezért különvéleményt csatolok a döntéshez [Abtv. 66. § (2) bekezdés].
- [53] A tényállítások és vélemények elhatárolása az Alkotmánybíróság gyakorlatában hangsúlyosan szerepelt, és több alkalommal is megtörtént, mint ahogyan a tényállításokat és véleményeket megillető alapjogi védelmi rendszert is kidolgozta a testület.
- [54] Nem értek egyet a határozat azon megállapításával, hogy létezhetnek olyan körülmények, melyek között a hamis tényállítás a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt állhat.
- [55] Az alapügybeli kijelentések véleményem szerint tényállítások, még hozzá nagyon súlyosak, és valóságukat nem bizonyították sem akkor, sem később. A perbeli felperes jóhírnévét egyértelműen sértik, még akkor is, ha egy ellene éppen folyamatban lévő büntetőeljárás adta a kijelentések alapját. Álláspontom szerint a Kúria helyesen állapította meg, hogy a valótlan (nem bizonyított, hamis) tényállítások már nincsenek alapjogi védelem alatt. A valótlan tényállítás még akkor sem lehet megengedett, ha annak oka a valótlanul tény állító téves feltevése, tévedése, megítévesztettsége.

- [56] Megjegyzem, hogy a hamis tényállítást nem illetheti védelem még abban az esetben sem, ha azt közszereplőkkel szemben fogalmazzák meg, akkor sem, ha közérdeklődésre tart számot és közügyek megvitatásával kapcsolatos. Kiemelten nem érdemel alapjogi védelmet a hamis tényállítás a választási kampányban.
- [57] Örök erkölcsi elvárás, etikai szabály, hogy az emberek mondjanak igazat, ne hazudjanak egymásnak. Fontosnak tartom, hogy az Alkotmánybíróság a döntéseivel ezt az erkölcsi elvárást hozza közelebb az alkotmányjogi gyakorlathoz. Különösen megalapozott volna ez az elvárás a közelgő választások előtt annak reményében, hogy kedvező hatással lehet a kampányra.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3954/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3112/2022. (III. 23.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Horváth Attila* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.741/2020/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi ítélőtábla 32.Pf.21.188/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Balázs Gábor egyéni ügyvéd) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.741/2020/5. számú ítéletének, valamint a Fővárosi Ítélőtábla 32.Pf.21.188/2019/5. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az indítvány szerint a hivatkozott ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2018. április 4-én (az országgyűlési képviselők választásának kampányidőszakában) sajtótájékoztatót tartott (amelyet ezen a napon egy tévéműsorban is bemutattak), ahol egy bulvárlap tudósítása szerint az alábbiakat nyilatkozta: „Kész Zoltán, Veszprém független országgyűlési képviselőjének válaszolnia kell arra, hogy hol van az a pénz, amelyet Czeglédy Csaba, szocialista politikustól kapott a 2014-es választási kampány finanszírozására”. A tudósításban emellett azt is idézték az indítványozótól, hogy szerinte „Czeglédy Csaba és bünszervezete támogatja a baloldali és ’álfüggetlen’ jelöltek kampányát, köztük Kész Zoltánét is, akinek 50 millió forintot adott erre a célra [...]”. A cikk szerint az indítványozó a sajtótájékoztatón még több olyan állítást is tett, amely a két személy kapcsolatáról, és a kampány anyagi támogatásáról szólt. A közlés időpontjában Czeglédy Csaba ellen költségvetési csalás és gazdasági csalás gyanúja miatt nyomozás volt folyamatban. Az alapügy tényállása szerint az indítványozó már 2018. március 7-én is tartott egy sajtótájékoztatót, ahol a fenti állításokat szintén megfogalmazta, valamint fotóval illusztrálta, hogy Kész Zoltán és Czeglédy Csaba 2015-ben a veszprémi időközi választás napján együtt ebédeltek.
- [3] Az alapügy felperese, a fenti kijelentések miatt a jóhírnévhez való jogának sérelme miatt adott be keresetet, mivel álláspontja szerint azok valótlanok voltak, és túllépték azt a határt, amit neki közszereplőként még tűrnie kellene. Másodlagosan kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az indítványozó megsértette becsületét a közölt kijelentésekkel. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint ő csak a véleménynyilvánítási szabadságával élt (amely elsőbbséget élvez a felperes jóhírnévhez való jogával szemben), és pusztán kérdéseket tett fel. Véleményét pedig olyan információkra alapozta, amelyek korábban a sajtóban is megjelentek.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a jóhírnév sérelmét általában valótlan és a közfelfogás szerint is sértő tény állítása, híresztelése alapozhatja meg, amely alkalmas az érintett személy hátrányos megítélésére. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy ezen ügyekben a PK. 12. számú állásfoglalása az irányadó, amely szerint a közléseket a maga egészében kell vizsgálni. A vizsgálat során pedig figyelemmel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Az esetleges pontatlanságok és tévedések, amelyek lényegtelenek az ügy szempontjából, pedig nem alapozzák meg a jogsértés megállapítását. A teljes szöveggörnyezet értékelésekor vizsgálni kell azt is, hogy a nyilatkozat alkalmas volt-e az érintett személy jóhírnevének tényleges csorbítására.
- [5] Az elsőfokú bíróság figyelembe vette az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatát is. E tekintetben az ítélet kiemelte, hogy az elhangzó vélemény felfokozott érzelmi állapotú és megbotránkoztató is lehet. Emellett fontos körülmény az is, hogy a kijelentések a közügyek vitatása körébe tartoztak-e. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a peres felek közéleti szereplőnek minősülnek, és a kijelentések a közügyek szabad

vitathatóságának körébe tartoztak. Emellett az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X. 17.) AB határozata szerint jelentősége volt annak is, hogy az elhangzott mondatokat az indítványozó választási kampányidőszakban mondta, annak során pedig nagyobb tere van az ellenvélemények kifejtésének is. Ezen felül kampányidőszakban nagyobb teret kell engedni annak is, hogy ellenfelek szabadabban kritizálhassák egymást. Ebben az időszakban nem lehet a bizonyíthatósági tesztet mechanikusan alkalmazni, figyelemmel kell lenni ugyanis arra, hogy a vitatott kijelentéshez a választási kampányban milyen – a választópolgárok által is értelmezhető – jelentéstartalom társul. Az elsőfokú bíróság azt is figyelembe vette, hogy az indítványozó a sajtótájékoztatón elhangzó kijelentéseket sajtóból nyert információkra alapozta. A kijelentések becsületcsorbító jellegének vizsgálatakor az elsőfokú bíróság azt is kiemelte, hogy önmagában egy fotó felmutatása nem alkalmas a jóhírnév vagy a becsület csorbítására. A fentiek figyelembevételével az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a sajtótájékoztatón elhangzottak véleménynyilvánításnak minősültek, ezért a felperes keresetét elutasította.

- [6] 2. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az alapügy felperese fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéletábrához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy a sajtótájékoztatón elhangzó kijelentések megsértették a felperes jóhírnévhez való jogát.
- [7] A másodfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy a helyesen megállapított tényállásból az elsőfokú bíróság téves jogi következtetésre jutott. A másodfokú bíróság szerint ugyanis a demokratikus közvélemény, egy választási kampányban is csak valós információk alapján kibontakozó vita mentén alakulhat. Ezért az elsőfokú bíróság tévedett akkor, amikor arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó politikai véleményét fejtette csupán ki. Az indítványozót bizonyítási kötelezettség terhelt, amelynek nem tett eleget, így az általa kifejtett tényállítás nem állt védelem alatt. A másodfokú bíróság szerint jelen ügyben az Alkotmánybíróság citált 3240/2019. (X. 17.) AB határozata alapján nem áll védelem alatt az indítványozó által tett kijelentés, mivel itt a megszólalás semmiképpen nem volt véleményként értelmezhető (sőt az kifejezetten tényállítás volt, amelynek valóságalapjáról nem győződött meg). Az elhangzó kijelentés ugyanis alkalmas volt arra, hogy a felperest kedvezőtlen színben tüntesse fel (miszerint egy bűncselekménnyel vádolt személytől, esetlegesen abból származó pénzt fogadott el).
- [8] 3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [9] Az ítélet indokolásában a Kúria kiemelte, hogy a vitatott esetben mindkét érintett személy politikus volt, a vita tárgya közügyeket érintett, és a kijelentések választási kampányban hangzottak el. Az Alkotmánybíróság kapcsolódó gyakorlatát értelmezve a Kúria úgy ítélte meg, hogy az ügyet a másodfokú bíróság döntötte el helyesen: az indítványozó által elmondottak ugyanis tényállításnak minősültek, és azok valóságtartalmát az indítványozó nem tudta bizonyítani. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint sem lehet a választási kampányban bármilyen valótlanúságot állítani. Nem fogadható el érvként, hogy ő politikusként, választási kampányban tett nyilatkozatot, mivel a Kúria szerint még ebben az időszakban is elvárható lenne az indítványozótól, hogy megnyilatkozásai során a tőle elvárható gondosságot tanúsítsa. Mindezek alapján a Kúria úgy ítélte meg, hogy az indítványozó megsértette a felperes jóhírnévhez való jogát.
- [10] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria és a másodfokú bíróság ítéletének a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény több rendelkezését is sértik.
- [11] Véleménye szerint a kúrai döntés által sérül az őt megillető közügyek szabad vitathatóságának joga, valamint a véleménynyilvánításhoz való joga is. Úgy véli, hogy a Kúria ítélete eltér az Alkotmánybíróság által kidolgozott következetes gyakorlattól, azt hibásan értelmezi, és ezáltal sérti az Alaptörvény több rendelkezését. Az indítványozó szerint a sajtótájékoztatón elhangzó kijelentéseket politikusként, a közügyek szabad megvitatásának joga körében tette és a szabad tájékoztatás jogával összefüggésben tett közzé információkat, amelyek a politikai vélemény fogalmi körében voltak értelmezhetőek. A nyilatkozatban érintett két személy is politikus, akik indultak a 2018-as parlamenti választáson. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ő esetükben is fennáll a nagyobb tűrési kötelezettség, ráadásul fontos figyelembe venni, hogy az érintett kijelentések kampányidőszakban hangzottak el, ahol a közügyek szabad vitatása kiemelten fontos: a politikai ellenfelek vitája, egymás politikai teljesítményének vitatása nagyobb szabadságot kell, hogy kapjon. E körben pedig akár a túlzó, felfokozott kijelentéseknek is helye van. Ilyen helyzetben az elhangzó állítások értékelése nem ragadhat meg pusztán annak direkt tartalmánál, hanem az ügy és a szituáció összes körülményét figyelembe kell venni. Az indítványozó

arra is felhívta a figyelmet, hogy az elhangzó információt nem ő hozta elsőként nyilvánosságra, azok már korábban nyilvánosságot láttak, és több ezzel kapcsolatos véleménycikk is megjelent már – amelyekkel kapcsolatban a sajtótájékoztatónak nem születtek helyreigazításra kötelező határozatok sem. Véleménye szerint az is fontos, hogy egy közéleti szereplőnek nem kötelessége a sajtóinformációk ellenőrzése. Jelen ügyben pedig álláspontja szerint nem állt fenn olyan körülmény, amely alapján feltételeznie kellett volna, hogy a sajtó által közreadott információk alaptalanok.

II.

[12] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

[14] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[15] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.

[16] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás alperese nyújtotta be az alapügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.

[17] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában [sőt lényegében az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben egyáltalán nem adott elő érveket], így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.

[18] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének a sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezés tekintetében azonban megállapítható, hogy az indítványozó ezen cikk sérelmét csak arra tekintettel állította, hogy nézete szerint neki politikusként joga és kötelessége volt a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás, amelyet a kúriai ítélet álláspontja szerint korlátozott. E tekintetben azonban hangsúlyozni szükséges, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése a sajtó szabadságát garantálja, vagyis a média számára biztosítja a szabad tájékoztatáshoz való jogot. Így e tekintetben rögzíthető, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése nem az indítványozó számára biztosít alapvető jogosultságot. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítvány ezen eleme nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelménynek, ugyanis az indítványozó olyan alapjog sérelmére hivatkozott, amely nem az ő alapvető jogának tekinthető. Ezért ezen alaptörvényi rendelkezés tekintetében az Alkotmánybíróság nem folytatott le érdemi vizsgálatot.

- [19] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [20] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánításhoz való jognak a vonatkozásában felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. A kúriai ítélet kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria értelmezése a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban megfelel-e Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdéséből fakadó szempontoknak.
- [22] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bíróságnak a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük.
- [26] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggő kapcsolatát.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság jelen ügy tekintetében mindenképp szükségesnek tartotta felidézni a politikai vitákban elhangzó állításokkal kapcsolatos – a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában is megjelenő – gyakorlatát.
- [28] 2.1. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények nyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás

elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: egy tényszerűen állított kijelentés esetében az eljáró bíróságoknak minden esetben vizsgálniuk kell, hogy az elhangzó állítás tartalmazott-e olyan elemet, amely az értékítéletek körébe sorolható.

- [29] 2.2. Az Alkotmánybíróság a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában megerősítette azt is, hogy politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [30] A politikai viták természetével összefüggésben az Alkotmánybíróság több olyan ügyben is foglalkozott, ahol a politikai vita egy választási kampányban zajlott. Így pl. a választási kampányt az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43], továbbá 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [31] Ezen megállapítás – a politikai viták megítélése során – nem kizárólag a választási kampányokban értelmezhető. A politikai szereplők ugyanis a kampány időszakokon kívül is éles bírálatokat és állításokat fogalmaznak meg egymással szemben, amelyekkel összefüggésben ugyanúgy egy fokozottabb tűrési kötelezettséget kell megkövetelni. Az egyes politikai szereplőknek ugyanis kampány időszakon kívül is számos lehetőségük nyílik a megfogalmazott bírálatokra történő széleskörű reakcióra.
- [32] 2.3. A politikai vitákkal kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28], továbbá 3240/2019. (X. 17) AB határozat, Indokolás [29]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági tesztrel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módban fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. Szintén védelem alá tarthat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása

akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára széles körű lehetőség nyílik {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [33] A választási időszakra kiváltképp vonatkozatható az, amire az Alkotmánybíróság a politikusok egymás közti vitájával kapcsolatban már korábban is rámutatott: „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}
- [34] 3. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [35] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben mind az indítványozó, mind pedig az alapügy felperese hivatalban lévő országgyűlési képviselő volt, akik egyúttal a 2018-as parlamenti választásokon is jelöltként méretetkét meg magukat. Az indítványozó által tartott sajtótájékoztatók (mind a 2018. március 7-ei, mind a 2018. április 4-ei) is a 2018-as országgyűlési választás kampányidőszakában hangzottak el, és azok politikai vitának minősültek, valamint közügyeket és a jelöltek alkalmasságát (konkrétan az alapügy felperese függetlenségének valódiságát) érintették. Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy jelen ügyben az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett, a politikai vélemények megítélésével összefüggő gyakorlata irányadónak tekinthető.
- [36] Az elsődlegesen megválaszolandó kérdés az, hogy az indítványozó által a sajtótájékoztatón tett kijelentések tisztán tényállításnak, vagy pedig politikai véleménynek tekinthetőek-e. Az indítványozónak a sajtótájékoztatókon megfogalmazott kijelentései három állítást tartalmaztak: egyfelől, hogy a két említett politikus egymással kapcsolatban állt, másfelől, hogy egyikük pénzzel támogatta a másik kampányát és megválasztását, amely pénzzel az indítványozó szerint az alapügy felperese nem számolt el, harmadrészt, hogy az állítólagosan pénzt adó politikus bűnszervezetet tart fenn. Az Alkotmánybíróságnak ezen állítások tekintetében – figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság nem veheti át az általános hatáskörű bíróságok szerepét, de az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggő ügyekben mégis értékelnie kell az alapul szolgáló kijelentéseket – azt kellett vizsgálnia, hogy azok tényállításnak minősülnek-e és azokra tisztán a bizonyíthatósági teszt irányadó, vagy pedig tartalmaznak véleménynyilvánítási elemet, amelyeket ezért a kampányidőszakokra irányadó szempontok szerint, politikai véleményként kell értékelni. Ennek megválaszolása azért lényeges, mivel csak ezáltal dönthető el, hogy a Kúria az Alaptörvénnyel összhangban hozta-e meg a döntését.
- [37] Jelen ügyben az vitán felül áll (azt sem a másodfokú bíróság, sem pedig a Kúria nem vitatta), hogy a sajtótájékoztató egy politikai vita részét képezte, az egy olyan kampányeseménynek minősült, amelynek célja az volt, hogy az indítványozó kételyt ébresszen az alapügy felperesének alkalmassága valamint közéleti hitelessége tekintetében. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint, ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkoznak, akkor – még ha állító módban fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. A sajtótájékoztatón tett kijelentések három eleme tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbiakra hívja fel a figyelmet. A két politikus közötti kapcsolat tényszerűségét az eljáró bíróságok vizsgálták, és az általuk megállapított tényállás alapján annak valódiságát igazoltnak találták, így e tekintetben még a bizonyíthatósági teszt alapján is megengedhető volt az erre irányuló kijelentés. Az indítványozó által megfogalmazott azon állítás, amely szerint az alapügy felperesével kapcsolatban hozott másik politikus bűnszervezetet tart fenn, olyan túlzó, meghökentető kijelentés, amelynek alapját az érintett személlyel szemben akkor folyó bűnügyi nyomozás szolgáltatta, és amely egyértelműen a politikusok közötti vitában megjelenő, leegyszerűsítő jellegű, általánosító kifejezés volt. Ez az általánosító mondat önmagában tehát értékítéletnek tekinthető, különös figyelemmel arra, hogy az érintett politikus ellen nem ekkor indult először bűnvádi eljárás. Az az esetleges következtetés, amely az alapügy felperese kapcsán a fentiek okán levonható, szintén nem tekinthető tényállításnak, mivel az indítványozó nem is állított olyat, hogy az alapügy felperese is részese lenne ennek az állítólagos bűnszervezetnek. A sajtótájékoztató harmadik kijelentése az alapügy felperesének az indítványozó által vélelmezetten jutott anyagi támogatásra és az azzal való elszámolhatóságra irányult. E tekintetben az indítványozó állítását a sajtóban megjelent információkra alapozta, és a sajtótájékoztatónak ez az állítás volt a fő üzenete. Ezen üzenet azonban kétségtelenül a jelölt közéleti hitelességének, általa állított függetlenségének megkérdőjelezésére irányult, amely viszont a fentiek szerint már önmagában értékítéletnek minősíti az adott kijelentést. Ennek vonatkozásában azt is fontos kiemelni, hogy az alapügy felperesének a választási kampányban egyértelműen lehe-

tősége volt cáfolni az indítványozó kijelentését, tehát ő maga is tudta a választópolgárok véleményét ezen ügy tekintetében formálni. Végül az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy a sajtótájékoztatón elhangzó állításokat a választópolgárok megfelelően értelmezni tudták, és egyértelmű lehetett számukra, hogy az az alapügy felperesének vélt vagy valós függetlenségére vonatkozik.

- [38] 4. Fentiekkel összhangban az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a választási kampányok során a választási eljárási törvény széles eszköztárat biztosít a jelöltek számára a választópolgárok meggyőzésére, és ezekkel összefüggésben az alkotmánybírósági gyakorlatból is az következik, hogy a választási kampányokban az egyes kijelentések megítélése tekintetében a tényállítások és a (politikai) véleménynyilvánítások közötti határok kitolód(hat)nak. Ezzel együtt az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja kiemelni, hogy a jelöltek részéről a kampányokban tett féligazságot tartalmazó, az igazságot elferdítő, kétértelmű, vagy épp valótlan tartalmú állítások megfogalmazása, egy olyan negatív folyamatot generál, amelynek káros hatásait minden jelölt felismerheti és az egész társadalmat sújtja. A jó erkölcsöt és a jó ízlést figyelmen kívül hagyó megnyilvánulások morálisan minősítik azt is, aki ilyen eszközökkel él. Az alapjogilag védett szólásszabadság nem jelenti azt, hogy minden, nem jogellenes, hátrányos jogkövetkezményekkel nem járó lehetőséggel élni is kell. Etikai szempontokon túl ezt diktálja minden érintett jól felfogott saját érdeke is [3240/2019. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [39] Ismételten szükséges megjegyezni, hogy az Alkotmánybíróságnak a választási kampány szabad folyását védő eddigi gyakorlata és a most, illetve korábban összegzett értelmezése nem jelenti azt, hogy a jelöltek bármilyen valótlan információt, állítást terjeszhetnek egymásról. A fenti alkotmányossági szempontok a mérlegelés lehetséges határát is kijelölik. E szerint, ahogyan már a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban is fogalmazott az Alkotmánybíróság: ha a megnyilatkozásnak észszerűen még a kampány körülményei között sem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a közlést a választók az érintett múlt- vagy jövőbeli politikájára vagy a jelölt alkalmasságára vonatkozó politikai véleményként értelmezik, akkor helye lehet a közlő valótlan tényállítás miatt történő felelősségre vonásának. Minél közvetetebb módon kötődik egy kijelentés a jelölt politikai tevékenységéhez, programjához, illetve minél önállóbb jelentősége és minél nagyobb súlya van a megnyilvánulás ténybeli elemének, annál inkább valószínűsíthető, hogy az állítás jogszerűségének megítélésére valóban a tényállításokra irányadó követelmények alapján kerüljön sor [lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [40] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla az indítványozó sajtótájékoztatóján elhangzó kijelentéseket nem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban ítélt meg, ezért a támadott kúriai és ítéltáblai ítéleteket megsemmisítette.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [41] A határozat rendelkező részét támogatom.
- [42] Az indokolást illetően egy elvi jellegű észrevételem van a tényállítás és vélemény viszonyát illetően. Már több ügyben [3051/2022. (II. 11.) AB határozat és 3052/2022. (II. 11.) AB határozat] utaltam arra, hogy lényegesnek tartom a szólásszabadság fogalmi körébe egyaránt beletartozó tényállítások és értékítéletek között világos határvonalat húzni. Az értékítélettel terhelt tényállítás esetében sem közömbös, hogy az állított tény valóságos-e vagy sem, azaz a tényállítás nem lehet valótlan. Ugyanis a tényből következik az értékítélet és nem fordítva. Ezt a jelen ügyben is relevánsnak tartom.
- [43] Kétségtelenül a jelen ügyben felmerült tényállítások utóbb nem bizonyultak valónak. Ugyanakkor az ügy szempontjából alapvető jelentőségűnek tartom, hogy az indítványozó a sérelmezett tényállításokat harmadik forrásra (jellemzően sajtóhírekre) alapította anélkül, hogy tudott volna azok nem valós voltáról. Nézetem szerint közéleti vitákban a harmadik, jellemzően médiaforrásokból származó, utóbb mégis valónak nem bizonyuló tényállítások szóba hozása, azokra történő hivatkozás, ha erre a szólással élő részéről jóhiszeműen került sor, a szólásszabadság védelme alatt áll. Enélkül a közéleti viták nagymértékben ellehetetlenülnének. Megjegyzem, hogy ilyen esetekben a jóhírnév sérelme alapvetően az eredeti híresztelő tekintetében merülhet fel.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [44] A többségi határozatot nem tudtam támogatni, ezért különvéleményt csatolok a döntéshez [Abtv. 66. § (2) bekezdés].
- [45] A tényállítások és vélemények elhatárolása az Alkotmánybíróság gyakorlatában hangsúlyosan szerepelt, és több alkalommal is megtörtént, mint ahogyan a tényállításokat és véleményeket megillető alapjogi védelmi rendszert is kidolgozta a testület.
- [46] Nem értek egyet a határozat azon megállapításával, hogy létezhetnek olyan körülmények, melyek között a hamis tényállítás a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt állhat.
- [47] Az alapügybeli kijelentések véleményem szerint tényállítások, méghozzá nagyon súlyosak, és valóságukat nem bizonyították sem akkor, sem később. A perbeli felperes jóhírnévét egyértelműen sértik, még akkor is, ha egy ellene éppen folyamatban lévő büntetőeljárás adta a kijelentések alapját. Álláspontom szerint a Kúria helyesen állapította meg, hogy a valótlan (nem bizonyított, hamis) tényállítások már nincsenek alapjogi védelem alatt. A valótlan tényállítás még akkor sem lehet megengedett, ha annak oka a valótlanul tény állító téves feltevése, tévedése, megtévesztettsége.
- [48] Megjegyzem, hogy a hamis tényállítást nem illetheti védelem még abban az esetben sem, ha azt közszereplőkkel szemben fogalmazzák meg, akkor sem, ha közérdeklődésre tart számot és közügyek megvitatásával kapcsolatos. Kiemelten nem érdemel alapjogi védelmet a hamis tényállítás a választási kampányban.

- [49] Örök erkölcsi elvárás, etikai szabály, hogy az emberek mondjanak igazat, ne hazudjanak egymásnak. Fontosnak tartom, hogy az Alkotmánybíróság a döntéseivel ezt az erkölcsi elvárást hozza közelebb az alkotmányjogi gyakorlathoz. Különösen megalapozott volna ez az elvárás a közelgő választások előtt annak reményében, hogy kedvező hatással lehet a kampányra.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4120/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3113/2022. (III. 23.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 38.Bv.456/2020/2. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.313/2020/8. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó fogvatartottként több alkalommal panaszt, valamint kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv.) intézetknél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre hivatkozva. A panaszaiiban többek között a megfelelő élettér és étkeztetés hiányát, a mellékhelyiség nem megfelelő elválasztását, valamint a számára sérelmesnek vélt, egyéb elhelyezési körülményeit kifogásolta, ezen felül hivatkozott kártevők jelenlétére is.
- [4] A fogvatartott panaszának elbírálását követően átszállításra került a Váci Fegyház és Börtönbe. Ennek folytán a Budapest Környéki Törvényszék járt el az ügyben, és 2019. február 14. napján 8.Bv.2533/2018/4. számú végzésében elbírálta az elítélt szóban forgó kártalanítási kérelmét, és kártalanítást állapított meg részére. Az elítélt fellebbezett a döntés ellen, amelyhez további kártalanítási kérelmeket és panaszokat csatolt.
- [5] A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú döntés ellen benyújtott fellebbezést alaposnak találta, ezért azt hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [6] A fogvatartott indítványozó időközben kártérítési pert is indított személyiségi jogainak megsértése miatt a Magyar Állam ellen, ugyanis álláspontja alapján számos panaszt nyújtott be alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt, kártalanítási eljárás viszont csupán egyetlen beadványa alapján indult meg. Keresetében utalt arra az összegre, amelyet a kártalanítási eljárásból vár, valamint arra, hogy a sérelmesnek vélt időszak ettől meddig tartott pontosan és azt a bíróság miképp vizsgálja. A keresetet a Fővárosi Törvényszék elutasította. A döntés ellen az indítványozó fellebbezett, amelyet a másodfokú bíróság alaposnak talált, ezért az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. Az újabb eljárás során az indítványozó szóban forgó keresetét elutasították.
- [7] Áttétel útján a kártalanítási ügy a Balassagyarmati Törvényszék elé került az illetékesség megváltozása miatt, tekintettel arra, hogy időközben a fogvatartott átszállításra került a Balassagyarmati Fegyház és Börtönbe. A fogvatartott indítványozó ezt követően (ismét) beadványt nyújtott be több korábban kelt panaszát és kártalanítási eljárási kérelmét is csatolva.
- [8] A Balassagyarmati Törvényszéken indult eljárást a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet hatályos rendelkezései alapján

2020. május 12. napján felfüggesztette az eljáró bíróság. 2020. június 1. napját követően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt indított bv. (kártalanítási) eljárás felfüggesztésének oka megszűnt, így a kérelem elbírálásra került.

- [9] A sérelmesnek vélt időszakot a jelen ügy tárgyát képező kérelmeiben az indítványozó 2013. március 24. napjától kezdődően jelölte meg. Az indítványozó arról is nyilatkozott, hogy az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) nem terjesztett elő kérelmet.
- [10] 1.2. A Balassagyarmati Törvényszék 38.Bv.456/2020/2. számú elsőfokú végzésében az indítványozó három kártalanítási kérelmét (2018. január 15., 2019. december 31., 2020. február 25.) egy eljárásban bírálta el. Végzésében megállapította, hogy a fogvatartott által hivatkozott többi kérelem tekintetében nincs nyoma annak, hogy azok megfelelően lettek volna benyújtva az illetékes bv. intézet parancsnokához. A Törvényszék ezen kérelmeket tehát áttette az illetékes bv. intézethez, azonban azok előterjesztése a Törvényszék felé nem történt meg, így nem képezhetik az eljárás tárgyát. További kérelmei tekintetében a bíróság megállapította, hogy azok hiányosan kerültek kitöltésre, illetve több esetben nem az arra rendszeresített, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19) IM rendelet 8. számú mellékletében található nyomtatványon kerültek benyújtásra, ezért azok elbírálását elutasították.
- [11] A bíróság kitért továbbá arra, hogy az iratok alapján az is megállapítható, hogy a fogvatartott szintén több alkalommal (formailag) a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt is benyújtotta az illetékes bv. szerv vezetőjéhez, 2017. december 18. napján, 2019. július 9. napján, valamint 2019. december 11. napján. Ezen kívül hivatkozott további, általa benyújtott panaszokra is a fogvatartott, azonban azok az illetékes bv. intézet parancsnokához nem lettek benyújtva, így azokat el sem bírálták, tehát nem igazoltak. Mindezek alapján nem képezhetik a bírósági eljárás tárgyát.
- [12] A bíróság az említett panaszokkal kapcsolatosan megállapította, hogy azok konkrétan a kártalanításra hivatkoznak és arra is irányulnak, holott a panasz preventív, megelőző jellegű kellene legyen. Minderre tekintettel az eljáró bíróság a felsorolt három (formailag) panasz közül tartalmilag egyiket sem tekintette panasznak. Ezzel kapcsolatban a bíróság hangsúlyozta, hogy nem köti a bv. szervek döntése a panaszok és a kérelmek megalapozottsága tekintetében, a bv. szervek döntéseikhez ezzel kapcsolatosan anyagi jogerő nem fűződik.
- [13] Az eljáró bíróság utalt arra is, hogy a fogvatartott által megjelölt és sérelmesnek vélt időszakot két részre kell bontani; 2016. december 31. napját megelőző és az előtt megszűnt, valamint azt követő fogvatartási időszakokra. A 2017. január 1. napjától kezdődő időszak tekintetében a kártalanítási eljárás feltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása, amelyeket a fentebb kifejtettek szerint az indítványozó nem tett eleget.
- [14] A 2016. december 31. napjáig terjedő időszak tekintetében a bíróság kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A § (4) bekezdése alapján a kártalanítási igény attól a naptól számított 6 hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Utalt arra is a bíróság, hogy e bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.
- [15] A törvényszék megállapította, hogy az elítélt 2013. március 24. napjától 2013. szeptember 27. napjáig előzetes fogvatartásban, 2013. szeptember 28. napjától 2016. június 8. napjáig házi őrizetben volt, majd 2016. június 9. napjától ismételen előzetes fogvatartásba került, ezek után pedig szabadságvesztés büntetésének töltését kezdte meg. Megállapította mindezek alapján a bíróság, hogy 2013. szeptember 27-én tehát megszűntek a sérelmezett fogvatartási körülmények, így kérelmét jogvesztő határidőn túl terjesztette elő a fogvatartott, ezért annak 2013. március 24. és 2013. szeptember 27. közötti időszakra vonatkozó része elkésetttség miatt elutasításra került.
- [16] Megállapította még a bíróság, hogy ezen túl a fogvatartottnak a fogvatartása során további 2 alkalommal is több, mint 30 napon keresztül biztosítva volt a minimális élettér (2016. szeptember 12. napjától 2016. október 26. napjáig 45 napon keresztül, valamint 2016. november 28. napja és 2017. február 5. napja között 70 napon keresztül), ezáltal a sérelmes és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények szintén megszűntek 2016. november 28. napján, tehát a kérelem a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésére tekintettel elkésettnek minősül.
- [17] A bíróság a fogvatartott kártalanítási kérelmét mindezekre tekintettel elutasította.

- [18] 1.3. A döntés ellen az indítványozó és az ügyészség is fellebbezést nyújtott be. Az indítványozó szerint a kártalanítási kérelmek benyújtása nem kötelező feltétele a kártalanítási eljárásnak, míg az ügyészség az eljáró bíróság megszorító értelmezésére hivatkozott, miszerint túl szigorúnak tartja azt, hogy nem minősítették a fogvatartott beadványait panasznak.
- [19] A másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék a fellebbezéseket nem találta alaposnak, álláspontja alapján eljárása során az elsőfokú bíróság a Bv. tv.-ben rögzített eljárási szabályokat megtartotta, ezért a végzésben foglalt indokokkal egyetértett. Utalt arra is döntésében, hogy a bíróságot nem köti más szerv döntése, ennek megfelelően egy beadvány sem minősülhet panasznak abból kifolyólag, hogy a bv. intézet parancsnoka a beadványt a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasznak tekintette, amennyiben ennek ellenére a beadvány tartalmából egyértelműen más következik. A fogvatartott elutasított „panaszában” konkrétan kártalanítást kért, holott a panasz lényege, hogy a fogvatartott egyértelműen jelezze, mely elhelyezési körülmények sérelmesek a számára, és e problémákra tekintettel nem anyagi ellentételezést kér, hanem a sérelmezett elhelyezési körülmények javítását, illetve megszüntetését. Ezáltal tehát helyesen járt el az elsőfokú bíróság döntésének meghozatala során. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a 3.Bpkf.313/2020/8. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [20] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz és kérte a Balassagyarmati Törvényszék 38.Bv.456/2020/2. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.313/2020/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és azok megsemmisítését. Panaszában és annak többszöri kiegészítésében előadta, hogy több alaptörvényben biztosított jogát sértették az eljáró bíróságok végzései. Mindezzért hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, a C) cikk (1) bekezdésére, az E) cikk (2)–(4) bekezdésére, a G) cikk (2) bekezdésére, a Q) cikk (2)–(3) bekezdésére, az R) cikk (1)–(4) bekezdésére, a T) cikk (1)–(3) bekezdésére, az I. cikk (1)–(3) bekezdésére, a II. cikkre, a III. cikk (1) bekezdésére, a IV. cikk (1)–(4) bekezdésére, az V. cikkre, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésére, a XX. cikk (1) bekezdésére, a XXI. cikk (1) bekezdésére, a XXII. cikk (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésére, a XXV. cikkre, XXVIII. cikk (1), (6)–(7) bekezdésére, 25. cikk (1) bekezdésére, 26. cikk (1) bekezdésére, valamint a 28. cikkre.
- [21] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak többszöri kiegészítésében kifejtette, hogy a vonatkozó jogszabályok értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között. Az indítványozó szerint ezen rendelkezéseknek az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében foglalt kínzás és embertelen bánásmód megsértését kellene kompenzálnia, a bíróságok téves jogértelmezése folytán viszont nem jut érvényre a jogalkotó akarata, a Bv. tv. preambulumban foglalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye.
- [22] Az indítványozó előadta, hogy a Magyar Állam annak ellenére, hogy ez kötelessége, mégsem biztosított számára utólagos kompenzációt a fogvatartása végrehajtása során elszenvedett és azzal együtt járó sérelmeiért, ezzel szintén megsértve az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmát. Álláspontjának alátámasztásaként utalt többek között a nemzetközi esetjogra és az Alkotmánybíróság korábbi releváns gyakorlatára is.
- [23] Az embertelen bánásmód tilalmának a sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette továbbá, hogy az eljáró bíróságok az érdemben nem vizsgált időszak tekintetében kizárólag a jogszabályban meghatározott mozgásteret figyelembe véve állapították meg az alapjogokat sértő körülmények hiányát, holott a kártalanítás minden olyan napra jár, amelyet az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között tölt. Nem vizsgálták az egyéb, szintén az embertelen bánásmód körében relevanciával bíró körülményeket, mint például a mellékhelyiség nem megfelelő elkülönítését, a megfelelő szellőztetés mennyiségének és gyakoriságának lehetőségét. Mindezzel pedig az indítványozót megfosztották a kompenzációtól.
- [24] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítéseiben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott az eljáró bíróság. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy bizonyos ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont (lényegében érdemi vizsgálat nélkül) elutasították.

- [25] 2.3. Az indítványozó előadta továbbá, hogy a bírósági végzésekben kifejtett jogértelmezés, amelynek következtében (lényegében érdemi vizsgálat nélkül) elutasították a kérelmeit, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sérti.
- [26] 2.3.1. Az indítványozó a jogállamiság sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezést fejtettek ki az ügyében azzal, hogy a Bv. tv. módosításának hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazták a 2017. január 1. napjától életbe lépett rendelkezéseket, ezáltal visszaható jelleggel olyan követelményt állítottak a jogérvényesítésre, amelynek megfelelni utólag már nem lehet. Hangsúlyozta beadványaiban az indítványozó, hogy a bíróság jogértelmezése, miszerint a 2017. január 1. napját megelőző időszakra a kérelmeit elkésettnek tekintette, téves. Ezzel kapcsolatosan hivatkozik többek között a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatra, amely kimondta, hogy alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárás során a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát sérti a bíróságok azon jogértelmezése, amely még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt az elítélt számára hátrányosan a kártalanítási igényről.
- [27] Hivatkozott arra is az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó, hogy a Balassagyarmati Törvényszéken, miután a kialakult egységes bírói gyakorlattól kirívóan eltérően döntöttek ügyében, sérti a jogbiztonság elvét is, ugyanis kiszámíthatatlanná teszi a joggyakorlatot. Véleménye szerint a panasz intézménye nem kötelező jellegű szabályozás, nem jogérvényesítő eszköz, ezt tehát a bíróság nem róhatja a terhére.
- [28] Hozzátette még, hogy a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt és benyújtásának szabályozását az Országgyűlés utóbb eltörölte, és utólag nem írta elő semmilyen formában azt.
- [29] 2.3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán egyfelől az észszerű határidő követelményének megsértését, másfelől *contra legem* jogértelmezés kifejtését, illetve a bírósághoz való jog – mint részjogosítvány – megsértését kifogásolta az indítványozó.
- [30] Véleménye szerint a bíróság több szempontból is megszegte a tisztességes bírósági eljárás követelményét. A jegyzőkönyv elérésére előírt határidőt a bíróság túllépte, iratellenesen nem ismerte el a panaszai megalapozottságát, annak ellenére, hogy több alkalommal nyújtotta be azokat, lehetőségeihez mérten maximálisan kimerítve a panasz intézményét. Az indokolatlanul elhúzódnak és megfelelő tájékoztatást nélkülöző eljárásával a bíróság az indítványozó álláspontja alapján kiüresítette a jogszabály valós rendeltetését és értelmét és figyelmen kívül hagyta a Kúria 8. számú, a büntetés-végrehajtási bírói gyakorlat, különös tekintettel a reintegrációs őrizetre című összefoglaló véleményét, teljes mértékben sértve a jogállamiság, valamint a tisztességes bírósági eljárás részelemét képező fegyverek egyenlősége követelményét is. A panasz tartalmára vonatkozóan a Bv. tv. nem rendel semmiféle előírást, viszont a másik féllel szemben, az intézménnyel szemben követelményeket támaszt, amelyeket vele szemben nem teljesítettek. Az elhelyezéssel kapcsolatosan felmerült problémákat orvosolni, illetve meg kellett volna szüntetni az illetékes szerveknek.
- [31] Az indítványozó lényegében a panasz intézményének bírósági értelmezését kritizálja beadványaiban.
- [32] Kitért emellett alkotmányjogi panaszában és kiegészítéseiben arra is, hogy az új eljárásra utasított ügyében a bíróság ismételen (lényegében érdemi vizsgálat nélküli) elutasította a kérelmét, amely szintén sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel – álláspontja alapján tévesen – ítelt dolognak minősítették.
- [33] Hivatkozott arra, hogy a szabadságvesztés büntetése okán bizonyos jogai megszűnnek, illetve szünetelnek a fogvatartás során, viszont az emberi élethez és méltósághoz való jogok nem tartoznak ezen kivételek alá, amit több jogszabály és nemzetközi egyezmény is elismer. Ennek ellenére sem a Bv. intézetek, sem az eljáró bíróságok nem biztosították részére.
- [34] Az indítványozó álláspontjának és sérelmeinek alátámasztásául hivatkozott az ügyéhez kapcsolódóan releváns, több korábbi alkotmánybírói döntésre, valamint az EJEB esetjogára is.
- [35] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Balassagyarmati Törvényszék 38.Bv.456/2020/2. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.313/2020/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

[36] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[37] 2. A Bv. tv. ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni. (3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint. (4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.”

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik.”

III.

[38] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

[39] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.

- [40] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a III. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [41] Az indítványozó a fent megjelölt alaptörvényi rendelkezések mellett hivatkozott beadványaiban a C) cikk (1) bekezdésére, az E) cikk (2)–(4) bekezdésére, a G) cikk (2) bekezdésére, a Q) cikk (2)–(3) bekezdésére, az R) cikk (1)–(4) bekezdésére, a T) cikk (1)–(3) bekezdésére, az I. cikk (1)–(3) bekezdésére, a II. cikkre, a IV. cikk (1)–(4) bekezdésére, az V. cikkre, a XV. cikk (2) bekezdésére, a XX. cikk (1) bekezdésére, a XXI. cikk (1) bekezdésére, a XXII. cikk (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésére, a XXV. cikkre, XXVIII. cikk (6)–(7) bekezdésére, 25. cikk (1) bekezdésére, 26. cikk (1) bekezdésére, valamint a 28. cikkre.
- [42] Ezekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ugyan megjelölte ezen alaptörvényi rendelkezéseket, valamint hivatkozott azok megsértésére, ugyanakkor ezekkel kapcsolatosan a többször kiegészített indítvány sem tartalmaz releváns (lényegében semmilyen) alkotmányjogi indokolást arra nézve, hogy a megjelölt alaptörvényi rendelkezések miért és mennyiben sértik meg a támadott végzések, így nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában fogalt követelménynek.
- [43] Ezen felül megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó hivatkozott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésének a sérelmére is. A XXIV. cikk (1)–(2) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között egyébként sincs összefüggés.
- [44] Az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésével kapcsolatban az Abtv. 32. § (2) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát egyébként sem jogosult.
- [45] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá: az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványban szereplő, Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, az E) cikk (2)–(4) bekezdése, a G) cikk (2) bekezdése, az R) cikk (1)–(4) bekezdése, a T) cikk (1)–(3) bekezdése, az I. cikk (1)–(3) bekezdése, a XXII. cikk (2) bekezdése, 25. cikk (1) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz egyébként sem alapítható {a C) cikk (1) bekezdésére például: 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; az E) cikk (2) és (3) bekezdésére például: 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; az R) cikk (1) és (2) bekezdéseire és a 28. cikkre: 3004/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [24]; az R) cikk egészére, így a (4) bekezdésére is: 3156/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [17]; a T) cikk (1)–(3) bekezdésére és a 25. cikk (1) bekezdésére, valamint a 26. cikk (1) bekezdésére: 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]; az I. cikk (1) és (2) bekezdéseire: 3434/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [32]; az I. cikk (3) bekezdésére például: 3327/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [46] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [47] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [48] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [49] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [50] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [51] Az indítvány megalapozott.
- [52] 1. Az Alkotmánybíróság korábban – hasonló ügyben eljárva – megállapította, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás lehetőségét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény teremtette meg, a Bv. tv. szabályainak kiegészítésével. A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni [lásd: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [27], [28]].
- [53] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bv. tv. 10/A. §-a 2021. január 1. napján hatályát veszítette, jelen ügyben azonban még kétségtelenül irányadó volt. A – támadott végzések meghozatalakor hatályos – leglényegesebb szabályok értelmében kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt [Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés]. Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban azonban azt is hangsúlyozta, hogy a rendelkezés természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül (lásd: Abh., Indokolás [29]–[31]).
- [54] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a jogalkotó a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseinek Módtv. általi – a támadott végzések meghozatalakor hatályos – kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt vagy akik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtottak be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be, és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több, mint hat hónap telt el. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik (lásd: Abh., Indokolás [33]).
- [55] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései – más alaptörvényi rendelkezések mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mivel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköznek annak következtében, hogy a bíróságok olyan követelményeket támasztottak az indítványozó jogainak érvényesítéséhez, amelynek megfelelni nem tudott, hiszen a bírósági döntésekben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő a vizsgált időszakban még nem is létezett, nem volt hatályban. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság mindenképp a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatát vázolja fel.
- [56] Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.)

- AB határozat, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [57] Az Alkotmánybíróság korábban – az Abh.-ban – kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „E bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg. A Bv. tv. – jelen ügy indítványozójára is – irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást, sőt kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. Amennyiben tehát az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát (lásd: Abh., Indokolás [37]–[39]).
- [58] 3. Az Alkotmánybíróság – az indítványozó által csatolt, valamint a rendelkezésre álló bírósági iratok alapján – megállapította, hogy az indítványozó az alapul fekvő kártalanítási eljárás kapcsán 2013. március 24. napjától 2013. szeptember 27. napjáig előzetes fogvatartásban, 2013. szeptember 28. napjától 2016. június 8. napjáig házi őrizetben volt, majd 2016. június 9. napjától ismételen előzetes fogvatartásba került 2017. március 22. napjáig. Ezt követően 2017. március 23. napjától terjedően, folyamatos bv. intézetben töltötte a támadott végzések meghozatala idején 8 év fegyház fokozatban kiszabott büntetésének végrehajtását. Az indítványozó a Bv. tv. szerinti kártalanítási kérelmét a bíróság megállapítása szerint 2018. január 15. napján – tehát a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében előírt határidőn belül nyújtotta be. Az eljáró bíróságok a fentiekben ismertetett fogvatartási időszakból megállapították, hogy 2013. szeptember 27-án megszűnt az indítványozó sérelmezett fogvatartási körülménye, így kérelmét jogvesztő határidőn túl terjesztette elő, ezért kérelmének 2013. március 24. és 2013. szeptember 27. közötti időszakra vonatkozó része elkesétség miatt elutasításra került.
- [59] Megállapította továbbá az eljáró bíróság, hogy 2016. szeptember 12. és 2016. október 26. napja között (45 napon keresztül), valamint 2016. november 28. és 2017. február 5. napja között (70 napon keresztül) az indítványozó olyan zárában volt elhelyezve, ahol biztosítva volt – több mint 30 napig – a jogszabályban előírt minimális élettér. Az indítványozónak tehát az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülménye 2016. november 28. napján megszűnt. Erre tekintettel az indítványozó kártalanítási kérelmét a jogvesztő határidőn túl nyújtotta be, így kártalanítás iránti kérelmében a 2017. november 27. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan előterjesztett kérelme ezen okból elutasításra került.
- [60] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó (vesd össze: Abh., Indokolás [37]).
- [61] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bv. tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

- [62] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 38.Bv.456/2020/2. számú, és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.313/2020/8. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzéseikben az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtettek ki, ezért az említett végzéseket megsemmisítette.
- [63] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította, – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben nem vizsgálta.
- [64] Az Alkotmánybíróság mindezekkel együtt hangsúlyozza, hogy jelen döntése nem eredményezi azt, hogy az ismételt eljárás során minden sérelmesnek vélt körülmények között töltött fogvatartási napra helyt kell adni az indítványozó kártalanítási kérelmének. Jelen döntés következménye ugyanis csupán annyi, hogy a jogállamiság követelményének megfelelően a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának betartásával az indítványozó által sérelmesnek vélt fogvatartási időszakot a fentebb leírtak ismeretében kell vizsgálni az Alaptörvény és az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat alapján.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/114/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3114/2022. (III. 23.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.181/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) – tartalma szerint – 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben elsősorban (az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban) az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1), (3) és (6) bekezdései, valamint a B) cikk sérelmét állították a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Kfv.II.37.181/2021/3. számú végzésével összefüggésben, kérve a végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Szegedi Törvényszék 9.K.701.150/2020/13. számú ítéletére is kiterjedő hatálylyal. Az indítványozók másodsorban [tartalma szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban] a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) 5. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, valamint II. cikkére hivatkozással.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Bács-Kiskun-Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala 2019. január 18. napján kelt határozatával kötelezte az egyik indítványozót (az ügyben érintett kiskorú gyermek édesanyját), mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét, hogy a kötelező kampányoltások körébe tartozó *morbillimumps-rubeola* (MMR) elleni revakcináció, valamint a diftéria-tetanusz *acellularis pertussis* (dTap) emlékeztető oltás felvétele érdekében jeleljen meg gyermekével az iskolaorvos rendelőjében 2019. február 28. napjáig. Az indítványozó édesanyja fellebbezése folytán eljáró Bács-Kiskun-Megyei Kormányhivatal a 2019. április 19. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta, és kötelezte az indítványozó édesanyját, mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét, hogy az MMR és a dTap emlékeztető oltás felvétele érdekében jelenjen meg gyermekével az iskolaorvos rendelőjében 2019. május 14. napján. Az indítványozó édesanyja a döntéssel szemben közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt keresetet indított, az ügyben a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. október 8. napján kelt, 1.K.27.414/2019/22. számú ítéletével a keresetet elutasította. A jogerős ítélet ellen az indítványozó édesanyja nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a 2020. január 20. napján kelt, Kfv.II.38.414/2019/3. számú végzésével elrendelte a felülvizsgálati kérelem benyújtásának teljes halasztó hatályát a felülvizsgálati eljárás befejezéséig a jogerős ítéletre és az alperes 2019. április 19. napján kelt határozatára. Ezt követően a Kúria 2020. június 24. napján kelt Kfv.II.38.414/2019/10. számú ítéletével a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [3] 1.2. Ezt követően a gyermek védőnője 2019. november 27. napján kelt levelében arról tájékoztatta a Bács-Kiskun-Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatalát (elsőfokú hatóság), hogy az indítványozó édesanyja mint törvényes képviselő 2019. november 26. napján kiskorú gyermeke Engerix B oltásra idézésének napján a gyermek nélkül jelent meg, és átadta a gyermek egészségügyi kiskönyvéről készült fénymásolatot, amely szerint az elmaradt esedékes védőoltást (és más védőoltásokat) egy Grazban praktizáló, osztrák állampolgár-

ságú orvos adta be. A Bács-Kiskun-Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala ezután hivatalból ismét eljárást indított az indítványozókkal szemben a gyermek részére életkorhoz kötött kötelező védőoltás külföldön, nem magyar állampolgárságú orvos által történt beadása miatt. Az elsőfokú hatóság a BK-05/NEO/00188-20/2020. számú, 2020. április 21. napján kelt határozatával kötelezte az indítványozókat, hogy jelenjenek meg gyermekükkel az iskolaorvosnál, ők oltassák be, a jövőben az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokkal kapcsolatban a jogszabályokban előírtaknak megfelelő magatartást tanúsítsanak, továbbá az egészségügyi jogszabályokban előírt kötelezettségek megsértése miatt 700 000 Ft egészségügyi bírságot fizessenek meg.

- [4] Az indítványozók fellebbezése folytán másodfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal (az alapügy alperese) a 2020. július 9. napján kelt, BK/NEF/0771-6/2020. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát az MMR elleni revakcináció, valamint a dTap emlékeztető oltás felvételére vonatkozó kötelezés tekintetében megváltoztatta, az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokkal kapcsolatos jogszabályok betartására kötelezést, valamint a 700 000 Ft egészségügyi bírság megfizetésére kötelezést azonban helyben hagyta. Az elsőfokú határozat részbeni megváltoztatásának oka az volt, hogy a határozat meghozatalakor még folyamatban volt a Kúria előtt az oltásra kötelezés tárgyában zajló eljárás.
- [5] Az indítványozók ezt követően keresetet terjesztettek elő, kérve elsődlegesen a Kormányhivatal határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályú megsemmisítését, másodlagosan az alperes határozatának megváltoztatását akként, hogy a bíróság mellőzze az indítványozók védőoltásokkal kapcsolatos jogszabályok betartására, valamint a 700 000 Ft egészségügyi bírság megfizetésére történő kötelezését. Harmadlagosan az indítványozók a Kormányhivatal határozatának az indítványozókat kötelező rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését és a hatályon kívül helyező részek vonatkozásában a közigazgatási hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését kérték. Kérték továbbá a bíróságot, hogy kötelezze a Kormányhivatalt a gyermek külföldön felvett oltási igazolásának az elfogadására. A Szegedi Törvényszék 2020. november 26. napján kelt 9.K.701.150/2020/13. számú jogerős ítéletével az indítványozók keresetét elutasította.
- [6] Az ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, amelyben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és szükség szerint az eljáró bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a támadott közigazgatási határozat hatályon kívül helyezése mellett a közigazgatási szerv új eljárásra kötelezését. A Kúria 2021. március 16. napján kelt, Kfv.II.37.181/2021/3. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [7] 1.3. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, amelyben részben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog, részben a XXVIII. cikk (3) és (6) bekezdései, részben pedig az Alaptörvény B) cikke sérelmét állították, az alábbiak szerint.
- [8] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben amiatt állítják, mert álláspontjuk szerint a másodfokú hatóság hatáskör hiányában hozta meg döntését, amely döntést hivatalból semmis határozatnak kell tekinteni. Álláspontjukat arra alapozzák, hogy 2020. január 1. napjával a Kormányhivatal mint másodfokú hatóság hatáskörét korábban megalapozó jogszabályi rendelkezést, nevezetesen a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási hivatal népegészségügyi feladatainak az ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 13. § (2) bekezdését, a jogalkotó hatályon kívül helyezte. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróságok azzal, hogy a másodfokú hatóságnak az ügy lényegére kiható jogszabálysértéseit figyelmen kívül hagyták, ideértve mindenekelőtt azt, hogy a másodfokú hatóságnak hatásköre sem volt az eljárás lefolytatására, megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot, továbbá az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.), valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) számos rendelkezését.
- [9] Az indítványozók másrészt a XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint (6) bekezdésének sérelmét amiatt is állítják, mert véleményük szerint a hatóságok hatáskör hiányában szabtak ki egészségügyi bírságot. Álláspontjuk szerint ugyanis a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 239. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szabálysértés valósult meg, így szabálysértési eljárás lefolytatásának lett volna helye. Az indítványozók szerint az eljárás során az Ákr., valamint a Pp. számos rendelkezése is sérült, és a bíróságok az ügy lényegére kiható jogszabálysértéseket hagytak figyelmen kívül. A XXVIII. cikk (6) bekezdése sérelmét pedig az indítvány szerint az alapozza meg, hogy azáltal, hogy az ügyben nem szabálysértési eljárás lefolytatására került sor (jóllehet annak kellett volna zajlania), sérült a *ne bis in idem* elve.

- [10] Az indítványozók harmadrészt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét amiatt is megvalósulni látják, mert álláspontjuk szerint – mivel a hatóságok nem tisztázták, ki oltatta be a gyermeküket – törvénysértően állapították meg a szülők felelősségét. Az indítványozók ugyanis azt állították az eljárás során, hogy a gyermekük külföldi oltásában semmilyen formában nem vettek részt. Véleményük szerint alaptörvény-ellenes a szülők felelősségének szülői mivoltukon alapuló megállapítása. Megjegyezték továbbá, hogy az alapügyben az indítványozó édesapa nem volt fél, így a határozat tartalmáról sem kellett tudnia.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése annak okán is sérült továbbá az indítványozók szerint, hogy az elsőfokú hatóság nem fejtette ki, hogy a közigazgatási bírság kiszabása során milyen szempontokat és tényeket vett figyelembe. A hatóság az indítványozók megítélése szerint a döntésének meghozatala során olyan körülményt is mérlegelt, amely mérlegelését jogszabály nem engedi, a konkrét ügyre vonatkozó enyhítő körülményeket, valamint a felróhatóság hiányát pedig egyáltalán nem vonta mérlegelése körébe, és így indokolatlanul magas bírságot szabott ki. Az indítványozók megjegyzik, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése és a Szabs. tv. vonatkozó rendelkezései értelmében az eljárás során megillette őket a védelemhez való jog, amely a hallgatás jogát is magában foglalja.
- [12] Az indítvány szerint végül sérült a XXVIII. cikk (1) bekezdése és törvénysértő volt a bírság kiszabása amiatt is, mert az elsőfokú hatóság túllépte a 120 napos ügyintézési határidőt. Álláspontjuk szerint az elsőfokú hatóság 2019. november 27-én, amikor a védőnő értesítését megkapta, vagy legkésőbb 2019. november 29-én, amikor az indítványozó édesanyját idézte, megindította az eljárást, míg határozatát csak 2020. április 3-án küldte meg elektronikusan. Az indítványozók számítása szerint a határidő 2020. március 26-án, de legkésőbb 28-án lejárt. Az indítványozók hivatkoztak az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) határozatára, amely szerint az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a jogszabályban meghatározott határidő leteltét követően nem szabható ki szankció. Jogszabálysértően állította az indítványozók véleménye szerint az elsőfokú hatóság, hogy az eljárás 2020. február 24-én indult, továbbá álláspontjuk szerint törvénysértőnek minősül az ezen időpont előtt beszerzett valamennyi bizonyíték is.
- [13] Az indítvány szerint egyúttal az Alaptörvény B) cikkének sérelmét is okozzák a fenti jogsértések, így a hatáskör hiányában meghozott másodfokú döntés, az eljárási határidő túllépése ellenére megállapított bírság, a védelemhez való jog figyelmen kívül hagyása, az eltúlzott mértékű bírság, valamint az a tény, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság valójában nem tudták megállapítani az elkövető személyét.
- [14] 2. Az indítványozók 2021. június 29. napján alkotmányjogi panaszukat (tartalma szerint) az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panasszal egészítették ki, és az Alaptörvény II. cikkének, valamint I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére hivatkozással kérték a R. 5. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá formálisan az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszuk esetében is megjelölték az I. cikk (3) bekezdését és a II. cikket, azonban ahhoz a bírói döntések alaptörvény-ellenességével kapcsolatos indokolást nem fűztek. Az Alkotmánybíróság gyakorlatának rövid összegzésével az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz keretében hangsúlyozták, hogy az Alkotmánybíróság az önrendelkezési jogból vezette le és nevesítette az egészségügyi önrendelkezési jogot, melyet tágabb kategóriaként határozott meg, mint az egészségügyi beavatkozások visszautasításához való jogot. Az egészségügyi önrendelkezési jog magába foglalja a szabad orvosválasztás jogát is, amelyre a támadott döntések is sértenek.
- [15] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz keretében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmét azzal támasztották alá beadványukban, hogy a támadott bekezdés rendeletben korlátozza a szabad orvosválasztás jogát. Álláspontjuk szerint nincs alkotmányos jelentősége annak, hogy az életkorhoz kötődő kötelező védőoltások beadását milyen helyszínen és milyen orvos végzi el.
- [16] 3. Az indítványozók kérték az Alkotmánybíróságtól a Kúria végzése, a Szegedi Törvényszék ítélete, továbbá az első- és másodfokú határozatok végrehajtásának felfüggesztését is.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

„XXVIII. cikk (6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.”

[18] 2. Az R. indítvány elbírálásakor hatályos, az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5. § (5) Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. A

a) diphtheria-tetanus-sejtmentes pertussis oltóanyaggal történő oltásra betöltött 11 éves korban,

b) morbilli-mumpsz-rubeola elleni újraoltásra betöltött 11 éves korban kerül sor.”

III.

[19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

[20] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria a támadott végzését 2021. március 16. napján hozta, az indítványozók az alkotmányjogi panaszt határidőben, 2021. március 30. napján nyújtották be az elsőfokú bíróságon. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeit kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetőek, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható, azon keresztül pedig (tekintettel arra, hogy a Kúria tartalmi mérlegelés eredményeként határozott a formailag megfelelő felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásáról) az Alkotmánybíróság az ügy érdemében hozott ítéletet (a Szegedi Törvényszék 9.K.701.150/2020/13. számú ítéletét) is vizsgálhatta.

[21] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben a befogadhatóság vizsgálhatósága körében az alábbiakat állapította meg.

[22] 2.1. Az Alaptörvény II. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1), (3), valamint (6) bekezdései az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthetőek, ekként rájuk (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.

- [23] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [20]}. Az indítványozók ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben állították, ezért az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjából fakadó követelménynek. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyancsak nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, ekként önmagában nem lehet alapja alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}. Az indítvány tehát ebben az elemében sem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [24] Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg. Az Alkotmánybíróság ezért a panasz azon elemeit, amelyek az első- és másodfokú hatóság eljárásával és határozataival kapcsolatosak, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése körében, míg azokat az elemeket, amelyek kizárólag a Szegedi Törvényszék és a Kúria eljárásával és határozataival kapcsolatosak, a XXVIII. cikk (1) bekezdése körében értékelte.
- [25] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [26] Az indítványnak az Alaptörvény II. cikke, továbbá XXVIII. cikk (3) és (6) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a hivatkozott alapjogokat az indítványozók ugyan megjelölték az indítványban, alkotmányjogilag értékelhető érveléssel azonban nem fejtették ki, hogy meglátásuk szerint mi és mennyiben okozza a fenti Alaptörvényben biztosított jogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozók bemutassák a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [27] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolás hiányában az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3329/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [28] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [29] Az indítványozók a XXVIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét több okból látták megvalósulni: egyrészt állították, hogy a másodfokú hatóság jogszabályváltozás következtében valójában hatáskör hiányában járt el, melyet a Szegedi Törvényszék is elmulasztott értékelni; másrészt sérelmezték, hogy hatáskör hiányában szabtak ki velük szemben közigazgatási bírságot, álláspontjuk szerint ugyanis szabálysértési eljárás lefolytatásának lett volna helye az ügyben. A bírság kiszabásával összefüggésben sérelmezték azt is, hogy a hatóság az elkövető személyét nem derítette fel, a bírság összegének megállapításakor is helytelenül mérlegelt, ráadásul az ügyintézési határidőt jelentősen túllépve szabta ki azt.

- [30] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan törvényességi, valamint bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként azok vizsgálata az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [31] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró hatóságok, illetőleg a bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [32] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bíróság az indítványozók valamennyi sérelmét megvizsgálta, és döntését részletesen megindokolta. A Szegedi Törvényszék ítéletében rögzítette, hogy nem sértett jogszabályt a másodfokú hatóság akkor, amikor elbírálta az indítványozók fellebbezését, mert az indítványozók által hivatkozott módosítást kizárólag a 2020. március 1. napját követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni, az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló eljárás pedig 2020. február 24. napján indult (lásd az ítélet [97]–[105] bekezdéseit).
- [33] A Szegedi Törvényszék állást foglalt abban a kérdésben is, hogy helyesen járt-e el az elsőfokú hatóság akkor, amikor az indítványozók magatartását közigazgatási eljárásban vizsgálta, és rögzítette, hogy a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdése értelmében nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el (lásd az ítélet [107]–[110] bekezdéseit).
- [34] Az elkövető személyével kapcsolatos aggályokkal kapcsolatban a másodfokú hatóság hangsúlyozta, hogy a kiskorú gyermekért a szülők tartoznak felelősséggel, ezért a felelősségre vonás is rájuk irányul. Szülői gondatlan-ság körébe tartozó körülmény, ha a szülők kiskorú gyermekük hollétéről nem tudnak. A szülők ráadásul az ol-tási cselekményt nem cáfolták. A másodfokú hatóság álláspontjával a Szegedi Törvényszék maradéktalanul egyetértett, és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseinek megjelölésével rögzítette, hogy helyesen járt el az elsőfokú hatóság, amikor az indítványozókat egyetemlegesen kötelezte a bírság megfizetésére (lásd különösen az ítélet [208] bekezdését). A Szegedi Törvényszék ugyancsak érdem-ben felülvizsgálta a bírósági eljárásban támadott határozat bírság összegét meghatározó elemét is, és vizsgálá-tának eredményéről indokolással ellátott módon adott számot (lásd az ítélet [202]–[205] bekezdéseit).
- [35] A Szegedi Törvényszék az indítványozók határidővel kapcsolatos kifogását is megvizsgálta és rögzítette, hogy az iratokból megállapítható, hogy az eljárás 2020. február 24. napján indult, az elsőfokú hatóság pedig az 57. napon, 2020. április 21. napján hozta meg a döntését (lásd az ítélet [181] bekezdését).
- [36] A Szegedi Törvényszék továbbá a hatóságok mérlegelésével összefüggésben arra a megállapításra jutott, hogy a közigazgatási eljárás során a másodfokú hatóság hatáskörében eljárva a tényállást teljeskörűen feltárta és abból megalapozottan vont le azt a következtetést, hogy a felperesek megszegték az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokra vonatkozó szabályokat.
- [37] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványnak a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetik fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel. Az indítvány kizárólag tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket kifogásol ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

- [38] 2.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a rendelkező részben foglaltak szerint, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a (tartalma szerint) Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [40] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként rögzíti, hogy az indítványozók beadványukban az alkotmányjogi panasz jogalapjául tévesen az Abtv. 26. § (2) bekezdését jelölték meg. A hivatkozott jogszabályhely az Alkotmánybíróság eljárásának azon kivételes esetére vonatkozik, amikor az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Tekintve, hogy a jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben bírósági eljárás volt folyamatban, és az indítványozóknak jogorvoslati eljárás is rendelkezésükre állt, amelyet ki is merítettek, mely eljárásban a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazott jogszabálynak minősül, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt tartalma szerint bírálta el, és Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panaszként kezelte, és annak befogadhatóságát is erre figyelemmel vizsgálta.
- [41] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszok benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pont, 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény II. cikke az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [42] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése azonban nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot, ekként önmagában nem lehet alapja alkotmányjogi panasznak [lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]]. Az indítvány tehát ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti követelményt.
- [43] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [44] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak érdemi alkotmányossági vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy ellentétes-e az Alaptörvény II. cikkével az R. 5. § (5) bekezdése azáltal, hogy a szabad orvosválasztáshoz fűződő jogot akként korlátozza, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.
- [45] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzéseivel, érdemben bírálta el.

IV.

- [46] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [47] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a vonatkozó jogszabályi környezetet tekintette át.
- [48] A szabad orvosválasztáshoz való jogot a jogalkotó az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 8. §-ában rögzítette, amely szerint „[a] betegnek joga van az állapota által szakmailag indokolt szintű egészségügyi szolgáltató és – ha jogszabály kivételt nem tesz – a választott orvos egyetértésével az ellátását végző orvos megválasztásához, amennyiben azt az egészségi állapota által indokolt ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége vagy az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony nem zárja ki.”
- [49] Az Eütv. biztosítja tehát a szabad orvosválasztás jogát azzal, hogy meghatározott esetekben célszerűségi, illetve szakmai okokból korlátozza azt. Az Eütv. indokolása szerint a beteg jogosult az állapota által szakmailag indokolt szintű egészségügyi szolgáltató és amennyiben jogszabály kivételt nem tesz, a választott orvos egyetértésével az ellátását végző orvos szabad megválasztásához, ha az ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége, illetőleg az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony ezt nem zárja ki.

- [50] Az Eütv. 57. §-a a védőoltások célját a fertőző betegségekkel szembeni aktív, illetve passzív védettség kialakításában jelöli meg. A (2) bekezdés értelmében a miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében életkorhoz kötötten, megbetegedési veszély esetén, illetőleg külföldre történő kiutazás esetén a kiutazó költségén kötelező védőoltás elrendelésének van helye. A (6) bekezdés írja elő, hogy a védőoltás kizárólag az egészségügyi államigazgatási szerv által engedélyezett oltóanyaggal és az engedélyező okiratban szereplő céllal és feltételekkel végezhető.
- [51] A Magyarországon életvitelszerűen tartózkodó személyek védőoltással kapcsolatos kötelezettségeit az R. tartalmazza. Az R. 5. § (1) bekezdése határozza meg az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat, az (5) bekezdés pedig rögzíti, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. Az oltóorvos személyét illetően a (9) bekezdés ad iránymutatást akként, hogy „[o]ltóorvos az oltásra kötelezett házi orvos, házi gyermekorvos, iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos, a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa, a klinikai védőoltási szaktanácsadó, a nemzetközi oltásokra feljogosított oltóhely orvosa.”
- [52] A védőoltási rend Magyarországon tehát úgy került kialakításra, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 6 éves korig a házi orvos adja be, 11 éves kortól pedig iskolai kampányoltás keretében kell elvégezni azokat. Az R. 4. § (2) bekezdésében gyakorlati útmutatóként megjelölt Nemzeti Népegészségügyi Központ 2021-es védőoltási módszertani levele úgy fogalmaz, hogy „[b]ár számos előnye van a folyamatos oltásnak, ennek ellenére 11-14 éves korban a gyermekek sokkal eredményesebben utolérhetők iskolában, mint egyedileg. Kampányoltás keretében egy közösség számára rövid időn belül lehet biztosítani a megfelelő védettséget.” A védőoltások beadásának helye és módja ezenkívül az egészségügyi államigazgatási szerv számára előírt felügyeleti és ellenőrzési feladatok [R. 16. § (1) bekezdés a) és d) pontjai] elvégzése és számonkérése szempontjából is kiemelkedő jelentőséggel bír.
- [53] Az egészségügyi önrendelkezéshez való jogot az Eütv. 15. §-a rögzíti. A törvény 16. § (2) bekezdése értelmében amennyiben a beteg cselekvőképtelen, a beleegyezés és a visszautasítás joga elsősorban a törvényes képviselőt illeti. Az 58. § (6) bekezdés szerint a védőoltásra kötelezett kiskorú személy megjelenéséről a törvényes képviselő köteles gondoskodni. A kiskorú gyermek egészségügyi önrendelkezési jogát tehát a törvényes képviselője útján gyakorolja.
- [54] 2. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal foglalkozott már az önrendelkezési joggal és annak egészségügyi kapcsolatos jogviszonyokra konkretizált részjogosítványával, az egészségügyi önrendelkezési joggal.
- [55] Az Alkotmánybíróság rögzítette: „Az önrendelkezési jog forrása az emberi méltósághoz való jog, ekképpen az önrendelkezési jog az emberi méltóság része, abból levezethető jogosultság.” {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [131]}
- [56] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az Alaptörvény II. cikke és az Alkotmány 54. § (1) bekezdése egyező tartalommal rögzíti minden ember jogát az emberi méltósághoz, így az Alkotmánybíróság nem látja indokát annak, hogy az emberi méltóság és az abból levezethető önrendelkezési jog értelmezése tekintetében a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságától eltérjen. Ezért az Alkotmánybíróság a korábbi határozataiban az emberi méltóságra és az önrendelkezési jogra vonatkozóan megfogalmazott álláspontját jelen ügyben is irányadónak tekinti.” {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [130]}
- [57] Az emberi méltósághoz való jog mint anyajog részjogosultságaival kapcsolatban hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „az emberi méltóság csak az élethez való joggal egységben korlátozhatatlan, azonban egyes részjogosítványai – így az önrendelkezési jog is –, más alapjogokhoz hasonlóan korlátozhatók” {24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [131]}. A cselekvési autonómiával összefüggésben szintén annak korlátozhatóságára mutatott rá későbbi határozatában: „az Alaptörvény II. cikkének (emberi méltósághoz való jog) alkotmányos védelmi köréből nem az érinthetetlen »méltóságmag« állt az alkotmányossági vizsgálat középpontjában, hanem annak szelvényjogát képező önrendelkezési jog mint az emberi méltósághoz való jog korlátozható aspektusa, illetve azzal összefüggésben a cselekvési autonómia [...] állított sérelme” {19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [97], legutóbb 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [58] Mindezekre tekintettel az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozásának alkotmányosságát az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti teszt alkalmazásával vizsgálta.

- [59] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványban megjelölt alapjogba történt-e beavatkozás, azaz megállapítható-e érdemi összefüggés a támadott szabályozás és az Alaptörvény II. cikke között {lásd például: 24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [60] Az önrendelkezési jog lényege az egyén döntési szabadasága, amely a cselekvési autonómiájában ölt testet {vö. 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [140]}. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábbi döntésében rámutatott, „az önrendelkezési jogba történő beavatkozásnak több szintje különböztethető meg. [...] Minden, egyéni elhatározáshoz jogkövetkezményt rendelő szabályozás szükségképpen befolyásolja az egyén döntését, a jogrendszer bizonyos magatartásokra, ügyletekre ösztönző, míg más magatartásoktól, döntésektől visszatartó hatású normaként értelmezhető.” {27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [103]–[104]}
- [61] Az Eütv. a betegek önrendelkezési joga tekintetében tartalmaz az emberi méltósághoz való jogot érvényre juttató garanciális rendelkezéseket. Deklarálja, hogy a betegek önrendelkezési jogához tartozik – többek között – a szabad orvosválasztás joga is. Ilyen értelemben az egészségügyi ellátás során a szabad orvosválasztás joga a személyiségi jogok gyakorlásától elválaszthatatlan.
- [62] Az R. 5. § (5) bekezdése az Eütv. 8. §-ban foglalt szabad orvosválasztáshoz való jogot korlátozza akként, hogy elrendeli, az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek oltóorvosa az életkorhoz kötött kötelező védőoltások tekintetében 11 éves koruktól kizárólag az iskolaorvos lehet, a jogalkotó a házi gyermekorvost, illetve minden más, az országban vagy azon kívül praktizáló orvost – így az indítványozók gyermekét beoltó, Ausztriában praktizáló, osztrák állampolgár orvost is – kizár az oltóorvosok köréből.
- [63] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az R. támadott szabálya megvalósítja az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozását.
- [64] 4. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az államnak az alapjogok biztosítására vonatkozó kötelezettségéből [I. cikk (1) bekezdés] „magától értetődően következik, hogy az alapvető jogokat csak a mindenkorai alkotmányban megengedett módon korlátozhatja” {30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „[a]z alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”
- [65] A szabályozási szint kérdése tekintetében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének első mondata az irányadó, amely szerint „[a]z alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg”. Az alkotmánybírói gyakorlat értelmében nem mindenfajta alapjogokkal való összefüggés követeli meg a törvényi szintű szabályozást. Valamely alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csak is törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. Az alkotmányos jogokkal ugyancsak kapcsolatban álló, de azokat csupán távolról, közvetetten érintő, technikai és nem korlátozó jellegű szabályok rendeleti formában történő kiadása önmagában nem minősül alaptörvény-ellenesnek. Ebből az is következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy – az alapjoggal való kapcsolata intenzitásától függően – törvénybe kell-e foglalni vagy sem {30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [29], vesd össze még: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [118]–[133]}.
- [66] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának megfelelően a továbbiakban megvizsgálta az alapjog törvényi szintű korlátozását és annak a támadott rendeleti szintű szabállyal való kapcsolatát.
- [67] Az Eütv. 8. § (1) bekezdése szerint „[a] betegnek joga van az állapotát által szakmailag indokolt szintű egészségügyi szolgáltató és – ha jogszabály kivételt nem tesz – a választott orvos egyetértésével az ellátását végző orvos megválasztásához, amennyiben azt az egészségi állapota által indokolt ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége vagy az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony nem zárja ki”. A hivatkozott rendelkezés tehát biztosítja az egészségügyi önrendelkezési jog részét képező szabad orvosválasztás jogát, annak eseteit azonban már maga a törvény is szűkíti bizonyos esetekben, amikor úgy fogalmaz, hogy a szabad orvosválasztás jogát a beteg egészségi állapota által indokolt ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége vagy az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony korlátozhatja. A rendelkezés felhatalmazást nyújt továbbá a jogalkotónak arra, hogy „jogszabályban” további kivételeket állapítson meg.
- [68] Az R. 5. § (5) bekezdése ezzel összefüggésben rögzíti, hogy 11 éves kortól az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.

- [69] Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése szerint „[j]ogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”
- [70] Az Alkotmánybíróság a felhívott rendelkezésekkel összefüggésben rámutat: az indítványozók által támadott, R.-ben rögzített szabály valóban korlátot szab az egészségügyi önrendelkezési jog gyakorlásának, ezt azonban az Eütv. felhatalmazása alapján, az Alaptörvény által elismert formában teszi. Az R. támadott rendelkezése Alaptörvénnyel való összhangját ezért a két rendelkezés együttes figyelembevételével kell megítélni.
- [71] Mindebből az következik, hogy az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozásának támadott esetét érintően fennáll a törvényi szintű szabályozás alkotmányos követelménye, megállapítható azonban az is, hogy a jogalkotó nem dolgozott ki ezen követelménnyel ellentétes szabályozást akkor, amikor 11 éves kortól az életkorhoz kötött kötelező védőoltások elvégzését rendeleti szinten rögzítve iskolai kampányoltások keretében írta elő.
- [72] 5. A korlátozás szükségességének és arányosságának vizsgálata körében az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [73] 5.1. Az általános alapjog-korlátozási teszt része a jogalkotói legitim cél vizsgálata. Ez következik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből, amely szerint „[a]laptétő jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében [...] korlátozható”. Az Alkotmánybíróság már működésének kezdetén rávilágított arra, hogy az alapjogok szubjektív, alanyi oldala mellett azok objektív intézményvédelmi oldala is szolgálhat más alapjogok korlátozásának legitim indokaként {64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302, hasonlóan 39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2009, 464, 483, az Alaptörvény hatálybalépése utáni gyakorlatból: 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [74] A támadott rendelkezés célja a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) Módszertani Levelé szerint az életkorhoz kötött kötelező védőoltások hatékonyabb elvégzése, az átoltottság gyorsabb elérése, az oltások megtörténtének könnyebb nyomonkövethetősége, amelyet az Alkotmánybíróság legitim célként értékel.
- [75] 5.2. Az általános alapjog-korlátozási teszt szükségességi eleme körében értékeli az Alkotmánybíróság azt, hogy a legitim cél „más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges” {3306/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [39]}. A jelen ügyre az általános alapjogvédelmi teszt szükségességi eleme akként konkretizálható, hogy az adott életkorú gyermekek (11 éves és annál idősebb) átoltása, valamint az oltás megtörténtének rögzítése és nyomonkövetése iskolai kampányoltások megszervezése nélkül is hasonló hatékonysággal elérhető-e. Mindezen szempontokra figyelemmel az alapjog-korlátozás szükségessége az Alkotmánybíróság szerint kétséget kizáróan igazolható. E körben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a védőoltások szükségességét maguk az indítványozók sem vonták kétségbe, hiszen panaszukban nem a védőoltások szükségételenségét állították, hanem csupán azt a rendelkezést vitatták, mely a védőoltások beadását egyes esetekben az iskolaorvosokhoz telepíti.
- [76] 5.3. „Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [135]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az arányosság vizsgálata körében tehát az Alkotmánybíróságnak a beavatkozás súlyát – az okozott alapjogsérelmet – kell összevetnie az elérni kívánt céllal (egészségvédelem).” {3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [56]}
- [77] Ennek megfelelően a jelen ügyben az alapjogkorlátozás arányosságának körében a közegészségügyi szempontokat kell összevetni az egészségügyi önrendelkezéshez való jogot ért korlátozásban megtestesülő hátrányokkal. Az indítványozók konkrét érveket nem hoztak fel a kampányoltással szemben, pusztán a szabad orvosválasztáshoz fűződő jog sérelmét állították.
- [78] Az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást szakkérdésekben, így az NNK Módszertani Levelében foglalt azon szakmai álláspontot sem bírálhatja felül, hogy 11–14 éves korban a gyermekek sokkal eredményesebben utolérhetők iskolában, mint egyedileg. Kampányoltás keretében egy közösség számára rövid időn belül lehet bizto-

sítani a megfelelő védelemet. Ezt támasztja alá az indítványozók esete is, egy Magyarországon működési engedéllyel nem rendelkező, külföldi állampolgárságú orvos által beadott védőoltás esetében sem az oltás beadásának megtörténte, sem annak helye és módja nem ellenőrizhető.

- [79] Az Alkotmánybíróság a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatban már rögzítette, „[a] kötelező védőoltások közegészségügyi, járványügyi célból elvégzett invazív egészségügyi beavatkozásnak tekinthetők” (ABH 2007, 464, 476). Ezen invazív beavatkozás azonban mindössze egy néhány percet igénybe vevő eljárás, amelynek elvégzése speciális szakmai tudást nem igényel, az elvégzés módja tekintetében a védőoltás egyértelmű tájékoztatója az irányadó valamennyi oltóorvos számára. Nehezen összehasonlítható ezért azon invazív beavatkozásokkal, amelyek speciális szaktudást igényelnek, ahol egy beavatkozás, illetve az azt követő kezelés hosszabb időt is igénybe vehet, vagy a kezelések akár többféleképpen, különböző módszerekkel, vagy akár beavatkozások különböző variációival is elvégezhetőek. Ezen esetekben a kezelés eredményességéhez különösen fontos az orvos és a beteg közötti bizalmi kapcsolat kialakítása, amely a szabad orvosválasztás útján biztosítható.
- [80] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy az R. 5. § (9) bekezdése valamennyi, életkorhoz kötődő kötelező védőoltás esetében meghatározza az oltóorvos személyét: „Oltóorvos az oltásra kötelezett házi-orvosa, házi gyermekorvosa, iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos, a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa, a klinikai védőoltási szaktanácsadó, a nemzetközi oltásokra feljogosított oltóhely orvosa. Oltóorvosnak minősül a 6. § (7) bekezdése szerinti helyen oltást végző egészségügyi dolgozó. Rendkívüli esetben vagy járványügyi veszélyhelyzetben az egészségügyi államigazgatási szerv a fentiekén kívül más oltóorvost is kijelölhet. Életkorhoz kötött kötelező védőoltás oltóhelyen végezhető.” A gyermekeket 6 éves korukig tehát házi gyermekorvosuk oltja, a 6 éves oltás idején ugyanis a gyermekek egy része még óvodás, más részük pedig már általános iskolai tanulmányait folytatja. 11 éves korban azonban már (és még) valamennyi gyermek tanköteles, így az iskolában könnyen utolérhető, az oltások elvégzése rendkívül hatékony, gyors és könnyen visszakövethető. Ebben az életkorban jellemzően a gyermekek sem ragaszkodnak már oly nagy mértékben szüleik jelenlétéhez az oltás idején, és az oltóorvos személye sem bír különösebb jelentőséggel számukra.
- [81] 5.4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az elérni kívánt cél és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban állnak egymással.
- [82] 6. Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [83] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban kérték a támadott bírói, illetőleg hatósági döntések végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt visszautasította, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt pedig elutasította, és ezzel az Alkotmánybíróság eljárása lezárult, ezért az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett határoznia.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/995/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3115/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pápai Járásbíróság 15.B.332/2017/152. számú ítélete és a Veszprémi Törvényszék Bf.225/2020/48/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bordács István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozót hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás alapján a Pápai Járásbíróság 15.B.332/2017/152. számú ítéletével bűnösnek mondta ki 2 rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontjára figyelemmel – a (3) bekezdés *b*) pontjának *ba*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás büntetében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontjára figyelemmel – a (4) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás büntetében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) alpontjára figyelemmel – a (3) bekezdés *b*) pontjának *ba*) és *be*) alpontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás büntetében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) alpontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás vétségében, 3 rendbeli a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bf*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bf*) alpontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett lopás vétségében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*), *bc*) és *bf*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében, 2 rendbeli a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében, a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében és a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) alpontjára figyelemmel – a (3) bekezdés *b*) pontjának *ba*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás büntetében.
- [3] Ezért őt az első fokon eljáró bíróság – halmazati büntetésül – 2 év 6 hónap szabadságvesztésre, 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, kártérítés megfizetésére kötelezte, valamint vele szemben 433 030 forint erejéig vagyonelkobzást rendelt el. A bíróság a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtön fokozatban határozta meg.
- [4] Az első fokon eljáró bíróság az indítványozót az ellene a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontjára figyelemmel – a (4) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás büntette és a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és – a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) alpontjára figyelemmel – a (3) bekezdés *b*) pontjának *ba*) és *be*) alpontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás büntette miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész az indítványozó javára, a társtettesi minősítés mellőzése érdekében, az indítványozó és védője elsősorban felmentésért, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezéséért, és az első fokon eljáró bíróság új eljárásra utasításáért, harmadsorban pedig enyhítésért jelentett be fellebbezést.
- [6] A fellebbezés folytán másodfokon eljáró Veszprémi Törvényszék a Bf.225/2020/48/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a terhére megállapított bűncselekmények közül 1 rendbeli a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés *b*) pontjának *bb*) és *bc*) alpontja szerint minősülő társtettesként

elkövetett lopás vétsége minősítéséből mellőzte a társtettesi elkövetésre utalást. A kiszabott szabadságvesztés büntetést 1 év 6 hónapra enyhítette, mellőzte a közügyektől eltiltásra vonatkozó rendelkezést, és a szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Helyesbítette továbbá a másodfokon eljáró bíróság a vagyonekobbzás összegét, egyebekben az első fokú döntést helybenhagyta.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, és kérte a Pápai Járásbíróság 15.B.332/2017/152. számú ítélete és a Veszprémi Törvényszék Bf.225/2020/48/II. számú ítélete megsemmisítését, mivel azok álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (3) bekezdését.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy bűnösségét olyan nyomozati szakban felvett gyanúsítottai vallomásokra alapította a bíróság, amelyek kötelező védelem ellenére, a kirendelt védők távollétében születtek. A kirendelt védőket a gyanúsítottai kihallgatások helyéről és idejéről részben nem kellő időben értesítették, illetve nem igazolt, hogy értesítésük kellő időben megtörtént ahhoz, hogy reális lehetőségük legyen a kihallgatáson részt venni, védői jogukat gyakorolni. E körben hivatkozott az indítványozó a 8/2013. (III. 1.) AB határozatra. Meglátása szerint a törvényellenesen beszerzett bizonyítékok kirekesztésének lett volna helye, azokra ítéleti tényállást – és így bűnösséget – nem lehetett volna alapítani.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [10] Az Alkotmánybíróság elsőként a panasz határidőben való érkezését vizsgálva megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint határidőben nyújtotta be.
- [11] A határozott kérelem az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az indítvány – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére történt hivatkozása kapcsán ugyanis megállapítható, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog a büntető ügyben hozott határozatokkal nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe. Ezért az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmének érdemi alkotmányossági vizsgálatára nem adott alapot.
- [12] A fentiek alapján a bíróság a továbbiakban a vizsgálatot csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való joggal összefüggésben végezte el.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [14] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott büntetőügyben terhelt volt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további (rendszer) jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként jelöli meg, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó elsősorban azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert tévesnek tartja az ügyében hozott bírósági döntéseket. Az alkotmányjogi panasz valójában a támadott alapügyben eljáró nyomozó hatóság és a bíróságok munkájának kritikája, indítványa az első- és másodfokú határozat ismételt felülbírálatára, a bizonyítékok újraértékelésére, és ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben kiforrott, több döntésben is kifejtésre került, hogy a bíróságok határozatainak szakmai felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {lásd például: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [17] A Veszprémi Törvényszék indítványozó által támadott Bf.225/2020/48/II. számú ítélete igen részletesen foglalkozik a már az alapeljárás során és ezen panaszban is megfogalmazott kritikával, hosszan és elemenként indokolta, hogy miként nem foghatnak helyt az indítványozó által felvetettek.

- [18] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [19] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3697/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3116/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.147/2021/12. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Budai Norbert ügyvéd útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt elsődlegesen a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.147/2021/12. számú ítélete, másodlagosan a Miskolci Törvényszék 101.K.701.555/2020/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó egy gazdasági társaság – bankszámla felett kizárólagos jogosultsággal rendelkező – ügyvezetője, egyben tulajdonosa volt. A társaságnál az adóhatóság bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott, melynek során a felperes a társaság irat anyagainak bemutatására vonatkozó felszólításnak nem tett eleget, majd a társaságot értekesítette. A társaság később felszámolásra került. A felszámolási eljárás során a felszámoló megállapította, hogy a nyilvántartások és könyvvezetés hiánya miatt a felszámolás az általános szabályok szerint technikailag lebonyolíthatatlan, ezért a felszámolás egyszerűsített módon történő befejezését kezdeményezte. Ezt követően az adóhatóság az indítványozónál személyi jövedelemadó és százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemekben adóellenőrzést végzett. Az indítványozó korábban a társaság bankszámlájáról pénzüsszegeket vett fel, melyek tekintetében az adóhatóság a vizsgálat során az indítványozó által bemutatott pénztárbizonylatokat nem fogadta el annak alátámasztására, hogy a bankszámláról felvett összeg a társaság érdekében került felhasználásra, ezért jelentős összegű adókülönböt állapított meg, mely után 200%-os mértékű adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be, a másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó a hatósági határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. A törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. Ítéleti tényállásában rögzítette, hogy a fellebbezés folytán eljáró alperes (másodfokú adóhatóság) külön kitért arra a tényre, miszerint a társaságnál folytatott ellenőrzés még a felperes ügyvezetőisége alatt folyt, a felperest levélben és iratpótló végzésben is felhívta az adóhatóság a társaság iratainak becsatolására, melynek a felperes nem tett eleget. Ezt követően úgy adta át más személynek a társaság iratanyagát, hogy tudomása volt arról, hogy azokat az adóhatósághoz kellett volna benyújtania. Rámutatott arra is, hogy az időközben megindult felszámolási eljárás a felszámoló nyilatkozata szerint a nyilvántartások, illetve a könyvvezetés hiánya miatt a felszámolási eljárás általános szabályai szerint nem volt lebonyolítható, azt egyszerűsített módon kellett befejezni. A bíróság ítélete indokolásában részletesen ismertette a vonatkozó bírósági gyakorlatot, azzal, hogy amennyiben az adóhatóság bizonyította, hogy az adózó a gazdasági társaság számlájáról pénz vett fel, vagy a gazdasági társaságtól pénzüsszeghez jutott, ezt követően az adózó köteles bizonyítani, hogy az összeggel a társaság felé elszámolt, azt a társaság részére visszafizette, vagy a társaság működése érdekében használta fel. Rámutatott a törvényszék, hogy a felperes/indítványozó e körben arra hivatkozott, hogy a felvett összegeket a társaság házipénztárába befizette. Ennek igazolására bevételi pénztárbizonylatokat csatolt. A társaság könyvelési anyaga azonban nem állt rendelkezésre, így a bevételi pénztárbizonylatokat az adóhatóságnak nem volt lehetősége semmilyen más irattal összevetni és nem volt lehetősége vizsgálni a társaság érdekében történő felhasználást, vagy a visszafizetés megtörténtét. A bevételi pénztárbizonylatokon a társaság bélyegzője szerepel, kiállítóként pénztárosként és befizetőként is a felperes került megjelölésre.
- [5] A bíróság által megállapított tényállás szerint a társaság számlájára történő befizetésre csak a felperes által kiállított és aláírt pénztárbizonylat és a felperes nyilatkozata állt rendelkezésre, más a társaságtól származó

könyvelési irat a befizetés megtörténtét nem támasztja alá. Az adóhatóság erre tekintettel nem az iratok hiányát róta a felperes terhére, hanem azt állapította meg, hogy a tényállás tisztázása körében a felperes nyilatkozatát és az általa kiállított, kizárólagosan általa aláírt bevételi pénztárbizonylaton túl más a társaság részére történő befizetést nem támasztja alá. A törvényszék kiemelte, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdés értelmében a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítani, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósan fogadja el (a továbbiakban: bizonyítási érdek), továbbá a bizonyítás elmaradásának, vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A perben a jogi képviselővel eljáró felperes e körben további bizonyítást nem ajánlott fel, ezért a bíróság azt vizsgálta, hogy az adóigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékok alapján a közigazgatási határozat jogszerű következtetésre jutott-e a visszafizetést érintően. Az eljáró törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy az adóhatóság helyesen mérlegelte a visszafizetés igazolására felhozott bizonyítékokat. A társaság iratai nem állnak rendelkezésre, az adózó nyilatkozatának bizonyítására pedig csak az általa kiállított, aláírt és bélyegzővel ellátott bizonylatokra hivatkozott. Önmagukban azok a tények pedig, amelyekre ezen túlmenően a felperes hivatkozott, – miszerint a gazdasági társaság működéséhez pénzeszközökre volt szükség, illetőleg, hogy a társaság éves mérlege csak az adott időpontban fennálló nyereséget és pénzüsszeget tartalmazza –, a befizetések megtörténtének igazolására nem alkalmasak.

- [6] A felperes/indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, valamint alkotmányjogi panaszszal is élt, amelyet az Alkotmánybíróság – figyelemmel az indítványozó által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásra – végzéssel visszautasított.
- [7] A felülvizsgálati kérelem nyomán eljárva a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Leszögezte, hogy a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének, továbbá a Kp. 120. § (5) bekezdésének megfelelően a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között, a rendelkezésre állt iratok és bizonyítékok alapján vizsgálhatta felül. A bizonyítékok felülmérlegelésére a rendkívüli jogorvoslati eljárásban nincs lehetőség, a jogerős ítéletben rögzített tényállás felülvizsgálata során a Kúria csak arra szorítkozhatott, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelésénél nincsen nyilvánvalóan helytelen következtetés. A Kúria a felülvizsgált ítélet kapcsán nem észlelt olyan körülményt, amely alapján megállapítható lett volna a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése, az első fokon eljáró bíróság jogszerűen minősítette a felvett összegeket a felperes olyan jövedelmének, amelyek bevallási kötelezettség alá esnek.
- [8] A Kúria rámutatott, hogy a gazdasági társaságok számláiról felvett készpénz elszámolásának kérdésében már több ítéletében is állást foglalt, eszerint más megítélés alá esik a magánszemélyek közti jogügyletek megtörténtének bizonyítása és egy gazdasági társaság bankszámlájáról felvett pénzüsszeg gazdasági társaság érdekében történő felhasználásának igazolása. Amennyiben egy gazdasági társaság ügyvezetője pénzt vesz át, akkor azt dokumentálnia kell, arról könyvelési bizonylatot kell kiállítani, a házipénztárba bevételeznie kell, a bevételezési pénztárbizonylatot saját érdekében meg kell őriznie. Ezen gazdasági eseménynek meg kell jelennie a társaság könyvelésében. A Kúria a felvett pénzüsszeggel való elszámolás elmulasztásának körében úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan járt el, amikor a bizonyítékok értékelése során azt vette figyelembe, hogy sor került-e a számvitelről szóló 2000. C. törvény szerinti bizonylat szabályos kiállítására, lekönyvelték-e azt. A bizonyítási terhet illetően kifejtette, hogy az megoszlik; míg a pénzfelvétel bizonyítása az alperesi hatóságot terheli, annak bizonyítása, hogy a pénzt a gazdasági társaság érdekében használták fel a felperes terhén marad. Az adózó nem háríthatja el bizonyítási kötelezettségét a gazdasági társaságtól felvett pénzeszközök elszámolásakor azzal, hogy magánszemélyként bizonylatmegőrzési kötelezettség nem terheli. Ettől a gyakorlattól a Kúria csak abban az esetben tér el, ha rendelkezésre áll a gazdasági társaság könyvelési iratanyaga, mert ez teremti meg annak lehetőségét, hogy igazolást nyerjen az a körülmény, miszerint a pénzt felvevő személy elszámolt a társasággal.
- [9] A Kúria álláspontja szerint a felperes esetében helytállóan ítélte meg az elsőfokú bíróság, hogy nem elegendő az eredeti pénztárbizonylatok bemutatása, hanem azok hitelességének megállapítása érdekében össze kell vetni a Kft. könyvelésével. Erre azért is szükség lett volna, mivel a bevételi pénztárbizonylatokat különböző pozícióban ugyanazon személy, a felperes írta alá. A Kúria ítéletében részletesen foglalkozott azon felperesi állítással, miszerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga, e körben ismertette az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát, kitérve a konkrét esetnek a XXIV. cikkben foglaltakkal való összefüggéseire is. Döntése elvi tartalmaként kiemelte, hogy gazdasági társaság bankszámlá-

- járól történő készpénzfelvétel esetén a felvett pénzeszköz az adózó jövedelmének minősül és személyi jövedelemadózás alá esik mindaddig, amíg az adózó hitelt érdemlően nem bizonyítja, hogy a pénzeszközzel a gazdasági társaság felé elszámolt. Valamint az ügyvezetőként eljáró magánszemély esetében nem elegendő a bevételi pénztárbizonylatok megléte; a jogszerű felhasználás igazolása akkor történhet meg, ha rendelkezésre állnak a gazdasági társaság könyvelési anyagai, amelyek bizonyítják a társaság érdekében történő felhasználást.
- [10] Az indítványozó erre tekintettel az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, álláspontja szerint azáltal, hogy olyan iratok bemutatását várták el tőle, amelyekre nem terjed ki a jogszabályokban előírt iratörzési kötelezettség sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való joga. Az indítványozó egyúttal kérte az Alkotmánybíróságot, hogy kötelezze a Kúriát, „hogy a nevezett ítéletét felfüggeszteni szíveskedjen”.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.147/2021/12. számú ítéletét az indítványozó jogi képviselőjének 2021. július 13. napján elektronikus úton kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. szeptember 13-án érkezették az első fokon eljáró bíróságon.
- [14] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a kifogásolt bírósági ítéleteket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a sérelmezett bírósági döntések miatt ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezésével, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [16] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panasz beadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a hatóságoktól és a bíróságtól eltérő módon értékelje a bizonyítási kötelezettséget, ezen belül azt, hogy melyik felet mennyiben terheli bizonyítási kötelezettség, valamint a bizonyítási eszközöket, és azok eljárásbeli bizonyító erejét, illetve a bizonyítottság kérdésében a hatóságok és a bíróságok által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]}. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan az eljáró hatóságok, valamint a bíróság részletesen foglalkozott a felvett pénzeszegek felhasználásának igazolásával, azzal, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök elegendőek és alkalmasak-e a felperesi állítás bizonyítására.

- [18] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.
- [19] Miután az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, az ítélet végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmi elemet sem vizsgálhatta.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3653/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3117/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítélete és a Debreceni Ítéletábrla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nemes Árpád ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítélete és a Debreceni Ítéletábrla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Az indítványozó továbbá kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel a Debreceni Ítéletábrla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete végrehajtásának felfüggesztésére a bíróságot.
- [2] 1.1. Az indítványozót mint I. rendű terheltet a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítéletével bűnösnek mondta ki kábítószer-kereskedelem büntetében, szabadságvesztésre, és közügyektől eltiltásra ítélte. Az ítéletet a Debreceni Ítéletábrla mint másodfokú bíróság a Bf.IV.573/2020/77. számú ítéletével az I. rendű terhelt vonatkozásában a hivatkozott törvényhely tekintetében megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta.
- [3] 1.2. Az indítványozó szerint a büntetőeljárás során sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga és annak részeként a fegyverek egyenlőségének követelménye.
- [4] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sérti az, hogy bűnösségét a II. rendű terheltnek a nyomozati szakban tett, őt terhelő olyan vallomásra alapította a bíróság, amely vallomását a nyomozati szakban sem ismételte meg, majd a bíróság előtt a hallgatás jogát választotta, és hozzá az eljárás bírósági szakaszában sem az I. rendű terhelt, sem védője, sem az ügyészség nem intézhettek kérdéseket. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozott álláspontja szerint ilyen esetben a vádlott-társat terhelő vallomást figyelmen kívül kell hagyni, ugyanis sem a terheltnek, sem a védőjének nem nyílik lehetősége a terhelttárs vallomásának megkérdőjelezésére (pl. EJEK *Kaste and Mathisen kontra Norvégia* (18885/04 és 21166/04), 2006. november 9. és EJEK *Balsán kontra Cseh Köztársaság* (1993/02), 2006. július 18.).
- [5] Az indítványozó több példát felhozva hangsúlyozza, hogy a bíróság a védelem álláspontját minden szempontból figyelmen kívül hagyta, a védelem bizonyítási indítványait részben mellőzte, a bizonyítékokat az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelve és az ebből következő „*in dubio pro reo*” elvének figyelmen kívül hagyásával értékelte. Mindez a fegyverek egyenlőségének sérelmét eredményezte, ugyanis a bizonyítékok számbavételénél, értékelésénél egyetlen szempont vezérelte a bíróságot, nevezetesen, hogy a vádhatóság álláspontját érvényre juttassa, és figyelmen kívül hagyta azokat a „negatív” bizonyítékokat, amelyek elemi erővel cáfolják azt, hogy I. rendű terhelt indítványozónak köze lenne a II. rendű terhelt által elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetéhez. Ezeket a negatív bizonyítékokat (pl. a nagy számú telefonhallgatás között álláspontja szerint egy sem volt, amely az I. rendű terhelt bűnösségét bizonyította volna) a bíróság nem is vonta mérlegelési körébe, és nem indokolta azt sem, hogy miért nem tekinti ezeket az ügy szempontjából bizonyítékoknak. Vagyis sem a nyomozó hatóság, sem az ügyészség, sem pedig a bíróság nem teljesítette azon kötelezettségét, hogy fel kell deríteni a terheltet mentő és büntetőjogi felelősségét enyhítő körülményeket.
- [6] Mindezekon túl nem álltak fenn a II. rendű terhelt előkészítő ülésen tett bűnösséget beismerő nyilatkozata elfogadásának feltételei sem, ugyanis nyilatkozatával egyidejűleg nem tett vallomást, vagyis nincs bűnösséget

beismerő vallomás. A II. rendű terhelt azon nyilatkozata, hogy „[b]eismerő vallomást kívánok tenni a vádirattal foglaltakkal egyezően” beismerő vallomásnak, sőt vallomásnak egyáltalán nem tekinthető.

- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a vádirat sem felelt meg a törvényes vád követelményének, mert nem tartalmazza a cselekmény elkövetésének helyét, idejét, illetve az elkövetési magatartásnak megfelelő azokat a tényeket, hogy a terhelt miként működött közre a bűncselekmény elkövetésében, illetve nem jelöli meg, hogy az egyes bizonyítási eszközök mely tény bizonyítására szolgálnak.
- [8] A jogi képviselő által előterjesztett alkotmányjogi panaszon túl az indítványozó személyesen is előterjesztett beadványt, melyben részletesen kifejtette a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét nézete szerint alátámasztó bizonyítékokat.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az indítványozó az alapügy terheltjeként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztette elő. Az indítvány a határozott kérelem tekintetében tartalmaz hivatkozást az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. Jelen indítvány azonban nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [13] 2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. rész-jogosítványok közé tartozik különösen a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, az észszerű időn belüli elbírálás, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a fegyverek egyenlőségének biztosíthatósága is [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]].
- [14] A fegyveregyenlőség a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Ezáltal biztosítható, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg [3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [33]; 3295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [15] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban alapjogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. § rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak érvényt szerezzen. Az alaptörvény-ellenesség megítélésakor az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indítványban megjelölt eljárási garancia mellőzése okozhatta-e a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét [8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [56]; 25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [51]; 3166/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [44]]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének vizsgálatakor ugyanakkor az eljárás egyes körülményeit és egészét együttesen veszi figyelembe az Alkotmánybíróság.

- [16] 2.2. A II. rendű terhelt indítványozóra nézve terhelő vallomása felhasználhatósága, a valóságnak való megfelelése, a vád törvényessége, illetve a bizonyítékok értékelése vonatkozásában mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban észrevételt tett az indítványozó, mellyel összefüggésben a támadott ítéletek részletes indokolást tartalmaznak.
- [17] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésének indokain túlmenően kitért arra is, hogy a terhelt nem köteles vallomást tenni, azt bármikor megtagadhatja, vallomás tételére nem kötelezhető, mely esetben a bíróság értékelő és mérlegelő tevékenységétől függ a vallomás elfogadása vagy elvetése. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a terhelt vallomástételének megtagadása esetén hozzá kérdés nem intézhető, de ez nem jelenti a védő jogok csorbítását, mivel ez a terhelt szubjektív, saját belátásán alapul, a vallomástételt kikényszeríteni nem lehet. A részletes vallomás hiánya nem zárja ki a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadását, hiszen itt nem vallomásról, hanem nyilatkozatról van szó, mely intézményeket el kell határolni. A terhelt nyomozó hatóság előtt tett vallomása a törvényszék rendelkezésére állt és annak bizonyítékként értékelése szabályosan meg is történt, mivel nem merült fel semmilyen olyan ténybeli adat hogy ezt a vallomást ne törvényesen vették volna fel.
- [18] Mindemellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy kétségtelen miszerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 118. § (2) bekezdése, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 183. § (4) bekezdése szerint a terhelt beismerése esetén – ha a Be. eltérően nem rendelkezik – meg kell szerezni az egyéb bizonyítékokat is. Ebből azonban nem feltétlen következik, hogy a beismerő vallomás egyéb bizonyíték nélkül, önmagában nem bizonyíték, nem hitelt érdemlő, illetve kétséget kizáró következtetésre nem ad alapot. Amennyiben a vádlott él vallomástételi jogával, ezáltal önmagát terhelő bizonyítékot is szolgáltathat, amit a bíróság szabadon értékelhet [rég. Be. 117. § (1)–(2) bekezdés, 78. § (3) bekezdés, Be. 167. § (1)–(4) bekezdés, 183. § (1)–(3) bekezdés, 185. § (1) bekezdés]. Másrészt a régi Be. 118. § (2) bekezdés, Be. 183. § (4) bekezdés szerinti „egyéb bizonyíték” értelemszerűen egyaránt lehet a vádlott javára és terhére szóló, utóbbi beszerzésére viszont a bíróság – a régi Be. 75. § (1) bekezdésének második mondata, az Be. 164. § értelmében – önállóan nem is köteles.
- [19] Az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [20] A bíróság konkrét ügyben lefolytatta a bizonyítékok értékelését, választ adott az indítványozó által állított jogszabálysértésekre. Ezen eljárási értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya, ugyanis sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként eljárva bírálja felül egy bíróság megállapításait a bizonyítékok felhasználhatósága körében [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]].
- [21] 3. Ekként az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1522/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék I.Bf.1005/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Pechlof György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Szolnoki Törvényszék I.Bf.1005/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Álláspontja szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [2] 1.1. Az indítványozót mint terheltet a Szolnoki Járásbíróság 4.B.218/2019/28. számú ítéletében bűnösnek mondta ki közlekedés biztonsága ellen gondatlanságból elkövetett vétségben, ezért pénzbüntetést állapított meg. Az ítéletet a Szolnoki Törvényszék 1.Bf.52/2020/4. számú határozatával helybenhagyta. A terhelt védője a másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozatával szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, melynek eredményeként a Kúria Bfv.II.860/2020/7. számú végzésével a Szolnoki Törvényszék 1.Bf.52/2020/4. számú határozatát – eljárási szabálysértés okából – hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A Szolnoki Törvényszék megismételt eljárás során meghozott, jelen indítvánnyal támadott I Bf.1005/2020/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozót pénzbüntetés mellőzésével két év próbára bocsátotta.
- [3] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a megismételt másodfokú eljárás során sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga, mert az eljárásban a másodfokú tanács két tagja nem volt pártatlan, mivel részt vettek azon másodfokú ítélet meghozatalában, melyet a Kúria súlyos eljárási szabálysértés miatt hatályon kívül helyezett. Az indítványozó az ügyben megtartott nyilvános ülésen észrevételt tett, hivatkozott az Alaptörvényre, a bírói pártatlanság követelményére, és az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatára, mely egyértelműsíti, hogy a büntetőügy elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el. Az eljáró tanács elnöke az alkotmánybírósági határozatból csak arra vont le következtetést, hogy az a nyomozás során, másodfokon eljáró bírói tanácsokkal kapcsolatos döntés.
- [4] Az indítványozó az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozatára és 21/2016. (XI. 30.) AB határozatára hivatkozással kifejtette, hogy a bíróság függetlensége és pártatlansága kizárólag egymásra tekintettel nyerhet értelmezést. A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben pedig nem utasíthatók. A bírói függetlenség, a bíróság alaptörvényben meghatározott feladatának teljesítése, illetve a bírói hatalmi ág önállóságának megőrzése érdekében működő alkotmányos garancia. A bírói hatalom az ítélkezésben ölt testet, ezért a bírói függetlenség lényegi eleme, hogy az ítélkező bíró döntését befolyástól mentesen, egyedül a jogszabályoknak valamint belső meggyőződésének megfelelően hozza meg. A pártatlanság követelménye az ítélkező bíróra azt a kötelezettséget rója, hogy az ügyben részvevő felekkel szembeni részlehajlás és előítéletektől mentesen bírálja ez az ügyet és hozza meg döntését. Az eljárási törvények biztosítják azt, hogy elkerülhetők legyenek az olyan helyzetek, amelyek a bírók pártatlanságát illetően jogos kétségeket ébreszthetnek. Ebből ered, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges ítélkeznie, de a pártatlan ítélkezés látszatának megőrzése a feladata. Az indítványozó ügyében azonban a megismételt

eljárás tanácsában kettő olyan bíró járt el, akik az ügyet ismerték, korábban eljártak, az első fokon eljáró bíróság elmarasztaló ítéletét hagyták jóvá, ebből kifolyólag nem feleltek meg a pártatlanság követelményének és ez a körülmény a döntést érdemben befolyásolta.

- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [7] Az indítványozó az alapügy terheltjeként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztette elő. Az indítvány a határozott kérelem tekintetében tartalmaz hivatkozást az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, a sérelmezett bírói döntést, indokolja Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a bírói döntés megsemmisítését.
- [8] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány ugyanakkor nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, az alábbiak miatt.
- [9] Az Alkotmánybíróság több korábbi döntésében is értelmezte a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményeket, többek között a megismételt eljárások vonatkozásában is. A 3342/2017. (XII. 20.) AB határozatban egyértelműsítette, hogy a kizárással és a pártatlanság követelményével kapcsolatos korábbi határozatai a bírósági szakaszt megelőző szakaszban eljáró, nyomozási bírói feladatokat ellátó bírók vonatkozásában állapítanak meg alkotmányos követelményt. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozat és a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat alkotmányos követelmény megfogalmazását azért tartották szükségesnek, mert kétely övezhette az ítélező bírók pártatlanságát abban az esetben, ha a nyomozás során eljáró bíróként a bizonyítékokról, vagy azzal összefüggésben a büntetőügyre vonatkozó olyan adatokat ismer(het)tek meg, amelyekhez az ítélezés során eljáró bíró egyébként már nem jut hozzá, így azt bizonyítékként nem értékelheti. Ezzel szemben az eljárás azonos szakában hozott döntések (így az azonos eljárási szakban hozott különböző határozatok felülbírlata, vagy – a büntetőeljárásról szóló törvény eltérő vagy ezt kizáró rendelkezése hiányában – a másodfokú és a hatályon kívül helyezést követően megismételt eljárások) vonatkozásában viszont ilyen kétely önmagában nem merül fel {Indokolás [41]–[46]; 3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [10]; 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3260/2018. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [10] 3. Ekként az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1101/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3119/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 42. § (4) bekezdése, valamint a Nyíregyházi Járásbíróság 59.Szpi.16.534/2021/17-I. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Richtárcsik Máté ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által megtámadott jogszabályi rendelkezés a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 42. § (4) bekezdése, mely szerint „A figyelmeztető jelzést (sárga villogó fényt) használó járművet fokozott óvatossággal szabad megközelíteni, mellette elhaladni, vagy megelőzni.”
- [3] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a Nyíregyházi Járásbíróság a 2021. április 27-én meghozott 59.Szpi.16.534/2021/17-I. számú végzése, amely az indítványozó perújítási kérelmét mint alaptalant jogerősen elutasította.
- [4] 1.1. Az alapügyben az indítványozót a Tiszavasvári Rendőrkapitányság (mint szabálysértési hatóság) a 15805/297/2019. szabs. számú határozatával a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés elkövetése miatt 50 000 forint pénzbírsággal sújtotta. Az indítványozó kifogása alapján eljáró Nyíregyházi Járásbíróság a 2019. december 18-án meghozott 58.Szk.18.654/2019/3. számú végzésével a szabálysértési hatóság határozatát hatályban tartotta.
- [5] Az alapügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2019. június 26-án Tiszavasváriban személygépjárművel közlekedett egy olyan útszakaszon, amelyen vele szemben a helyi hulladékkezelő üzemeltetésében lévő tehergépkocsi – mivel a rakodómunkások kommunális hulladék begyűjtését végezték – figyelmeztető jelzést működtetve várakozott. Miután a rakodómunkás a hulladékot a tehergépkocsiba ürítette, a hulladéktárolóval visszaindult az út túloldalára, a várakozó tehergépkocsi takarásából – kellő körültekintés nélkül – kilépett és a tehergépkocsi mellett elhaladó indítványozó által vezetett jármű eleje elütötte. Ennek során 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. A szabálysértési hatóság – a Nyíregyházi Járásbíróság végzésével – jogerőre emelkedett határozatában az indítványozó és a rakodómunkás szabálysértési felelősségét is megállapította, és 50 000–50 000 forint pénzbírságot szabott ki. Az indítványozó esetében a hatóság megállapította, hogy megsértette a KRESZ 42. § (4) bekezdésében meghatározott magatartási szabályt és ezzel megvalósította a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 219. § (1) bekezdésében meghatározott közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértést.
- [6] 1.2. Az indítványozó a bíróság jogerős végzésével szemben a Nyíregyházi Járásbíróságon perújítási kérelmet terjesztett elő. Ennek indoka szerint olyan új bizonyíték merült fel az ügyben, amelyet korábban nem volt lehetősége indítványozni. Megjelölt egy tanút, aki látta az eseményeket, majd a későbbiekben csatolt egy igazságügyi műszaki szakértői véleményt is. Kérte annak megállapítását, hogy nem követte el a szabálysértést, továbbá a kiszabott büntetés és előéleti pontok törlését is. A bíróság elrendelte az ügyben a perújítást, kihallgatott két tanút, továbbá megvizsgálta a műszaki szakértői véleményt is. A bíróság az 59.Szpi.16.534/2021/17-I. számú végzésében az új bizonyítékokat egyenként és összességében értékelve megállapította, hogy azok között nem lelhető fel olyan, amely alapján az indítványozó felelőssége kétségessé válna vagy enyhébb jogkövetkezményt

kellene alkalmazni vele szemben, ezért a perújítási kérelmet elutasította. Indokai szerint az indítványozó azzal a cselekedetével, hogy a figyelmeztető jelzést használó tehergépkocsit nem fokozott óvatossággal közelítette meg, illetve nem a tőle elvárható fokozott óvatossággal haladt el mellette, és ezáltal 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott, megszegte a KRESZ 42. § (4) bekezdésében előírt magatartási szabályt, és megvalósította a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés tényállását.

- [7] 1.3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt a KRESZ 42. § (4) bekezdése és a Nyíregyházi Járásbíróság 59.Szpi.16.534/2021/17-I. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében.
- [8] Az indítványában a KRESZ 42. § (4) bekezdése esetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogbiztonság elvének és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos legyen, a jogalkalmazás során világos normatartalmat hordozzon. Ezzel szemben a KRESZ kifogásolt rendelkezése túl általános, a „fokozott óvatosság” a norma címzettjei számára gyakorlati értelemben nem értelmezhető, a szabály „üres”. A perújítási eljárásban kihallgatott tanú vallomása és a szakvélemény alapján az indítványozó szerint igazolható volt, hogy 14–15 km/h sebességgel haladt, óvatosan és körültekintően közlekedett, vagyis a KRESZ rendelkezésének megfelelő viselkedést tanúsított.
- [9] Az indítványozó indokai szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme azért következett be, mert a KRESZ túl általános megfogalmazása aláássa a bíróság által lefolytatott eljárás tisztességességét, holott az alapjogi védelem kiterjed a részrehajlás nélküli, tisztességes ügyintézésre és az aktusok törvényben meghatározott indokolására. Az eljáró bíróságok nem tudtak eleget tenni az indokolási kötelezettségüknek, mivel a jogszabály nem határozza meg azokat a kritériumokat, szabályokat, továbbá azt a keretet, amiben ez lehetséges volna. Emellett a jogszabályhely lehetőséget biztosít a jogalkalmazó számára arra, hogy annak tartalmát ügyről-ügyre maga határozza meg, ezáltal részrehajlóan, a tisztességes eljárás követelményét megkerülve döntsön.
- [10] A bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította. Indítványa szerint a járásbíróság nem indokolta meg kellőképpen a perújítási kérelem elutasítását. A végzés nem tartalmazza a felhívott KRESZ rendelkezés tartalmi indokolását, a bizonyítékok értékelését és értékelhető jogi érvelést, így nem felel meg az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményeinek.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint a 27. § (1) bekezdésére hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [13] Az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn belül nyújtotta be [Abtv. 30. § (1) bekezdés], jogi képviselő útján, aki a meghatalmazását csatolta.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek – részben – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], illetve a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és bírói döntést, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikkére alapított indokolása ugyanakkor nem felel meg a határozott kérelem követelményeinek. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alkotmányjogi panaszt alapítani [3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [41]; 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]; 3541/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az alkotmányjogi panasz azonban nem ebben az összefüggésben állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [15] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.

- [16] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az indítványozó ügyében a KRESZ rendelkezést a bíróság közvetlenül alkalmazta, az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [18] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a perújítási kérelmet elutasító végzést támadta. A perújítási kérelem elutasítása olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgyra lehet. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányosságát, vagyis a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja [3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [19] Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben – eljárás alá vont személyként – a perújítást kezdeményező fél volt.
- [20] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [21] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a KRESZ 42. § (4) bekezdésének túl általános megfogalmazása aláasta az ügyében lefolytatott bírósági eljárás tisztességességét, mivel a bíróságok nem tudtak eleget tenni az indokolási kötelezettségüknek, továbbá a jogalkalmazók ügyről-ügyre maguk dönthetik el a rendelkezés tartalmát, ezáltal a tisztességes eljárás követelményét megkerülhetik.
- [22] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [23] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése olyan alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti [lsd. pl. 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik [lsd. bővebben 3294/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [24] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem állított a KRESZ 42. § (4) bekezdése vonatkozásában bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. A jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló kérelmének indokolásában, azon keresztül – ugyanazon érvek mentén, mint az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítványában – valójában a számára kedvezőtlen bírósági döntés tartalmi felülbírálatát várta el az Alkotmánybíróságtól. Következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott követelményt, mert alaptörvény-ellenességet, alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel.
- [25] 2.4. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására vonatkozó kérelmében az indítványozó szintén a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott, mivel álláspontja szerint az eljáró bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, vagyis sérült az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróság az indítványozó perújítási kérelme alapján perújítást folytatott le, melynek során kihallgatott két tanút – egyet az indítványozó kérelme alapján – és érdemben megvizsgálta az indítványozó által becsatolt műszaki szakértő véleményét is. A bíróság a perújítás során beszerzett bizonyítékokat egyenként és összességében is értékelte, majd arra a megállapításra jutott, hogy azok nem adnak alapot az indítványozó szabálysértési felelősségének kizárására vagy enyhébb jogkövetkezmény alkalmazására [vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [23]]. A bíróság minderről a tevékenységéről a végzése indokolásában számot adott. Következésképpen az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bizonyítékok újraértékelését és a támadott KRESZ rendelkezés értelmezését várja el az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a jogszabályok értelmezése a bíróságok feladata [vö. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14], legutóbb 3026/2022. (I. 19.) AB végzés, Indokolás [19]].

- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ezáltal nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [28] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2720/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3120/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.160/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A szociális szolgáltató szervezet indítványozó jogi képviselője (dr. Ozvári-Lukács Ádám ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Kfv.IV.37.160/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Fővárosi Törvényszék 105.K.701.144/2020/8. számú elsőfokú ítéletére, valamint az Egyenlő Bánásmód Hatóság EBH/HJF/133/1/2020. számú határozatára kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó közérdekű igényérvényesítőként eljárva az egyenlő bánásmód megsértésének megállapítását kérte egy olyan gazdasági társaság tevékenységével összefüggésben, amely vállalkozási tevékenység keretében nyomtatott formában is kiadott sajtótermékek elektronikus változatának elkészítésével és forgalmazásával foglalkozik. Az így létrehozott elektronikus újságok látássérült olvasók számára azonban nem hozzáférhetőek, mert képernyőolvasó szoftverrel az olvasásra szolgáló felületet nem lehet használni. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság a kérelmet elutasította.
- [3] A Fővárosi Törvényszék 105.K.701.144/2020/8. számú ítéletével a döntés ellen benyújtott keresetet elutasította. E döntést a Kúria Kfv.IV.37.160/2021/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta (a felülvizsgálati eljárásban az alperes az Egyenlő Bánásmód Hatóság jogutódja, az Alapvető Jogok Biztosa volt). A bíróság indokolása szerint a vonatkozó jogszabályokból nem vezethető le olyan, a panaszoltra vonatkozó esélykiegyenlítési kötelezettség, hogy a kérdéses digitális lapszámokat kötelező lenne a látássérült személyek számára hozzáférhető formában nyújtani. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) alapján a perben szereplő adott jogviszony alanyaira „általában véve, cselekvési kötelezettséget kifejezetten tevőlegességet feltételező módon előíró követelmény nincs meghatározva”. „Jelen esetben a szolgáltatás magán (piaci forgalomhoz kötött) jellegű. Az észszerűség a szolgáltatás nyújtásához (kínálatához) kötött, ahhoz képest nem indokolatlanul (túlzoan) szelektív a célcsoport-meghatározás. Az értékesítési céllal nem összefüggő megkülönböztető indok, amit jogszabály alkalmazandó hatályos rendelkezései szerint kifejezetten tiltana, nem állapítható meg. Kirekesztőleges megnyilvánulás sem merült föl az ügyben. A diszkrimináció tilalmának nem az állammal, hanem magánviszonyokban történő érvényesülése nem kényszeríthető ki feltétel nélkül közhatalmi eszközökkel.” (Indokolás [23], [25]–[26])
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [5] Indítványát arra alapította, hogy megítélése szerint a bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, miszerint a panaszolt magatartása azért nem ütközik az egyenlő bánásmód követelményébe, mert nincs jogszabály, ami a gazdasági társaságokra vonatkozóan előírná a digitális magazinok tekintetében az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítását. A Fogyatékosysággal élő személyek jogairól szóló egyezmény (kihirdette: 2007. évi XCII. törvény, a továbbiakban: Egyezmény) 4. cikk e) pontja szerint a részes államok vállalják, hogy „minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében”. A Fot. 7. § (2) bekezdése szerint a „fogyatékos személyt az információs esélyegyenlőség megilleti az információs társadalmi szolgáltatások igénybevételekor”. Az Ebtv. 5. §-a pedig kimondja, hogy az egyenlő bánásmód követelményét a 4. §-ban

foglaltakon túl az adott jogviszony tekintetében köteles megtartani, a) aki előre meg nem határozott személyek számára szerződés kötésére ajánlatot tesz vagy ajánlattételre felhív, b) aki az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben szolgáltatást nyújt vagy árut forgalmaz.

- [6] Az indítványozó szerint a Fot. és az Ebtv. hivatkozott rendelkezéseiből a panaszolttal összefüggésben is egyértelműen levezethető az egyenlő esélyű hozzáférést biztosító szolgáltatás nyújtására vonatkozó kötelezettség, amennyiben e jogszabályokat az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, illetve az Egyezményvel összhangban értelmezik. Az indítványozó rámutatott, hogy számos speciális dokumentum-formátum létezik, melyek esetében biztosítható lenne a képernyőolvasó szoftverrel való olvashatóság. Szakértői vélemény támasztja alá továbbá, hogy a képernyőolvasó szoftvert használó látássérült személyek számára hozzáférhető felület, illetőleg szoftver kifejlesztése nem igényelt volna észszerűtlen ráfordítást a panaszolt részéről. A bíróság döntése mindezek alapján sérti a látássérült személyeknek az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe foglalt jogát.
- [7] Az indítványozó – utalva az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére – rámutatott panaszában arra is, hogy „[n]em vitás, hogy az eljáró bíróságok nem tudták, nem is tudhatták érdemben indokolni, hogy miért hagyták figyelmen kívül ezen normákat. Ez ugyanakkor olyan nagy mérvű hiányosságnak tekintendő, mely az indokolási kötelezettség súlyos megsértésével a tisztességes eljáráshoz való jogot is sérti.”
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [9] 2.1. A támadott másodfokú ítéletet 2021. március 26-án kézbesítették, a panaszt pedig május 25-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be. A támadott bírósági ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és az eljárásban felperesként való részvételére tekintettel érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) szerint „alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Jelen esetben az indítványozó az általa indított eljárással összefüggésben nemcsak a saját (tisztességes eljáráshoz való jog), hanem – az alapüggyel megegyezően – a látássérült személyek alapvető jogának (hátrányos megkülönböztetés tilalma) sérelmére is hivatkozott az alkotmányjogi panaszban. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a 3133/2013. (VII. 2.) AB végzésben foglaltakhoz képest új megvilágításba helyezte a jogszabály által közérdekű igényérvényesítésre (is) felhatalmazott társadalmi szervezetek alapjogi jogérvényesítését az Alkotmánybíróság előtt. Az új megvilágítás a jelen ügyben abban áll, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző alapügyben is közvetlenül alapjogot érvényesített úgy a hatósági eljárásban mint a közigazgatási bíróság előtti perben. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó társadalmi szervezet rendeltetése (a látássérültek tekintetében végzett, alapszabályában rögzített érdekképviselési tevékenysége) és az Ebtv. 20. § (1) bekezdése alapján kifejezetten fennálló közérdekű igényérvényesítési joga együttesen alapot adnak arra, hogy az indítványozó az általa indított alapeljárás befejezését követően az ügy tárgyát képező alapjog (hátrányos megkülönböztetés tilalma) védelmében alkotmányjogi panaszt nyújtson be. Ebben a különleges esetben a közérdekű igényérvényesítés joga külön meghatalmazás hiányában is lehetőséget biztosít az indítványozónak a látássérült személyek jogai védelmében – mintegy a képviseletében – való fellépésre.
- [11] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (a bíróság megalapozatlanul, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések téves értelmezésével utasította el a kérelmét); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Kfv.IV.37.160/2021/7. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit (XV. cikk (1)–(2) bekezdés; az indítványozó emellett kifejezetten a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította, amelyet Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése garantál); e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági, valamint a hatósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.

- [12] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések, az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3253/2019. (X. 30.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [14] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az ügyben – annak ellenére, hogy az indítványozó méltánylandó és társadalmilag is kívánatos esélyegyenlőségi cél érdekében indított eljárást – nem merült fel olyan körülmény, amely megkérdőjelezné a bíróság arra vonatkozó következtetését, hogy a hiányolt szoftver kifejlesztésére mint esélyegyenlőségi intézkedésre nem kötelezhető a panaszolt cég. Emellett alapjogi oldalról nem kérőjelezhető meg az az ítéleti megállapítás sem, hogy a vizsgált esetben kirekesztés, „értékesítési céllal nem összefüggő megkülönböztető indok, amit jogszabály alkalmazandó hatályos rendelkezései szerint kifejezetten tiltana, nem állapítható meg”. Amint arra a 3001/2016. (I. 15.) AB határozat is rámutatott, az Alaptörvény esélyegyenlőségi klauzulái „elsősorban államcélokat fogalmazznak meg, tehát elsődleges címzettjei állami szervek, nem pedig gazdasági társaságok” (Indokolás [44]).
- [15] A bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, amikor megállapította, hogy a perben szereplő adott jogviszony alanyaira „általában véve, cselekvési kötelezettséget kifejezetten tevőlegeséget feltételező módon előíró követelmény nincs meghatározva”. Az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Ugyanis a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy idézett gyakorlatától eltérjen.
- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy az indítványozó magát a peres eljárásban hozott döntést, annak hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó a bírói döntést – a bíróság által követett jogértelmezést – megalapozatlannak tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő.
- [17] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

- [18] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [19] A végzés rendelkező részét támogatom, de nem értek egyet az indokolás azon részével, melyszerint a közérdekű igényérvényesítésre tekintettel a mások igényérvényesítését illetően is fennáll az indítványozó személyes érintettsége.
- [20] Az Alkotmánybíróság a 3133/2013. (VII. 2.) AB végzésben a közérdekű igényérvényesítéssel kapcsolatban a fent észrevételezett indokolásból eltérő álláspontot képviselt: „Az indítványozó, mint az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 3. § e) pontja szerinti társadalmi és érdek-képviselői szervezet az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló személyiségi jogi perben felperesként vett részt. Az indítványozó az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt jogszérelmet szenvedett személyek jogának érvényesítése céljából fordult bírósághoz, közérdekű keresetindítási joga az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontjának felhatalmazásán alapult. A vizsgált esetben a panaszos, mint közérdekű igényérvényesítőként eljáró szervezet természetes személyek Alaptörvényben foglalt jogai érvényesítésére – a törvényi feltételek hiányában – az Abtv. 27. §-ban szabályozott alkotmányjogi panaszt közvetlenül, a saját nevében nem terjeszthet elő. A közérdekű igényérvényesítőként eljáró szervezet az Abtv. 27. §-ában foglalt alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben egyedi ügy érintettségként akkor terjeszthet elő, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a szervezet (és nem más természetes személyek) Alaptörvényben biztosított jogát sérti és a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az indítványozó érintettsége hiányzik, mert a sérelmezett bírói határozat nem az indítványozó szervezet, hanem más természetes személyek Alaptörvényben biztosított jogait érinti.” (Indokolás [9])
- [21] Ezzel szemben jelen ügyben a többségi indokolás rögzítette: „Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a 3133/2013. (VII. 2.) AB végzésben foglaltakhoz képest új megvilágításba helyezte a jogszabály által közérdekű igényérvényesítésre (is) felhatalmazott társadalmi szervezetek alapjogi jogérvényesítését az Alkotmánybíróság előtt. Az új megvilágítás a jelen ügyben abban áll, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző alapügyben is közvetlenül alapjogot érvényesített úgy a hatósági eljárásban mint a közigazgatási bíróság előtti perben.”
- [22] Álláspontom szerint önmagában az, hogy egy igényérvényesítés személyiségi jogi perben vagy közigazgatási perben történik, nem változtat azon, hogy az indítványozó az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban csak a saját Alaptörvényben biztosított jogát érvényesítheti.

[23] A visszautasítást – a mások igényérvényesítését, azaz az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését illetően – erre tekintettel, az indítványozó saját alapjogában való érintettségének hiánya miatt tartom indokoltnak.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2395/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3121/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.188/2020/4. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Dr. Kincses István Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Kincses István ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.188/2020/4. számú ítélete, a Debreceni Ítéletábra GF.IV.30.242/2019/3. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 10.G.40.100/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó1. a megalakulásától, az indítványozó2. pedig 2013. május 14. napjától volt önálló cégjegyzési joggal rendelkező vezető tisztségviselője az adós gazdasági társaságnak. Az adós felszámolási eljárás eredményeként jogutód nélkül megszűnt. Ennek többek között előzménye volt, hogy az adóhatóság – még a felszámolási eljárás megindulása előtt – 2010-2013 évekre vonatkozóan utólagos adóellenőrzést végzett az adósnál, ennek alapján adóhiány miatt adóbírsággal, késedelmi pótlékkal is sújtotta az adóst. Az adós a vizsgált egyes adóévek vonatkozó adóhatósági határozatok felülvizsgálata iránt pereket indított, a közigazgatási és munkaügyi bíróság kereseteit elutasította. Az adós a 2013. évre vonatkozó jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria ítéletével a jogerős ítéletet, valamint az első- és másodfokú adóhatósági határozatot hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásban az adóhatóság az adóhiány összegét a hatályon kívül helyezett határozat szerinti 5 219 000 Ft helyett 1 036 000 Ft-ban állapította meg. Az adóssal szemben ezt követően több végrehajtási eljárás indult, majd hitelezői kérelemre a Debreceni Törvényszék megállapította az adós fizetéseképtelenségét, és 2016. augusztus 1-jei kezdő időponttal elrendelte a felszámolására irányuló eljárás lefolytatását. A felszámoló 81 235 272 forint hitelezői igényt vett nyilvántartásba, ebből a felszámolás alatt 94 171 forint került kifizetésre az egyik hitelező részére.
- [3] A felszámolási eljárás folyamatban léte alatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) mint a felszámolási eljárásba bejelentkezett hitelező a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 33/A. § (1) bekezdése alapján az indítványozók ellen indított perében annak megállapítását kérte a bíróságtól, hogy az alperes vezető tisztségviselők a hitelezők követeléseinek teljes kielégítését 81 141 101 Ft erejéig meghíúsították. Az alperesek a kereset elutasítását kérték, védekezésükben többek között vitatták a meghíúsultként megjelölt hitelező követelés összecszerúságát arra hivatkozással, hogy a felperes által bejelentett hitelezői igény egy része a felperes jogszabálysértő eljárása eredményeként hozott határozatokon alapul. A per első fokú eljárási szakasza alatt a felszámolási eljárás az adós megszűntetésével befejeződött. A felszámolási eljárást befejező határozatában a bíróság megállapította, hogy az adós vagyona 81 141 101 Ft összegű hitelezői igény kielégítésére nem nyújt fedezetet.
- [4] Az indítványozók ellen indított perben az elsőfokú bíróság – megismételt eljárásban meghozott – ítéletével megállapította, hogy az alperesek az adós gazdasági társaság vezető tisztségviselőiként a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, ezáltal a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítését 59 882 642 Ft erejéig egyetemlegesen meghíúsították, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ez utóbbi döntését a bíróság azzal indokolta, hogy a felszámolás során kielégítést nem nyert hitelezők követeléseinek közül csak a felperesnek a felszámolási eljárásban pontosított 59 882 642 Ft összegben megjelölt követelése vonatkozásában volt megállapítható, hogy

az a fizetésképtelenséget fenyegető helyzet bekövetkezése után vált esedékessé, további két hitelező követelésének esedékessé válásáról nem állt a perben rendelkezésre adat, ezért azon követelések vonatkozásában az alperesek felelőssége nem volt megállapítható.

- [5] A bíróság az ítélet indokolásában az alperesi védekezésre figyelemmel hangsúlyozta, hogy a felszámolási eljárásban nyilvántartásba vett hitelezői követelések összecszerúságának vitatására a megállapításra irányuló perben nincs lehetőség. A felperes és az alperesek fellebbezéseit folytán másodfokon eljáró bíróság ítéletével helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, a felek fellebbezésére tekintettel az indokolást pontosította, illetve kiegészítette. A jogerős ítélettel szemben az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg az alperes vezető tisztségviselőik felelősségét, egyetértett a jogerős ítélet indokolásában kifejtettekkel is. Kiemelte, hogy az alperesek elsődlegesen a felperes keresetének összecszerúságát támadták arra hivatkozással, hogy a felperes által az adós ellen indított négy eljárásból háromban jogellenes határozatok születtek, amelyekre nem lenne alapítható a felperes hitelezői igénye. A Kúria az alperesek ezen álláspontjával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a per tárgya nem a felperes hitelezői igénye fennállásának, illetve összecszerúságának vizsgálata, ezért a perben az adóhatósági eljárás, az azzal kapcsolatos korábbi peres eljárások, illetve a felperes ezeken alapuló igénye nem vizsgálható.
- [6] Az indítványozók az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszukban a Kúria Gf.v. VII.30.188/2020/4. számú ítéletének a Debreceni Ítélet tábla Gf.IV.30.242/2019/3. számú, illetve a Debreceni Törvényszék 10.G.40.100/2018/55. számú ítéletére is kiterjedő megsemmisítését kérték. Az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdésére alapított érvelésük szerint a nemzeti jog és joggyakorlat nem lehet ellentétes az uniós joggal, ezért a felperesnek az uniós joggyakorlattal ellentétes korábbi, a 2010–2013. évekre vonatkozó utólagos adóellenőrzés tárgyában hozott határozatai jogellenesek voltak, azokra nem alapítható volna a jelen perben érvényesített igényét, a bíróságnak a pert meg kellett volna szüntetnie. Álláspontjuk alátámasztására e körben hivatkoztak az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2012. június 21-i Mahagében Kft. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága (C-80/11) és Péter Dávid kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága (C-142/11), EU:C:2012:373 egyesített ügyekben – nem az adós és a felperes között folyó perekben – benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában hozott ítéletére (a továbbiakban: az EUB ítélete) amelyet az EUB megítélésük szerint az adós utólagos adóellenőrzésére irányuló eljárással tényállás szerűen megegyező eljárásban hozott, továbbá a 2013. évre vonatkozó adóhatósági határozat felülvizsgálata tárgyában hozott Kfv.35.377/2016/5. számú ítéletre, amelyet a Kúria a felperes korábbi gyakorlata jogellenességének elismerésére alapított. Állították, hogy az uniós jog nemzetközi jog, amely kihirdetésével a magyar jog részévé válik, és mint ilyen, mindenkire kötelező, ezért a vitatott ítéletek az indítványozók szerint az Alaptörvény Q) és R) cikkét is sértik.
- [7] Az uniós jog elsődlegességnek figyelmen kívül hagyása mellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állították az indítványozók arra tekintettel, hogy a felperes NAV szelektíven kezelte hatósági eljárásaiban az eléje került ügyeket azáltal, hogy egyes ügyekben alkalmazta, más ügyekben figyelmen kívül hagyta az EUB ítéletét. Következtetésük szerint, ha a felperes hatósági eljárása nem volt tisztességes, akkor az ilyen eljárásban keletkezett igénye törvénysértő, arra jogot, igényt alapítani nem lehet.
- [8] Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelmét arra hivatkozással állították, hogy minden bíróság pontos ismerettel rendelkezett az adóhatóság korábbi gyakorlatát jogellenesnek minősítő EUB ítéletről, ennek ellenére nem engedték érvényesülni az uniós jog elsődlegességét, nem léptek fel az adóhatóság erőfölényével szemben.
- [9] Az indítványozók szerint a – pontosabban meg nem jelölt – „két ítélet” tulajdonjogi jogsérelmet is okozott nekik (XIII. cikk), mivel a felperes az utólagos adóellenőrzési eljárásokban 2010–2012. évekre vonatkozóan hozott határozataiban az adós által már kifizetett ÁFA összegét nem engedte levonni, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben viszont ezt az elszámolni nem engedett ÁFA összeget tőlük, mint vezető tisztségviselőktől ismételt követeli.
- [10] A vitatott eljárásokban az indítványozók szerint nem érvényesült a törvény előtti egyenlőség joga sem [XV. cikk (1) bekezdés], álláspontjuk szerint ennek a háttérben a felperes NAV erőfölénye állt, ez vezethetett odáig, hogy a bíróságok bár tisztában voltak a felperes adóhatósági eljárásainak jogellenességével, az EUB ítéletével, kétszeres teljesítést engedtek a felperes kérelmének megfelelően.

- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntéstől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a per érdemében hozott jogerős másodfokú ítélet ellen a törvényi határidőben nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Ezen törvényi feltételeknek a támadott bírói döntések közül csak a Kúria ítélete felel meg, ezért a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát erre vonatkozóan folytatta le az Alkotmánybíróság.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozók állítása szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdésével, Q) cikkével, és az R) cikkel is. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény ezen rendelkezései nem biztosítanak jogot az indítványozók számára, ezért ezek állított sérelmére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani {lásd pl. 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [11]; 3171/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]; 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, indokolás [32]; 3156/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [17]; 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az indítványozók hivatkoztak az M) cikk (2) bekezdésének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az M) cikk (2) bekezdéséből a az állam kötelezettsége következik arra vonatkozóan, hogy a gazdasági verseny tisztaságát és a fogyasztók jogait jogalkotással, e célra létrehozott és fenntartott intézményrendszerrel biztosítsa. Az indítványozók tehát nem címzettjei ezen alaptörvényi rendelkezésnek, az számukra jogot szintén nem biztosít {lásd pl. 8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [57]–[61]; 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [29]; 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [14] Az indítvány további elemeinek vizsgálatát megelőzően az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [15] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a*)–*f*) pontokban foglaltakat, így – többek között – indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e] pont]. Mivel az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre tekintettel is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.

- [16] Az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdés, a XV. cikk (1) és (2) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmét állító elemei vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok a főtitkári felhívás ellenére sem tartalmazzanak alkotmányjogilag értékelhető, ezen keresztül az érdemi alkotmányossági vizsgálat kereteit meghatározó indokolt kérelmet. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a tulajdonhoz való joggal, a jogegyenlőség követelményével és a diszkrimináció tilalmával, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban {lásd pl. 20/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [34]–[39]; 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [48]–[49]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [56]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozók csupán megjelölték az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, de nem hivatkoztak és nem is voltak tekintettel ezek alkotmányos tartalmára, ennek következtében nélküli az indítvány annak kifejtését, hogy a támadott kúriai ítélet milyen alkotmányossági összefüggésben van a megjelölt rendelkezésekben biztosított alapjogokkal. Alkotmányossági összefüggések, érvek, indokok hiányában az indítványozóknak a Kúria ítéletével szemben felhozott kifogásai többnyire törvényességi, szakjogi jellegűek, és ilyenként sincsenek közvetlen összefüggésben az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló megállapítási perrel.
- [17] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}. Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást azonban az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint pedig „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {lásd pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [18] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az indítványozóknak a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelméről az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/603/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3122/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 3.Bpkf.68/2021/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó magánvádlóként eljárva 2020. április 7-én nyújtott be feljelentést rágalmozás vétsége miatt. A Miskolci Járásbíróságon indult ügy az időközben elrendelt veszélyhelyzetben hatályos szabályok szerint fel-függesztésre került. A veszélyhelyzet megszüntetését követően az eljárást folytatták, 2020. július 7-én szemé-lyes meghallgatásra került sor, ahol a felek közötti békítés eredménytelen volt. Ezt követően az ügy tárgyalási szakaszba lépett. A tárgyalás előkészítése során a bíróság azt állapította meg, hogy a feljelentés nem tartalmazza megfelelően a sérelmezett cselekmény leírt történeti tényállását, hogy pontosan mi volt az az elhangzott és a becsület csorbítására alkalmas tény állító kijelentés, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés, amit a ma-gánvádló konkrétan sérelmez. Erre tekintettel – mivel a feljelentés nem, illetve hiányosan tartalmazta a törvény-ben előírt elemeket – a Miskolci Járásbíróság a büntetőeljárást 2020. december 9-én kelt 9.B.1576/2020/6. szá-mú végzésével megszüntette.
- [3] A végzés ellen az indítványozó 2020. december 28-án fellebbezést nyújtott be, és kérte az elsőfokú végzés hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. A törvényszék a fellebbezés elbí-rálása során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok betartásával járt el. A törvényszék egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a feljelentés nem tartalmazta a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását, mert a magánvádló nem jelölte meg pontosan a sérelmezett becsületcsorbításra alkalmas tény-állításokat, vagy az ilyen tényre utaló kifejezéseket. A feljelentéshez mellékelt DVD lemezen nem azonosítha-tók – részben a felvétel rossz minősége miatt – az indítványozó által körülírt, az ő szemszögéből értelmezett, a becsület csorbítására alkalmas kijelentések. A törvényszék rámutatott, hogy a kellékhianyos vád a fellebbeze-si eljárásban nem pótolható. Utalt arra is a törvényszék, hogy a vádirat, jelen esetben a feljelentés történeti tényállást tartalmazó részében tényeket kell rögzíteni, a bizonyítási eszközök megjelölésének a történeti tényál-lás szempontjából nincs szerepe. Minderre tekintettel a törvényszék 2021. március 2-án kelt 3.Bpkf.68/2021/4. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú végzést.
- [4] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte az általa sérelmesnek tartott bírósági végzések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában a tisztes-séges eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a büntetőeljárás indokolatlanul hosszú ideig tartott. Kifogásolta továbbá a bíróság eljárását, mert álláspontja szerint nem megfelelően mérlegel-te a bizonyítékokat, és tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a feljelentés nem tartalmazza kellően ponto-san a vád tárgyává tett cselekményt.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenkéllőt az vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [6] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját

egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány ezen túlmenően kielégíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének a)–f) pontjaiban támasztott törvényi követelményeket, tartalmazza az azokban igényelt jognyilatkozatokat, ideértve megfelelő indokolásaikat is.

- [7] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [8] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogásai arra irányultak, hogy a bíróságok tévesen ítélték meg azt, hogy a feljelentés tartalmazta-e a vád tárgyává tett cselekményt, illetve a feljelentésben megjelöltek-e minden szükséges törvényben meghatározott tartalmi elemet. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindezek oka, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban garantált jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Erre figyelemmel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3220/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [9] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, okszerűtlennek és magára nézve sérelmesnek tartja, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra is az indítványozót, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” [lásd hasonlóan például: 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]; 3493/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3493/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat, hogy kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Annak megítélése, hogy a feljelentés megfelel-e a törvényben foglalt feltételeknek, olyan szakjogi kérdésnek minősül, melynek megítélése nem az Alkotmánybíróság, hanem az ügyben eljáró rendes bíróságok hatáskörébe tartozik {hasonlóan: 3482/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó által előadott érvek ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vetik fel a Miskolci Törvényszék döntését érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [11] 2.3. Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével összefüggésben rámutat arra is, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság irányadó álláspontja az, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróságban a végzésében az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott eljárás jelentős elhúzó-

dásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az eljárásnak az indítványozó által sérelmezett tartalma, mint az adott eljárást jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}.

- [12] 3. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeit érintő kifogások a fentiekre tekintettel nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést, és nem minősülnek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2750/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3123/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.387/2020/5. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (a továbbiakban: indítványozó, a panasz alapjául szolgáló perben felperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, elsődlegesen a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.387/2020/5. számú végzése, másodlagosan a Budapest Környéki Törvényszék 22.P.20.097/2018/22. számú, és a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.794/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásnak a panasszal összefüggésben álló lényege az Alkotmánybíróság által beszerzett peres iratok alapján az alábbiak szerint foglalható össze. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló pert az indítványozó indította bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt a Fővárosi Törvényszék ellen. Keresetét két korábban folyamatban volt perében az ügyeknek nem ésszerű határidőn belül történt elbírálása miatt elszenvedett sérelmére alapította, és nyolcszázezer-nyolcszáz ezer, összesen egymillió-hatszáz ezer forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. E perek egyikét gyermekének édesapja indította az indítványozó ellen végrehajtás megszüntetése iránt, a másikat személyiségi jogának megsértése miatt az indítványozó kezdeményezte Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzata Polgármesteri Hivatala ellen. A Budapest Környéki Törvényszék 22.P.20.097/2018/22. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, határozatát a felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.794/2019/4. számú ítéletével – részben eltérő indokok alapján – helybenhagyta. A felperest a másodfokú eljárásban a jogi segítségnyújtó szolgálat által kirendelt pártfogó ügyvéd képviselte.
- [3] A felperes a jogerős ítélet ellen 2020. március 2-án jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben személyes eljárását illetően arra hivatkozott, hogy – a fellebbezési eljáráshoz hasonlóan – kérelemmel fordult a jogi segítségnyújtó szolgálathoz pártfogó ügyvédi képviselőnek engedélyezése iránt. Ez utóbbi tényre tekintettel hangsúlyozta, hogy személyesen benyújtott felülvizsgálati kérelme a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 73/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján hatályos. A Kúria 2020. április 6-án kelt Pfv.III.20.387/2020/2. számú végzésével tájékoztatta a felperest arról, hogy a Pp. 73/A. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a Kúria előtti eljárásban a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a jogi képviselő kötelező, ezért a Pp. 73/B. § (3) bekezdése alapján felhívta arra, hogy a végzés kézbesítésétől számított harminc nap alatt jogi képviselő útján terjesszen elő a jogszabályok előírásainak megfelelő felülvizsgálati kérelmet. A felperes számára az elsőfokú eljárás során engedélyezett teljes személyes költségmentességére tekintettel a Kúria a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezéséről, a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat elérhetőségeiről is tájékoztatást nyújtott, továbbá a Pp. 73/B. § (4) bekezdésének felhívásával figyelmeztette arra, a felperest, hogy felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasítja, ha a hiánypótlás határidőn belül nem kerül teljesítésre. A végzést a felperesnek 2020. május 8-án kézbesítették, aki a hiánypótlásra nyitva álló határidő meghosszabbítása iránt 2020. június 5-én kérelmet nyújtott be. Kérelméhez a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése iránti kérelme benyújtásának igazolására csatolta az annak feladását igazoló postai feladóvevény másolatát, e szerint engedélyezés iránti kérelmét 2020. május 25. napján adta postára. A felperes 2020. július 3-án bejelentette a Kúriának, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat telefonon arról értesítette, hogy az engedélyező határozatot elkészítették, postázzák.
- [4] A Kúria 2020. július 8-án kelt Pfv.III.20.38/2020/5. számú végzésével a Pp. 270. § (1) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 73/B. § (4) bekezdése alapján hivatalból elutasította a felperes felülvizsgálati kérelmét. Döntését a Kúria azzal indokolta, hogy a felperes a 2. számú végzés szerinti, a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő

elutasításának terhe mellett történő felhívásnak a hiánypótlásra nyitva álló határidőben nem tett eleget, jogi képviselő közreműködésével nem terjesztett elő joghatályos felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a felperesnek a határidő meghosszabbítására irányuló kérelmével összefüggésben rámutatott, hogy a Pp. 104. § (1) bekezdése alapján a határidő a meghosszabbítással együtt sem lehet negyvenöt napnál hosszabb, a felperes pedig a végzés meghozatalának napjáig sem tett eleget a felhívásban foglaltaknak.

- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria végzésével kapcsolatban tisztességes bírósági eljáráshoz, az első- és másodfokú ítélet vonatkozásában a perek észszerű elbírálásához való alapjogának sérelmére hivatkozott. Indítványában is hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati kérelme nem minősült hatálytalannak, mivel igazolta, hogy a Kúria előtti jogi képviselete érdekében is pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránt kérelmet nyújtott be a jogi segítségnyújtó szolgáltathoz. Álláspontja szerint a Kúria jogkövetkezmény terhe mellett nem kötelezhette volna olyan határidővel a jogi képviselet hiányának pótlására, aminek a teljesítése nem rajta áll. Álláspontja szerint a Kúriának a Pp. 152. § (1) bekezdésének alkalmazásával az eljárását fel kellett volna függesztenie, és csupán arra határozhatott volna meg határidőt számára, hogy az engedélyezés iránti eljárást megindítsa. A hiánypótlásra nyitva álló határidő meghosszabbítása iránti kérelméhez csatolt igazolás álláspontja szerint bizonyítja, hogy önhibáján kívül nem tudott határidőben eleget tenni a felhívásnak. Törvénysértőnek tartotta, hogy e kérelméről a Kúria nem döntött alakszerű határozattal, ezért nem volt tisztában azzal, hogy mi lenne az utolsó napja a hiánypótlásra meghosszabbított határidőnek. Sérelmezte továbbá, hogy az engedélyező határozat tárgyában tett bejelentése ellenére a Kúria „lóhalálában” utasította el felülvizsgálati kérelmét. Ennek tényleges okaként azt valószínűsítette, hogy a Kúria eljáró tanácsa már tudomással bírt a Kúria egy másik tanácsa által – az ő perével párhuzamosan folyó, gyermekének édesapja által indított perben – hozott ítéletről, amely a végrehajtás megszüntetése iránt vele szemben folyamatban volt per elhúzódása miatt érvényesített felperesi igényt alaposnak találta, és hatszázezer forint nem vagyoni kárt ítélt meg azon per felperesének.
- [6] Az indítványozó szerint a Kúria eljárása összességében súlyosan méltánytalan, igazságtalan, nem tisztességes, mert felülvizsgálati kérelmének elutasítása az őt minimálisan megillető hatszázezer forint „kvázi kötelező” megítélésének „trükkös kijátszása”. Hivatkozott arra is, hogy a részére késedelmesen és hibás tartalommal megküldött engedélyező határozatot csak annak kijavítása után, 2020. július 29-én tudta átadni az egyidejűleg meghaltalmazott pártfogó ügyvédnek, aki azt az ítélezési szünet után be is nyújtotta a Kúriához. Állítása szerint ezt követően hónapokig sem pártfogó ügyvédje, sem ő nem kapott a bíróságtól semmilyen iratot, ezért 2021. márciusában telefonon érdeklődött a Kúrián a per állásáról. Ekkor közölték vele, hogy a felülvizsgálati eljárás befejeződött, az iratokat visszaküldték az elsőfokú bírósághoz. Az elsőfokú bíróság arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a Kúria 5. számú végzését 2020. szeptember 11-én a pártfogó ügyvédnek elektronikusan kézbesítették. Tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati kérelem elutasításáig az indítványozó személyesen járt el, a támadott kúriai végzést 2021. április 26-án postai úton részére is kézbesítették.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [8] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntéstől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a per érdemében hozott jogerős másodfokú ítélet ellen a törvényi határidőben nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványnak csak a Kúria támadott végzésére vonatkozó elemét vizsgálhatta a befogadhatóság szempontjából, az indítványozónak az első, illetve másodfokú ítéletre vonatkozó érveit figyelmen kívül kellett hagynia.
- [9] 3.2. Az Abtv. 52. § (6) bekezdés értelmében az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják. Az indítványozó ennek a kötelezettségének csak részben tett eleget, indítványához csupán a támadott határozatokat mellékelte, egyéb

állításait nem támasztotta alá, a hivatkozott határozatokat, saját beadványait, az engedélyezési eljárás iratait nem mellékelte az indítványhoz. Az Alkotmánybíróság 8. számú végzésével az indítványozót hiánypótlásra hívta fel. A végzést az indítványozó 2021. december 10. napján átvette, a felhívásnak a megadott határidőben, és azt követően sem tett eleget. Az Alkotmánybíróság rögzíti ezért, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárásra vetítő indítványozói előadás tényekkel történő kiegészítése csak részben, és csupán a hivatalból beszerzett bírósági iratok alapján vált lehetségessé.

- [10] 3.3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [11] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Mivel az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre tekintettel is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.
- [12] Az indítványozó állítása szerint a Kúria támadott végzése tisztességes bírósági eljáráshoz biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lásd bővebben: 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a főtítkári felhívás ellenére sem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető, ezen keresztül az érdemi alkotmányossági vizsgálat kereteit meghatározó indokolt kérelmet. Az indítványozó csupán megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, de nem hivatkozott és nem is volt tekintettel a megsérteni vélt alapjog alkotmányos tartalmára, ennek következtében nélkülözi az indítvány annak kifejtését, hogy a támadott kúriai végzés, illetve a Kúria eljárása milyen alkotmányossági összefüggésben van a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Alkotmányossági összefüggések, érvek, indokok hiányában az indítványozónak a Kúria végzésével szemben felhozott kifogásai többnyire törvényességi, szakjogi jellegűek, a továbbiak pedig nincsenek közvetlen összefüggésben a Kúria eljárásával, vagy alapvetően nem a jogalkalmazásra vonatkoznak.

- [13] A bírói döntés jogszerűsége önmagában nem alkotmányossági kérdés, az Alkotmánybíróság ezért az indítvány alapján nem vizsgálhatta a Kúriának a felülvizsgálati kérelem hatályával, a hiánypótlásra nyitva álló határidő jellegével kapcsolatos álláspontját, mint ahogy nem foglalhat állást abban az eljárásjogi kérdésben sem, hogy a Kúriának a Pp. 152. § (1) bekezdés alkalmazásával a tárgyalás felfüggesztéséről kellett volna-e döntenie. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}. Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást azonban az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint pedig „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {lásd pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [14] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2827/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3124/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Szombathelyi Törvényszék Pkf.20.616/2019/3/I. számú végzése, valamint a Körmen-di Járásbíróság 1802-21.Kr.Vh.112/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 4. §-a, valamint a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 35/2015. (XI. 10.) IM rendelet 1. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Iván Ferenc ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Szombathelyi Törvényszék Pkf.20.616/2019/3/I. számú végzése, valamint a Körmen-di Járásbíróság 1802-21.Kr.Vh.112/2019/5. számú végzése, illetve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 4. §-a, valamint a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló – 2021. november 1. napjától, az Alkotmánybíróság eljárása alatt hatályát veszített – 35/2015. (XI. 10.) IM rendelet (továbbiakban: IMr.) 1. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból az alkotmányjogi panasz benyújtására alapot adó ügy előzményei kapcsán a következőket állapította meg.
- [4] Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatósága 2010. szeptember 3. napján egy adós adóvégrehajtási ügyét a Vht. 4. § alapján – tekintettel arra, hogy az adós körmen-di ingatlanát bírósági és közigazgatási végrehajtás során egyaránt lefoglalták, 1 412 113 Ft összeggel – átadta egy szombathelyi, de a Körmen-di Városi Bíróság (később: Körmen-di Járásbíróság) mellett is működő önálló bírósági végrehajtónak, akitől azt az indítványozó, aki szintén önálló bírósági végrehajtó, állandó helyettesként a későbbiekben átvette. (A végrehajtók erről szóló nyilatkozatai 2017. július 10. napján, az annak regisztrációjáról szóló kamarai okirat pedig július 17. napján kelt.) Az adóhatóság több alkalommal intézett megkeresést az eljáró végrehajtóhoz a tekintetben, hogy a végrehajtás állásáról tudakozódjon, egyúttal tájékoztatta az eljáró végrehajtót a követelés nagyságának állásáról.
- [5] A végrehajtási ügyet átvevő végrehajtó az adós ingatlanjait felkutatta, egyúttal kérte, hogy a végrehajtást kérő nyilatkozzon arról, hogy melyik ingatlanra kéri a végrehajtást. 2019. január 23. napján az adóhatóság arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a követelés nagysága 6 600 Ft, a követelések elévültek; erre a tényre tekintettel intézkedett a végrehajtás alá vont ingatlan foglalás alóli feloldása iránt is. Kérte továbbá, hogy az eljáró végrehajtó hatósági átutalási megbízást, illetőleg letiltást bocsásson ki az adóssal szemben. Az indítványozó a Vht. 52. § g) pontjára alapított intézkedésével az eljárás szünetelését állapította meg azzal, hogy a közös vagyonfoglalás ténye az adóhatóság foglalás alóli feloldása következtében már nem áll fenn. Ezzel összefüggésben díjjegyzéket bocsátott ki, melyben megállapította, hogy a végrehajtást kérő adóhatóság 59 639 Ft összeg megfizetésére köteles. Az adóhatóság 2019. április 2. napján kelt beadványában végrehajtási kifogást terjesztett elő a kiadott díjjegyzékkel szemben. Előadta, hogy az eljárás bírósági végrehajtónak való átadását követően több alkalommal tájékoztatta a végrehajtót a követelés állásáról, a követelés emelkedéséről, csökkenéséről, illetőleg az elévült tételekről. Utolsó alkalommal azt a tájékoztatást adta, hogy a követelés összege 6 600 Ft. Állítása szerint a szünetelés okát az eljáró végrehajtó nem adta meg.

- [6] A díjjegyzék kapcsán előadta, hogy a végrehajtást kérő részére önkéntes teljesítés nem történt, a tartozást nem engedte el. Hivatkozott arra, hogy jogszabályi köteletségének tett eleget, amikor a Vht. 4. § alapján az ügyet végrehajtásra az eljáró végrehajtónak adta át. Nem az adóhatóság érdekkörében felmerült ok, hogy a tartozás jelentős része elévülési időn belül nem került behajtásra. Kiemelte, hogy az eljáró végrehajtó 2010 óta nem foganatosított végrehajtási cselekményt. Az adóhatóság előadta továbbá, hogy nem kérte a végrehajtási eljárás megszüntetését, az adós munkavisztonnyal rendelkezik, így a követelés behajtható lenne. Kérte, hogy a bíróság elsődlegesen módosítsa a díjjegyzéket akként, hogy az általa fizetendő összeg 0 Ft, másodlagosan akként, hogy 19 621 Ft költségátalányt nem köteles megfizetni. Az indítványozó a végrehajtási kifogásnak a Körmen di Járásbírósághoz történő bet erjesztésében többek között hivatkozott arra, hogy a végrehajtás eredménytelensége esetén is merülnek fel költségek, melyet a végrehajtó – lévén nem költségvetési szerv – nem viselhet. Vitatta az adóhatóság azon állítását, hogy végrehajtási cselekményt nem végzett az eljárás során. A végrehajtói intézkedést az elsőfokú bíróság megsemmisítette, és kötelezte az indítványozót, hogy munkadíja 20 %-ának megfelelő összeget fizessen be a végrehajtói letéti számlára. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó szerint a támadott bírói döntések kapcsán sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, mivel a járásbíróság álláspontja szerint nem rendelkezett illetékességgel a végrehajtási kifogás elbírálására; erre már fellebbezésében is hivatkozott, azonban azt a másodfokú bíróság érdemben nem bírálta el, a döntése indokolásában erről (érdemben) nem foglalt állást. Mivel az alkotmányjogi panaszában megismételt ezen jogi álláspontja szerint a járásbíróság nem rendelkezett illetékességgel a kifogás elbírálására, nem teljesült az Alaptörvényben foglalt azon feltétel, miszerint ügyében „törvény által felállított” bíróságnak kell(ett volna) eljárnia. Indítványában ismételt en vitatva az eljárás során tett azon megállapítást, miszerint nem végzett volna az ügyben végrehajtási cselekményt kifejtette továbbá, hogy a döntés következtében – tekintettel arra, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) a rá irányadó speciális jogszabályi előírások alapján végrehajtást kérőként az eljárás kezdetén nem fizet végrehajtási előleget – az indítványozó végrehajtási eljárással felmerült költségeit sem az adós, sem pedig a végrehajtást kérő nem fizette meg, így sérült a tulajdonhoz való joga. Ezzel összefüggésben kifejtette azt is, hogy a jogszabályban a lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés esetére „büntetésként” megfizetni előírt összeg (a munkadíj 20%-a) célja, hogy a végrehajtó munkadíját csökkentse, „nem pedig olyan pénzösszegek elvonása a végrehajtótól, melyet nem fizetett meg sem az adós, sem a végrehajtást kérő”. (Annak a bíróság által a jogszabály szövege szerinti %-ban, konkrét összeg nélkül történő meghatározása, tekintettel a díjjegyzéke bíróság általi megsemmisítésére, szerinte jogbizonytalanságot is okoz, mivel így nem tudható, hogy milyen mértékű munkadíjhoz – illetve álláspontja szerint ez esetben 0 Ft-hoz – kell azt viszonyítani.) Az indítványozó azon jogértelmezés alapján, miszerint a Vht. 4. §-a, továbbá az adótartozások végrehajtására irányadó más törvényi rendelkezések helyes értelmezéséből az következik, hogy az átadott végrehajtás lefolytatására csak addig van lehetőség, amíg a „közös vagyonfoglalás” ténye is fenn áll (mivel ennek hiányában adóvégrehajtási cselekményre már csak az adóhatóság jogosult), a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét – azok szerinte fennálló jogellenessége okán – „a NAV folytatás iránti kérelme, illetve a Szombathelyi Törvényszék végzésének indokolásában az eljárás folytatására irányuló megjegyzése” is előidézte.
- [8] Az indítványozó a Vht. és az IMr. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenessége kapcsán – azok lényeges tartalma hiányosságára hivatkozva – egyfelől mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását, másrészt pedig a sérelmezett rendelkezések megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Ezzel összefüggésben előadta, hogy adótartozás Vht. szerinti végrehajtására (vagyis átadásra, azaz bírósági végrehajtó útján történő foganatosításra) kizárólag abban az esetben van lehetőség, ha ingóságot vagy ingatlant bírósági és közigazgatási végrehajtás során egyaránt lefoglaltak (a Vht. 4. §-a alapján ebben az esetben az eljárást bírósági végrehajtás útján, a Vht. szerint kell tovább folytatni). A törvény nem tartalmaz ugyanakkor rendelkezést arra az esetre, ha a közös foglalás ténye, mint a jelen ügyben is, a továbbiakban már nem áll fenn. Mivel részletesen kifejtett jogi álláspontja szerint esetében „az adóvégrehajtás, mint közigazgatási végrehajtás folytatása értelmezhetetlen”, a jogszabályi hiányosság alaptörvény-ellenes helyzetet eredményez. A jogorvoslathoz való jog sérelmét idézi elő, hogy a jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy az adóhatóságnak a „közös foglalást” megszüntető intézkedésével – a törlési kérelemmel – szemben a Vht. 4. §-a alapján eljáró bírósági végrehajtó jogorvoslattal éljen. Az IMr. kapcsán az indítványozó azt sérelmezte, hogy az szintén „nem rendelkezik arra az esetre amikor az adóhatóság az adókövetelés behajtása iránt folyamatban lévő, a Vht. 4. §-a szerinti végrehajtási eljárást nem a saját érdekkörében felmerülő ok [elévülés] miatt kéri megszüntetni”.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [10] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) *a)–f)* pont] az alábbiak szerint tesz eleget.
- [11] Az indítványozó a Szombathelyi Törvényszék végzését 2019. december 16-án vette kézhez. Az indítvány ezen időponthoz képest az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt határidőn belül került benyújtásra.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. §-a és 26. § (1) bekezdése]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]. Az indítvány a megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a tulajdonhoz való jog, a tisztességes (bírói) eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog tekintetében a támadott végzés(ek), illetve jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott törvényszéki döntés, illetve a jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [13] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében, ami a határozott kérelemmel szemben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában előírt kötelező tartalmi feltétel hiányát eredményezi, és aminek következtében az indítvány ezen részének Alkotmánybíróság általi vizsgálata kizárt.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasza I.5. pontjában az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését is idézi, azonban annak az „Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése” címet viselő II.1. pontjában ezen rendelkezést már nem tünteti fel, illetve ezen rendelkezés esetleges sérelmére nézve érvelést az indítvány egyáltalán nem tartalmaz. Így – amellett, hogy emlékeztet arra, miszerint töretlen gyakorlata értelmében az Alaptörvény M) cikk (1)–(2) bekezdése önmagában egyébként sem tekinthető olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható [lásd pl. 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [26]; 3065/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [16]] – ezen alaptörvényi rendelkezés említését az Alkotmánybíróság nem tekintette önálló indítványozói hivatkozásnak.
- [15] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. §-ában, a 26. § (1) bekezdésében foglalt, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [16] Amint arra az indítványozó helytállóan hivatkozott, az Alkotmánybíróság korábban már hasonló ügyben megállapította, hogy „Az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Az Alkotmánybíróság visszautasítja az olyan alkotmányjogi panaszt, amelyet nem ilyen határozattal szemben kezdeményeztek [3179/2013. (X. 9.) AB végzés [...], Indokolás [9]]. Az Alkotmánybíróság 3268/2014. (XI. 4.) AB végzésében úgy ítélte meg, hogy a szüneteléssel ügyviteli szempontból befejezett végrehajtási eljárás díjvonzatának törvényességét vizsgáló döntés alkotmányjogi panasszal támadható [3268/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [5]].” [3017/2017. (II. 18.) AB végzés, Indokolás [8]] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntés(ek)e)t a jelen ügyben is olyannak tekintette, amely alkotmányjogi panasszal támadható.
- [17] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és a 27. § (1) bekezdésében meghatározott egyedi ügyben való érintettség – a fentiekre is tekintettel – megállapítható: az indítványozó, mint a végrehajtási ügyben eljáró önálló bírói végrehajtó az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, a végrehajtási eljárás díjvonzatával szemben előterjesztett végrehajtási kifogás tárgyában hozott bírói döntés tekintetében nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [18] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában és a 26. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [19] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [20] Az Abtv. 29. §-ában említett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi

rendelkezések – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései – tartalmát, védelmi körét érintően. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.

- [21] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panaszselem tekintetében a következőkre mutat rá.
- [22] Az indítványozó – idézve az általa relevánsnak tartott eljárési (szak)jogi rendelkezéseket – elsődlegesen arra alapította a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességét, hogy az első fokon eljáró Körmenyi Járásbíróság álláspontja szerint nem rendelkezett illetékességgel a végrehajtási kifogás elbírálására, és feltehetően annak hivatalbóli vizsgálatát elmulasztotta. Mivel a „törvény által felállított bíróság” fogalma magában foglalja azt is, hogy az eljáró bíróság hatáskörrel és illetékességgel is rendelkezzen, az indítványozó szerint sérült az Alaptörvénynek a törvényes bíró eljárását előíró, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdése. Az indítványozó álláspontja az, hogy a támadott másodfokú döntésében a Szombathelyi Törvényszék a fellebbezésének az ügyben eljáró járásbíróság illetékessége hiányával kapcsolatos érveit érdemben nem vizsgálva (és indokolva) állapította meg – szerinte tévesen – az elsőfokú bíróság illetékességét, ami szintén az említett alapjoga sérelmét eredményezte.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [24] A 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság már kibontotta az indokolt bírói döntéshez való jog lényeges tartalmát is a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból. Az azóta következetesen képviselt és számos ügyben megerősített gyakorlata alapján „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárési törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ezzel összefüggésben ugyanakkor emlékeztetni szükséges arra is, hogy „[a]z alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}.
- [25] Az említett indítványozói érvek kapcsán a rendelkezésre álló iratokból az Alkotmánybíróság – a fenti gyakorlata szem előtt tartásával – megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében a fellebbezésében már előadott azon (eljárási) szakjogi érveket ismételte meg, amelyek kapcsán az eljáró bíróság már állást foglalt. Bár a törvényes bíróhoz való jog esetleges sérelme a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog Alkotmánybíróság által védendő lényeges tartalma körébe esik, ennek keretén belül pedig adott esetben – az ügyelosztási rend megsértésén kívül – a hatásköri és illetékességi szabályok sérelme is figyelembe jöhet; ez azonban nem teszi lehetővé, hogy minden olyan esetben, amikor egy bírósági eljárásban érintett fél ezen rendelkezéseknek az eljáró bíróságoktól eltérő tartalmat tulajdonít, az illetékességgel rendelkező bíróság megállapítása, illetve az eljáró bíróságok által e tekintetben meghozott döntés felülvizsgálata – végső soron átvéve

a rendes bíróságok szerepét – az Alkotmánybíróság feladatává váljon. Mindezekre tekintettel a jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által az illetékességgel összefüggésben felhozott érvek nem alapoznak meg érdemi vizsgálatot. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az illetékességgel kapcsolatosan állított sérelem a jelen ügyben egyébként sem valósíthatja meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét abból következően, hogy maga az indítványozó is a Körmendi Járásbíróságot tekintette illetékes bíróságnak, ahová az iratokat az elbírálás végett továbbította.

- [26] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó által előadott egyéb, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panaszellel összefüggésben előadott érvekkel kapcsolatos döntéshozatal [sor került-e részéről az eljárás során végrehajtási cselekményre; a végrehajtási intézkedésének a bíróság(ok) által a kifogás alapján megállapított jogellenessége okán fizetendő összeg meghatározása miképpen, illetve milyen mértékben történhet; továbbá, hogy a Vht. 4. §-a alapján a közös foglалás tényére tekintettel a Vht. szabályai szerint lefolytatandó végrehajtási eljárás a közös foglалás megszűnésére tekintettel lezárul-e az adóbírság tekintetében] szintén olyan törvényességi, szakjogi értelmezést igénylő kérdések eldöntésének minősül, amelyek egyrészt nem vetik fel a tulajdonhoz való jog sérelmét, másrészt pedig amelyekben az Alkotmánybíróság a fentebb ismertetett gyakorlata alapján nem rendelkezik hatáskörrel. Erre tekintettel az említett indítványozói érvek tekintetében az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot nem folytathatott.
- [27] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján folytatott eljárásban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány erre alapított elemeinek érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított érvei kapcsán az alábbi megállapításokat tette.
- [29] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kérte az Abtv. 46. § (1) bekezdésére és (2) bekezdése c) pontjára történő hivatkozás mellett, arra tekintettel, hogy azok nem tartalmaznak rendelkezéseket azokra a speciális körülményekre [vagyis amikor a Vht. 4. § (1) bekezdése alapján a Vht. szabályai szerint, bírósági végrehajtás útján folytatott (átadott) közigazgatási (adó)végrehajtás során az adóhatóság az adókövetelések elévülésére tekintettel az ingatlan foglалásának feloldása iránt intézkedik], amelyeknek az ő ügyében a saját jogi álláspontja szerint döntő jelentőséggel kellett volna bírniuk.
- [30] Az Alkotmánybíróság a töretlen gyakorlatának megfelelően a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy az indítványozó mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására nem rendelkezik indítványozói jogsultsággal. Az Abtv. 46. § (1) bekezdésében szabályozott ezen jogkövetkezményt az Alkotmánybíróság hivatalból állapíthatja meg, amennyiben eljárása során a (2) bekezdésben rögzített valamely feltétel fennálltát állapítja meg.
- [31] A jelen ügyben eljáró bíróságok – csakúgy, mint a végrehajtást kérő adóhatóság – az indítványozó által kifejtett jogi állásponttól eltérően értékelték annak a jogi ténynek a végrehajtási eljárás szünetelésének megállapítására és az indítványozó díjigényére gyakorolt hatását, hogy az adóhatóság a hosszú időn át bírósági úton végre nem hajtott (adó)követelése időközbeni elévülése okán a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően az érintett ingatlanon az adókövetelések végrehajtásának biztosítása érdekében korábban bejegyzett foglалás feloldásáról intézkedett, miközben ugyanezen ingatlanon más, a Vht. alapján folyó végrehajtás(ok) érdekében fennálló foglалások továbbra is fennmaradtak. A bíróságok – az indítványozó által a bírósági eljárás során és az alkotmányjogi panaszában egyaránt ismertetett (szak)jogi állásponttól eltérően – a hatályos rendelkezések alapján eldönthetőnek ítélték azt a kérdést, hogy ilyen esetben az eljáró bírósági végrehajtó a Vht. 52. § g) pontja szerint intézkedésével az eljárás szünetelését jogszerűen megállapíthatta-e, illetve volt-e lehetősége további végrehajtási intézkedések meghozatalára; és az ennek kapcsán kialakított indokolt jogi álláspontjuknak megfelelően hozták meg döntésüket. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – mivel nem észlelt olyan jogszabályi hiányosságot, amely azt elkerülhetetlenné tenné – alkotmányos mulasztás megállapítását a jelen ügy kapcsán hivatalból sem tartotta szükségesnek.
- [32] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezések kapcsán az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján történő megsemmisítését is indítványozta. Az indítványozó azonban az erre irányuló kérelmét kifejezetten arra a tényre alapította, hogy szerinte lényeges jogszabályi előírások hiányoznak, nem pedig a meglévő rendelkezések alaptörvény-ellenességével összefüggésben adott elő érvelést. Márpedig az Alaptörvény és az Abtv. rendelke-

zései a megsemmisítés jogkövetkezményének alkalmazását kizárólag az utóbbi esetre teszik lehetővé. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság erre vonatkozó érvelés hiányában a támadott rendelkezések esetleges részbeni, vagy teljes megsemmisítését eredményező érdemi vizsgálatot sem folytathatott.

- [33] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem volt megállapítható olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely lehetővé tette volna az indítványnak akár az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, akár a 26. § (1) bekezdésére alapított elemeinek érdemi elbírálását.
- [34] 5. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írt vagylagos feltételek egyikének sem tesz eleget, továbbá egyes hivatkozásai tekintetében az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában előírt kötelező tartalmi feltételnek sem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdései, valamint 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/482/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3125/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény 1–14. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény 1–14. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a támadott rendelkezések ugyanis álláspontja szerint ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, illetőleg a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság elvével.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybíróság a 4/2018. (IV. 27.) AB határozata (a továbbiakban: Abh.) rendelkező részének 2. pontjában megállapította: „az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény hatályosulásával összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn, mert a törvényalkotó nem szabályozta, hogy a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény 15. § (2) bekezdésében a termőföld tulajdon megszerzésére megállapított vételi jog gyakorolható legyen minden olyan esetben, amikor a módosítás hatálybalépésekor a földalap kijelölése folyamatban volt. Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. december 31. napjáig tegyen eleget.”
- [3] Az Abh.-ban foglaltaknak eleget téve az Országgyűlés 2018. november 27-i ülésnapján elfogadta az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2018. évi XCI. törvényt, melynek 2. §-a a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvényt (a továbbiakban: Ámt.) egy új 25/B. §-sal egészítette ki. Az új rendelkezés értelmében „[a]zokban az esetekben, amikor a földalapot elkülönítéséről, illetve kijelöléséről szóló határozat az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény hatálybalépése napján vagy azt követően vált végrehajthatóvá, a határozat alapján elkülönített, illetve kijelölt kárpótlási földalap tekintetében a kárpótlási árverés a 2016. évi CII. törvény hatálybalépése napját megelőző napon hatályos szabályok szerint tartható meg.”
- [4] 1.2. Az Abh. (és egyben jelen alkotmányjogi panasz) indítványozója ügyében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2018. december 13. napján kelt 27.K.30.604/2018/10. számú ítéletében a kárpótlási hatóságként eljáró Budapest Főváros Kormányhivatalát új földalap-kijelölési eljárás lefolytatására kötelezte. A Kormányhivatal ezen kötelezettségének nem tett eleget.
- [5] 1.3. Az Országgyűlés a 2020. tavaszi ülészakán elfogadta a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvényt (a továbbiakban: Tsztv.), melynek 2020. július 1. napján hatályba lépő 1. § (1) bekezdése értelmében azon földrészek, amelyekre az ingatlan-nyilvántartás szerint termelőszövetkezeti földhasználati jog van bejegyezve, 2021. január 1. napján az állam tulajdonába és a Nemzeti Földalapba kerülnek, mely alól a (2) bekezdés b) pontja kivételként nevesítette egyebek között azon földrészeket, amelyeket „a kárpótlási célú árve-

rezés érdekében a kárpótlási hatóság meghirdetett". A Tsztv. 2021. január 1. napján hatályba lépett 14. §-a hatályon kívül helyezte egyebek között az Ámt. 20–27. §-ait, így az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2018. évi XCI. törvénnyel beiktatott 25/B. §-t is.

- [6] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint a Tsztv. megfosztotta a vételi jogok gyakorlásától azon jogosultakat, akiknek a földalap-kijelölési eljárása a törvény elfogadásakor még folyamatban volt, mely érvelése szerint kizárólag egyetlen szövetkezetet (a solymári Rozmaring Szövetkezetet) érintett. Az indítványozó érvelése szerint azáltal, hogy a jogalkotó úgy helyezte hatályon kívül az Abh.-ban megállapított mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség orvoslása érdekében megalkotott Ámt. 25/B. §-át, hogy az Országgyűlésnek tudomása volt arról, hogy az Abh. indítványozója ügyében a kárpótlási eljárás még folyamatban van, sérült a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság és jogbiztonság követelménye, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma és a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság döntésének meghozatala előtt az Ügyrend 36. § (3) bekezdése alapján megkereste az agrárminisztert, hogy az indítvánnyal, illetőleg az érintett jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban fejtsen ki álláspontját.
- [8] Az agrárminiszter állásfoglalásában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a Tsztv. elfogadását követően az érintett kárpótlási jogosultak érdekeit képviselő Érdekegyeztető Fórum képviselői és az érintett település önkormányzatának vezetői megkeresték az Agrárminisztériumot, az egyeztetések eredményeként pedig előreláthatóan az Országgyűlés 2021. őszi ülészsaka fogja tárgyalni az alkotmányjogi panaszban is jelzett alkotmányossági probléma orvoslására szolgáló törvényt.
- [9] 3. Az Országgyűlés 2021. december 14-i ülésnapján elfogadta a 2021. évi CXLV. törvényt az egykori Rozmaring Mezőgazdasági Termelőszövetkezet működési területén kárpótlásra váró személyek helyzetének rendezéséről (a továbbiakban: Kárpótlási törvény). A törvény 4. § (2) bekezdése érdekében a kompenzációra jogosultak (így az indítványozó is) a kompenzációs jogosultság aranykorona-értékét megállapító határozatban nevesített kompenzációra jogosult, melyet a határozat véglegessé válását követően, de legkésőbb 2022. június 30. napjáig kérelmezhet. Ezen időszak alatt a kompenzációra jogosultak (így az indítványozó is) választásuk szerint pénzbeli kompenzáció kifizetését vagy földterület juttatását kérhetik, míg 2022. augusztus 31. napját követően már csak pénzbeli kompenzációra tarthatnak igényt. A pénzbeli kompenzáció mértéke a Tsztv. rendelkezéseivel azonosan aranykorona jogosultságonként 50 000 Ft [5. § (1) bekezdés, Tsztv. 4. § (2) bekezdés]. Mindez azt jelenti, hogy a törvény rendelkezései értelmében az indítványozó (az Abh.-ban foglaltakkal is összhangban) egy meghatározott időszakra ismételt jogosultságot szerzett arra, hogy választása szerint akár pénzbeli kompenzációban, akár földterületben részesülhessen.
- [10] 4. Az Abtv. 59. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az Ügyrendben meghatározottak szerint kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén a folyamatban levő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja értelmében okafoyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [11] Tekintettel a Kárpótlási törvény idézett rendelkezéseire, az indítványban állított alaptörvény-ellenesség vizsgálata okafoyottá vált, ugyanis a törvény kifejezetten az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban is megjelölt alkotmányossági probléma orvoslását célozza, az Abh. rendelkező részének 2. pontjában megállapított mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességre is figyelemmel, a törvény pedig ismételt megteremti annak lehetőségét, hogy az indítványozó választása szerint pénzbeli kompenzációban vagy földterület-juttatásban részesüljön. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 59. §-a, valamint az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján eljárását a rendelkező részben foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3126/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Európai Unió tagállamai közötti kétoldalú beruházási megállapodások megszüntetéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi LXI. törvény 1. melléklete 4. cikk (1) bekezdésének második mondata, 7. cikk *b*) pontja, 8. cikk (1) bekezdése, 9. cikk (1) bekezdés *b*) pontja, 9. cikk (2) bekezdése, 9. cikk (10) bekezdése, 9. cikk (14) bekezdés első mondata, 10. cikk (1) bekezdés *a*) pontja, 10. cikk (1) bekezdés *b*) pontja, 10. cikk (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Szecskay Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Boronkay Miklós) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján, melyben az Európai Unió tagállamai közötti kétoldalú beruházási megállapodások megszüntetéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi LXI. törvény 1. melléklete 4. cikk (1) bekezdésének második mondata, 7. cikk *b*) pontja, 8. cikk (1) bekezdése, 9. cikk (1) bekezdés *b*) pontja, 9. cikk (2) bekezdése, 9. cikk (10) bekezdése, 9. cikk (14) bekezdés első mondata, 10. cikk (1) bekezdés *a*) pontja, 10. cikk (1) bekezdés *b*) pontja, 10. cikk (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó 2022. január 3. napján kelt beadványában alkotmányjogi panaszát visszavonta, és kérte az Alkotmánybíróságtól az eljárás megszüntetését.
- [3] 3. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *c*) pontja értelmében okafoyottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó az indítványát visszavonta.
- [4] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszavonására tekintettel eljárását a rendelkező részben foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1688/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3127/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Európai Unió tagállamai közötti kétoldalú beruházási megállapodások megszüntetéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi LXI. törvény 1. melléklete 2. cikke, 4. cikk (1) bekezdése és 7. cikk *b*) pontja, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.094/2020/5. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Szecskay Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Boronkay Miklós) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában az Európai Unió tagállamai közötti kétoldalú beruházási megállapodások megszüntetéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi LXI. törvény 1. melléklete 2. cikke, 4. cikk (1) bekezdése és 7. cikk *b*) pontja, míg az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.094/2020/5. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó 2022. január 3. napján kelt beadványában alkotmányjogi panaszát visszavonta, és kérte az Alkotmánybíróságtól az eljárás megszüntetését.
- [3] 3. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *c*) pontja értelmében okafogottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó az indítványát visszavonta.
- [4] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszavonására tekintettel eljárását a rendelkező részben foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3515/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062-9273